

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราชและเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาในระดับจังหวัดนี้ จะเป็นการนำเสนอข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชากร รวมทั้งบทบาทของจังหวัดนครศรีธรรมราชอันเป็นที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจถึงภาพรวมของพื้นที่ศึกษา ดังจะกล่าวต่อไป

3.1.1 สภาพทางกายภาพ

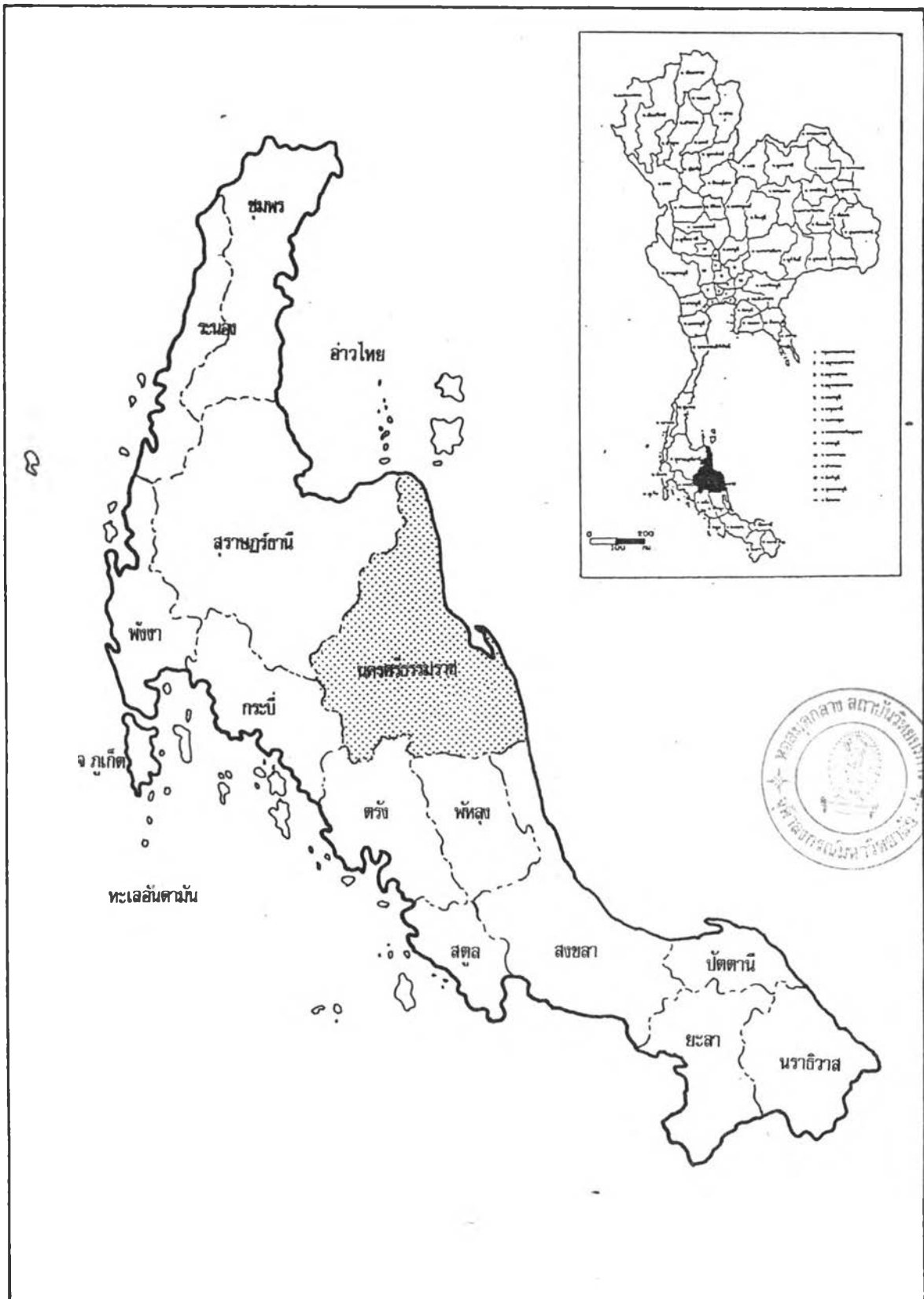
3.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 10,211.492 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 14.2 ของพื้นที่ภาคใต้ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟประมาณ 832 กิโลเมตร ที่ตั้งของจังหวัดอยู่ระหว่างละติจูดที่ 8-9° 19' เหนือ และลองจิจูดที่ 99° 15' - 100° 05' ตะวันออก ตั้งอยู่ประมาณตอนกลางด้านตะวันออกของดินแดนภาคใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอบ้านดอน โดยมีอำเภอชนอมเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่เหนือสุด
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอควนขนุนจังหวัดพัทลุง อำเภอหัวขยอด จังหวัดตรัง มีอำเภอทุ่งสงเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ด้านทิศใต้
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย โดยมีฝั่งทะเลยาวประมาณ 225 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

3.1.1.2 เขตการปกครอง

การปกครองของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 16 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 151 ตำบล และ 1,181 หมู่บ้าน และการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชและเทศบาลเมืองปากพอง เทศบาลตำบล 1 แห่ง ได้แก่

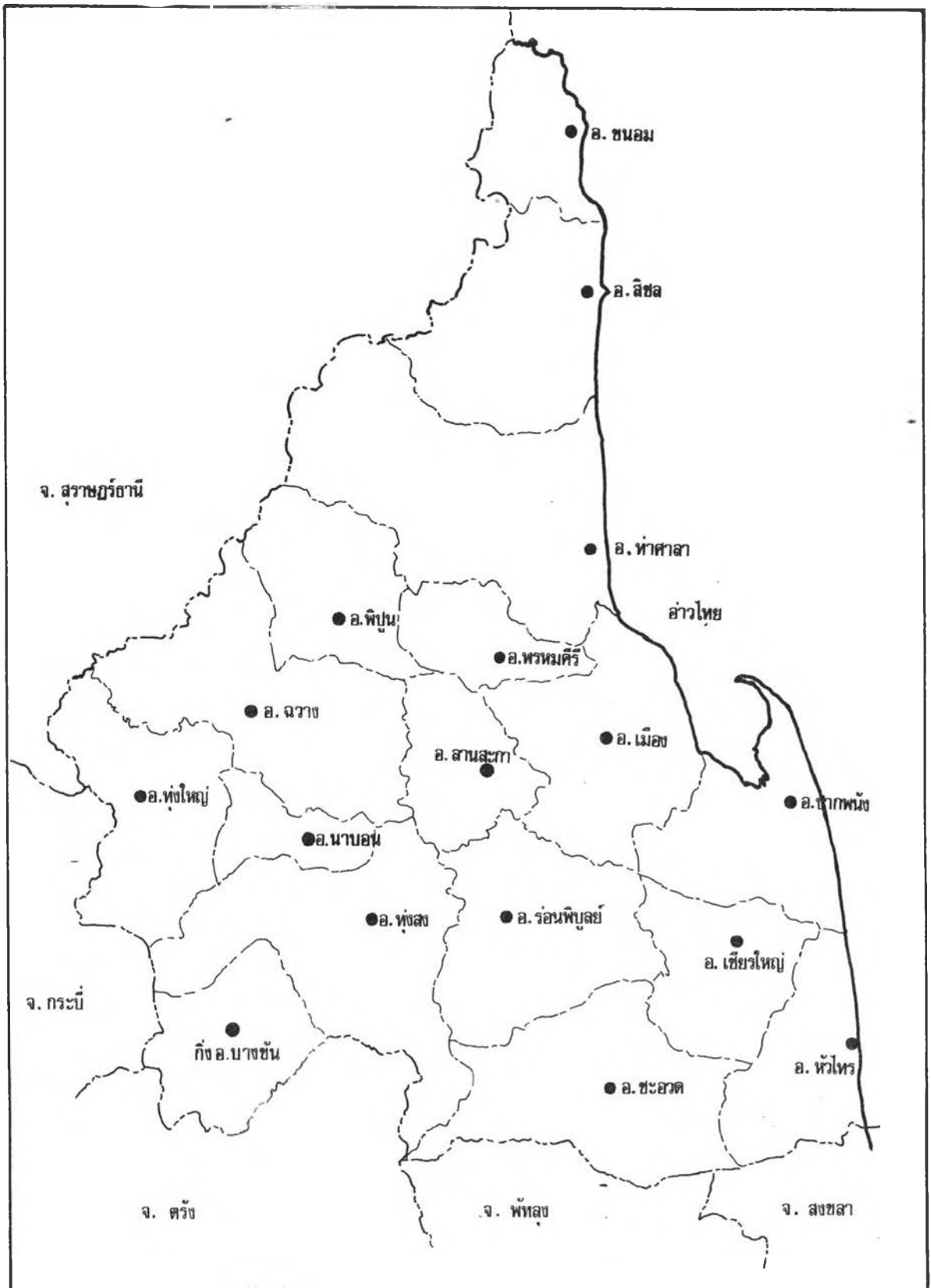
แสดง ที่ตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช
 ลักษณะ
 ----- เขตจังหวัด

แผนที่ 3.1

มาตราส่วน
 0 100
 50 กม.

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แสดง เขตการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช

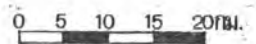
สัญลักษณ์

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ

แผนที่ 3.2

มาตราส่วน

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

เทศบาลตำบลปากแพรก สุขาภิบาล 18 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลปากนคร ท่าแพ บางจาก
ฉวาง ไม้เรียง จันดี ชะอวด เข็รใหญ่ ท่าศาลา ร่อนพิบูลย์ ลานสกา สีชล ชนอม
นาชอน ท่าช้าง หัวไทร และสุขาภิบาลพิน (พ.ศ. 2532)

3.1.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างไปตาม
ลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวยาวของคาบสมุทร
เป็นผลให้ลักษณะทางภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

ก. บริเวณเทือกเขาคอนกลาง

ข. บริเวณที่ราบชายฝั่งตะวันออก

ค. บริเวณที่ราบด้านตะวันตก

ก. บริเวณเทือกเขาคอนกลาง ได้แก่ บริเวณเทือกเขา
นครศรีธรรมราชมีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของจังหวัดลงไปถึงตอนใต้สุด บริเวณพื้นที่ของอำเภอ
ที่อยู่ในเขตเทือกเขาคอนกลาง ได้แก่ อำเภอสีชล อำเภอชนอม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมือง
อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอร่อนพิบูลย์ และอำเภอชะอวด ในเขตเทือกเขานี้มี
ภูเขาสูง ๆ ในจังหวัด คือ เขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

นอกจากนี้เทือกเขาดังกล่าวยังเป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอระหว่าง
อำเภอทุ่งสง อำเภอฉวางกับอำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลานสกา อำเภอเมือง
อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา และเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดนครศรีธรรมราชกับอำเภอบ้านนาสาร
อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีอีกด้วย

ข. บริเวณที่ราบชายฝั่งตะวันออก ได้แก่ บริเวณถัดจากบริเวณ
เทือกเขาคอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ตอน คือ
ตั้งแต่อำเภอเมืองลงไปทางใต้ เป็นที่ราบที่มีความกว้างจากบริเวณเทือกเขาคอนกลางไปถึง
ชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร มีแม่น้ำลำคลองที่มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาคอน
กลางไหลลงสู่อ่าวไทยหลายสาย นับเป็นที่ราบซึ่งมีค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัด

อีกบริเวณหนึ่ง คือ ตั้งแต่อำเภอท่าศาลาขึ้นไปทางเหนือเป็น
บริเวณชายฝั่งแคบ ๆ ไม่เกิน 15 กิโลเมตร อำเภอที่อยู่ในเขตที่ราบนี้ คือ อำเภอชนอม
อำเภอสีชล อำเภอท่าศาลา อำเภอเมือง อำเภอปากพอง อำเภอเข็รใหญ่ อำเภอหัวไทร
และอำเภอชะอวด

ค. บริเวณที่ราบด้านตะวันตก ได้แก่ บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาภูเก็ต จึงมีลักษณะเป็นเนินเขาอยู่เป็นแห่ง ๆ อำเภอที่อยู่บริเวณที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอฉวาง อำเภอนาบอนและอำเภอทุ่งสง

3.1.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น การมีที่ตั้งใกล้เคียงเส้นศูนย์สูตร การตั้งอยู่ในคาบสมุทร ซึ่งมีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นแกนกลางและการที่มีทิศทางลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ระยะหนึ่ง กับทิศทางลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระยะหนึ่ง นับเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อภูมิอากาศ

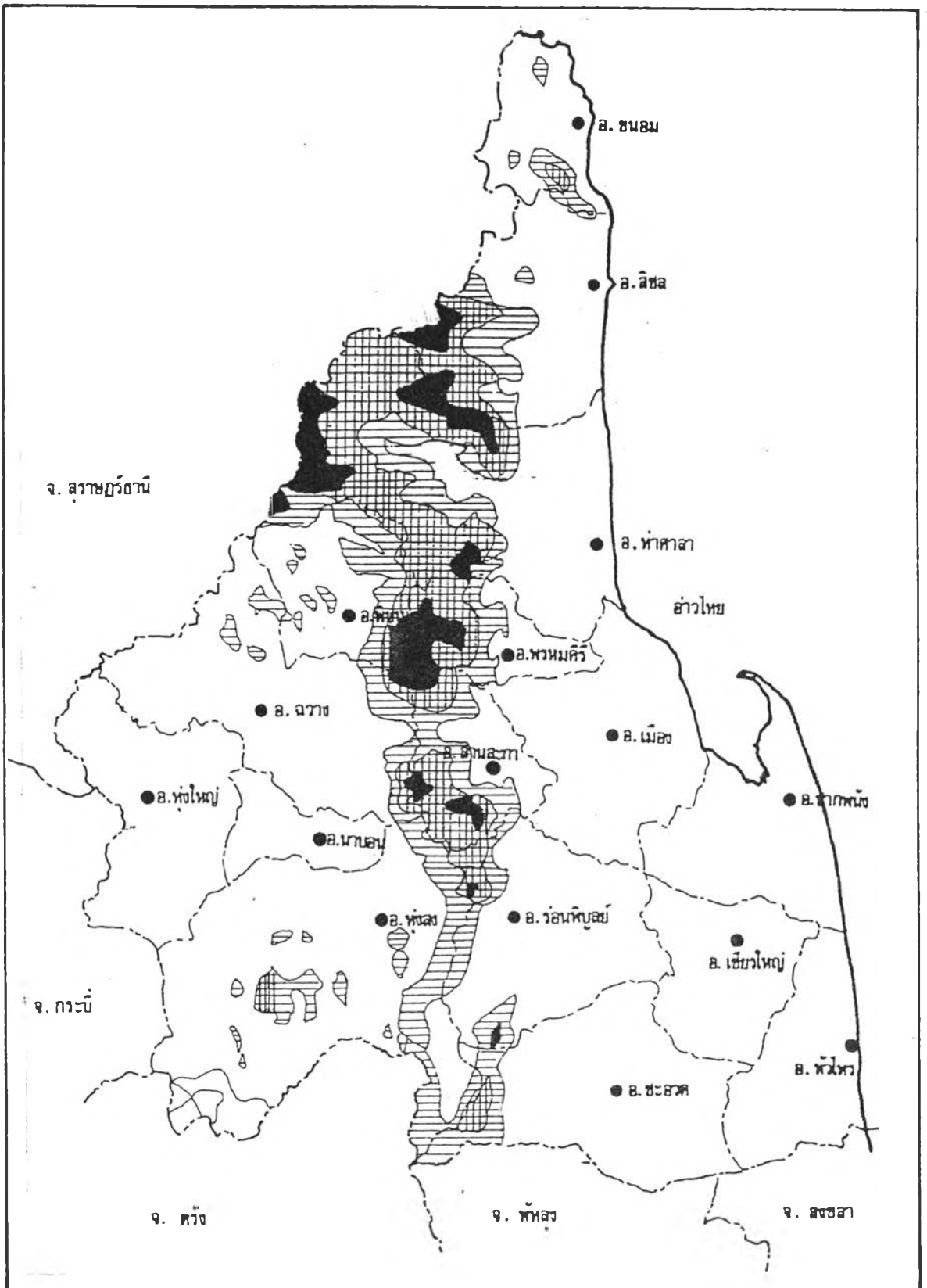
จากการแบ่งเขตภูมิประเทศของประเทศไทยตามแบบของคอปเปน จังหวัด นครศรีธรรมราช มีลักษณะภูมิอากาศแบบป่าปนเมืองร้อนส่วนหนึ่ง และลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมร้อนอีกส่วนหนึ่ง ลักษณะภูมิอากาศทั้งสองแบบทำให้มีอุณหภูมิสูงตลอดทั้งปีและมีฝนตกชุก อุณหภูมิเฉลี่ยของจังหวัดนครศรีธรรมราชประมาณ 26 C

ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ 2,568.5 มม. ซึ่งสูงกว่าปริมาณฝนเฉลี่ยของภาคใต้ คือ 2,423.1 มม. อิทธิพลสำคัญที่ทำให้ฝนตก คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดมากในราวเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม พื้นที่ด้านตะวันตกของเทือกเขาจะมีฝนตกมากกว่าด้านตะวันออก แต่เมื่อถึงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือคือในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม ฝนมากบริเวณพื้นที่ด้านตะวันออกของเทือกเขา

อย่างไรก็ตาม พายุหมุนหรือดีเปรสชันก็มีอิทธิพลให้ฝนตกช่วงต่อจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ คือ ช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม มากเป็นพิเศษในบางปี ซึ่งก่อให้เกิดवादภัย และอุทกภัยอันร้ายแรง เช่นในปี พ.ศ. 2505 มกราคม 2518 และล่าสุดในเดือนพฤศจิกายน 2531

3.1.1.5 ลักษณะทางธรณีวิทยาและทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้มีลักษณะการเกิดทางธรณีวิทยา จากการรอกตัวของท้องทะเล ลักษณะทางธรณีของพื้นที่ประกอบด้วย หินแกรนิต และแกรโนไดออกไรต์ หินชุดกาญจนบุรี หินชุดภูกระดึง หินชุดตะรุเตา หินชุดทุ่งสงและราชบุรี นอกจากนี้เป็นตะกอนทรายและดินในบริเวณที่ราบ หาดทราย และหินทรายชนาบบชายฝั่งทะเลมีแนวสันทราย (Sand Ridge) ปรากฏอยู่ ความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 10 เมตร

แสดง **ชั้นความสูงของผิวดิน** (หน่วย : เมตร)

สัญลักษณ์

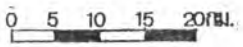
	500		100 - 200
	200 - 500		0 - 100

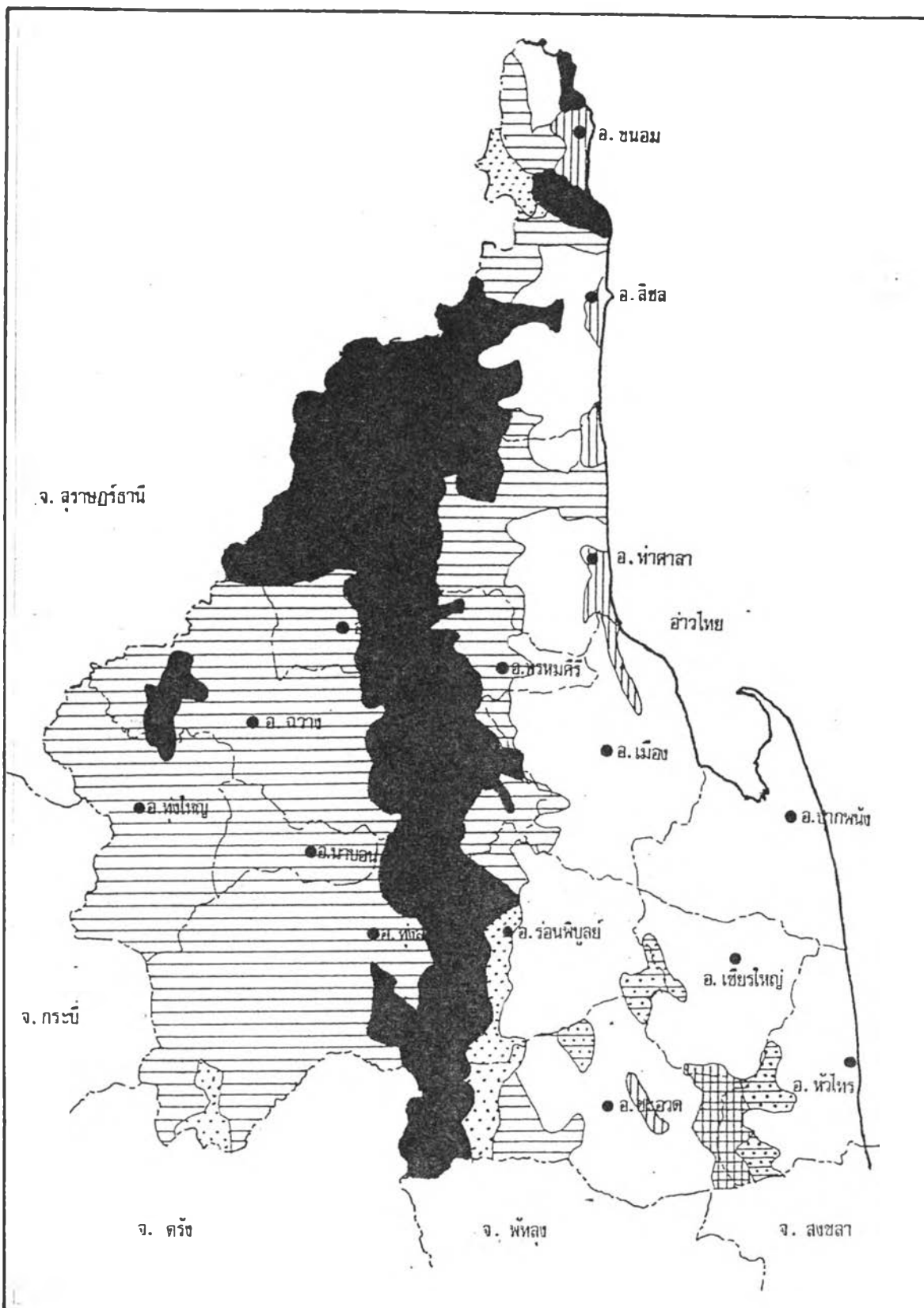
ที่มา **สำนักผังเมือง**

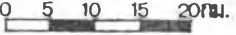

แผนที่ 3.3

มาตราส่วน

<p>แสดง ลักษณะดิน</p> <p>สัญลักษณ์</p> <table border="0"> <tr> <td></td> <td>ดินทราย</td> <td></td> <td>ดินดิน</td> <td></td> <td>ดินกรวด</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ดินภูเขา</td> <td></td> <td>ภูเขา</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>ดินนา</td> <td></td> <td>ดินแกมชายทะเล</td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร</p>			ดินทราย		ดินดิน		ดินกรวด		ดินภูเขา		ภูเขา				ดินนา		ดินแกมชายทะเล			<p>แผนที่ 3.4</p> <p>มาตราส่วน</p> <p>0 5 10 15 20กม.</p>
	ดินทราย		ดินดิน		ดินกรวด															
	ดินภูเขา		ภูเขา																	
	ดินนา		ดินแกมชายทะเล																	
<p>การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช</p>																				

ก. ดิน

พื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา แบ่งตามลักษณะ

กลุ่มดินตามประเภทของ Great Group ได้เป็น 7 กลุ่ม

- กลุ่มดินพื้นที่ดินเค็มชายฝั่งทะเล ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ของจังหวัด
- กลุ่มดินภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- ภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของจังหวัด
- กลุ่มดินทราย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของจังหวัด
- กลุ่มดินดิน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของจังหวัด
- กลุ่มดินที่มีสภาพเป็นกรด ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของจังหวัด

ข. แหล่งน้ำ

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วย แม่น้ำลำคลอง

หนองและบึงธรรมชาติ ดังนี้

- แม่น้ำปากพนัง เกิดจากเทือกเขาบรรทัดไหลผ่านอำเภอชะอวด เข็ชรใหญ่ ไหลมารวมกันที่อำเภอปากพนังไหลลงสู่อ่าวไทย
- แม่น้ำหลวง เป็นสายย่อยมาจากแม่น้ำคาปีไหลผ่านอำเภอพิปูน จวางและอำเภอทุ่งใหญ่ ไหลลงสู่ทะเลที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ลุ่มน้ำตรังตอนบน ไหลผ่านอำเภอทุ่งสงและกิ่งอำเภอบางขัน

- ลุ่มน้ำตาปัดอนบน ไหลผ่านเขตอำเภอนาบอน
ฉวางและพื้น
- ลุ่มน้ำปากพูน ไหลผ่านอำเภอพรหมคีรี อำเภอ
เมืองและไหลลงสู่อ่าวไทย
- ลุ่มน้ำคลองสังข์ ไหลผ่านอำเภอทุ่งใหญ่
- ลุ่มน้ำคลองกลาย ต้นน้ำอยู่ที่เทือกเขานครศรีธรรมราช
ไหลผ่านอำเภอท่าศาลา

2. แหล่งน้ำชลประทาน ได้แก่ แหล่งน้ำชลประทาน

ขนาดใหญ่ กลางและขนาดเล็ก ดังนี้คือ

- ขนาดใหญ่และกลาง มีทั้งสิ้น 17 โครงการ มีพื้นที่
โครงการ รวมทั้งสิ้น 626,700 ไร่
- ขนาดเล็ก แหล่งน้ำขนาดเล็ก ได้แก่ โครงการ
ประเภทผายน้ำล้น อ่างเก็บน้ำและคลองส่งน้ำ
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีผายน้ำล้นทั้งหมด
43 โครงการ อ่างเก็บน้ำ ทั้งหมด 6 โครงการ
และคลองส่งน้ำ 14 สาย สระเก็บน้ำ 204 สระ

3. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า มีทั้งสิ้น 8 สถานี ครอบคลุม

พื้นที่ส่งน้ำทั้งหมด 5,520 ไร่

4. สภาพน้ำใต้ดิน พื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมี

สภาพน้ำใต้ดิน 4 ประเภท คือ

- สภาพน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย (20-100 แกลลอน
/นาที่) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี
- สภาพน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย (20-100 แกลลอน
/นาที่) แต่คุณภาพต่ำครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของ
อำเภอทุ่งสง ฉวาง พื้น ร่อนพูนชัย ทุ่งใหญ่
และลานสกา

- สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำปานกลาง (100-500 แกลลอน/นาท) โดยทั่วไปมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่ตะกอนเจือปน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอเข็รใหญ่ ปากหนัง ท่าศาลา และอำเภอเมือง
- สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำมาก (เกิน 500 แกลลอน/ต่อนาที) โดยทั่วไปมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่น้ำใต้ดินเค็มและมีแร่เหล็กเจือปน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองและท่าศาลา

ค. แร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่

- แร่ลؤلแพรม ซึ่งพบมากในอำเภอฉวาง ท่าศาลา ทุ่งใหญ่ ฝูปน ทุ่งสง ร่อนฝูบลช
- แร่ดีบุก พบมากในอำเภอร่อนฝูบลช ลานสกา ฉวาง สีชล ทุ่งใหญ่ ทุ่งสง
- แร่พลวง พบมากในอำเภอชะอวด ทุ่งใหญ่ ทุ่งสง
- แร่เหล็ก พบมากในอำเภอท่าศาลา
- แร่ธิบข้ม พบมากในอำเภอทุ่งใหญ่
- แร่แบไรท์ พบมากในอำเภอทุ่งสง พรหมคีรี ร่อนฝูบลช ลานสกา ฉวาง ฝูปน

ง. ป่าไม้

เนื้อที่ป่าไม้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ประมาณ 914,262 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 14.71 ของพื้นที่จังหวัด มีลักษณะเป็นป่าดงดิบมีความชื้นสูง แบ่งเป็น ป่าภูเขา ป่าเนินเขา ป่าที่ราบ ป่าชายเลน สภาพของป่าส่วนใหญ่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มีจำนวนป่าสงวนแห่งชาติ 68 แห่ง มีไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ยาง ไม้ตะเคียน ไม้หลุมพอ ไม้จำปา และไม้ทวาท มีราษฎรได้บุกรุกป่าสงวนบางส่วนใช้เป็นที่ทำกิน และทางราชการได้ประกาศให้ราษฎรเข้ามีสิทธิทำชั่วคราวบ้างแล้ว

3.1.1.6 การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดซึ่งมีการคมนาคมขนส่งติดต่อกันภายในจังหวัด และต่างจังหวัด ทั้งทางบกทางน้ำ และทางอากาศ โดยจำแนกออกได้ ดังนี้

ก. การคมนาคมทางบก

1. ทางถนน

ก. ทางหลวงที่ติดต่อระหว่างจังหวัด

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 คือ ทางหลวงที่แยกมาจากทางหลวงแผ่นดินสาย 4 คือ หลังสวนจังหวัดชุมพร ผ่านจังหวัดสุราษฎร์ธานี เข้าสู่จังหวัดนครศรีธรรมราชในเขตอำเภอทุ่งสง ทุ่งใหญ่ ร่อนพิบูลย์ ชะอวด เข้าสู่จังหวัดพัทลุง นับเป็นการเชื่อมกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และจังหวัดต่าง ๆ ถึงกรุงเทพมหานครได้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 403 คือ ทางหลวงจากนครศรีธรรมราชผ่านอำเภอร่อนพิบูลย์ ทุ่งสง เข้าเขตจังหวัดตรัง ร่วมกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ในเขตอำเภอหัวขยอด จังหวัดตรัง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4017 คือ ทางหลวงจากนครศรีธรรมราชผ่านอำเภอเชียรใหญ่ถึงอำเภอหัวไทร เข้าสู่จังหวัดสงขลาในเขตอำเภอระโนด

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4018 คือ ทางหลวงจาก อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด เข้าสู่จังหวัดพัทลุงในเขตอำเภอควนขนุนไปร่วมกันทางหลวงหมายเลข 4 ในจังหวัดพัทลุง

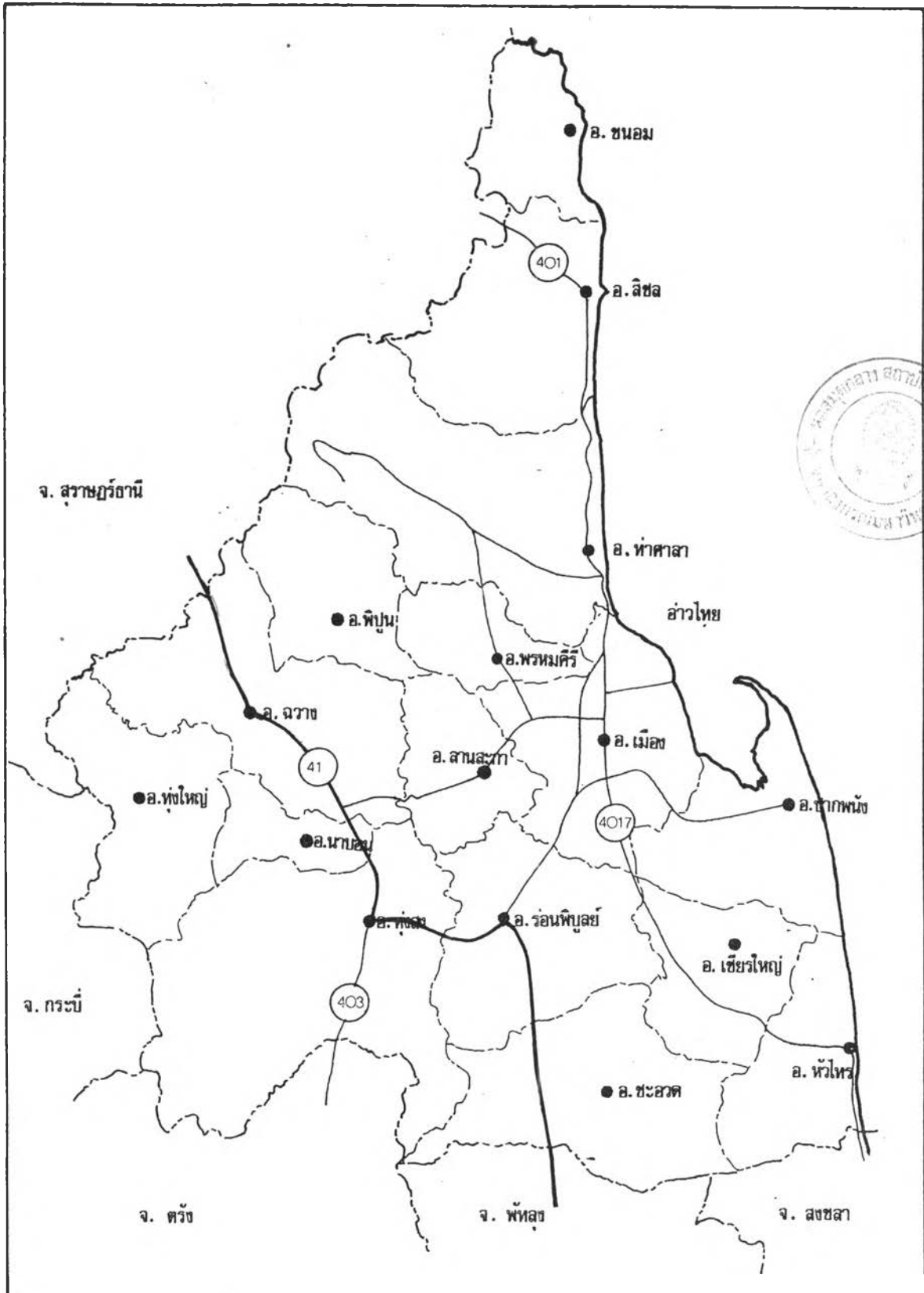
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4110 คือ ทางหลวงสาย อำเภอทุ่งสง อำเภอทุ่งใหญ่ เข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีในเขตอำเภอพระแสง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4151 คือ ทางหลวงสาย อำเภอเชียรใหญ่-อำเภอชะอวด-อำเภอทุ่งสง-อำเภอทุ่งใหญ่ และบางตอนผ่านอำเภอหัวขยอด จังหวัดตรัง จนถึงบ้านลำทับ อำเภอลงท่อม จังหวัดกระบี่

ข. ทางหลวงแผ่นดินภายในเขตจังหวัด

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 คือ ทางหลวงจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4012 คือ ทางหลวงสายหัวถนน-บ้านท่าแพ อำเภอเมือง (บางส่วนอยู่ในเขตเทศบาล)

แสดง โครงข่ายถนนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สัญลักษณ์

- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนที่ 3.5

มาตราส่วน

0 5 10 15 20กม.

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4015 คือ ทางหลวงที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 4016 ที่บ้านตาล ตำบลท่าวัง อำเภอมืองและเชื่อมกับทางหลวงหมายเลข 4104
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4016 คือ ทางหลวงที่เริ่มต้นที่อำเภอมืองนครศรีธรรมราชไปตำบลบพิตำ อำเภอกำศาลา
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4019 คือ ทางหลวงจากอำเภอกิ่งใหญ่-สถานีรถไฟหลักช้าง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4102 คือ ทางหลวงสายอำเภอมือง-บ้านปากนคร อำเภอมือง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4103 คือ ทางหลวงอ้อมคำชวีราษฎร์ โดยเริ่มจากบ้านนาพรุถึงบ้านศาลาบางปู ตำบลปากพน อำเภอเมือง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4105 คือ ทางหลวงสายบ้านช่ายทะเล-บ้านจอมพิบูลย์-บ้านเขาใหญ่
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4132 คือ ทางหลวงสายพรหมโลก-น้ำตกพรหมโลก
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4140 คือ ทางหลวงสายอำเภอกำศาลา-บ้านบพิตำ
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4141 คือ ทางหลวงสายบ้านหน้าทับ-บ้านดินส่า-บ้านวังลุง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4150 คือ ทางหลวงสายหัวไทร-ทะเลน้อย
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4165 คือ ทางหลวงสายอำเภอลำดวน-บ้านตุล
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4186 คือ ทางหลวงสายบ้านหัวห่าน-กรุงชิง-เขาหลวง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4189 คือ ทางหลวงสายท่าพูด-เขาหลวง-พิปูน
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4194 คือ ทางหลวงสายบ้านควนสงสาร-อำเภอนิพนธ์

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4195 คือ ทางหลวงที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41-คลองจั่น

2. ทางรถไฟ

การคมนาคมขนส่งทางรถไฟที่ผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราช และผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราชหลายชบวน ทั้งจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง รถไฟที่ออกจากกรุงเทพมหานครจะผ่านจังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี เข้าเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผ่านอำเภอฉวาง ท่งสง ร่อนพิบูลย์ เข้าสู่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และถ้าผ่านอำเภอชะอวดจะออกไปสู่จังหวัดพัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สูดปลายทางที่สถานีสุโขทัย โดยผ่านชุมทางท่งสง และชุมทางเขาชุมทอง ซึ่งเป็นชุมทางรถไฟในจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้ง 2 แห่ง

- ชุมทางท่งสง เป็นชุมทางขนาดใหญ่ มีทางแยกไปจังหวัดตรังสุุดปลายทางที่สถานีกันตัง ในอำเภอกันตัง ชุมทางแห่งนี้มีกิจการต่าง ๆ ของการรถไฟแห่งประเทศไทยหลายอย่าง เช่น โรงงานจักรกล โรงงานซ่อมกองชำระทาง เป็นต้น

- ชุมทางเขาทอง อยู่ในอำเภอร่อนพิบูลย์ มีทางแยกไปอำเภอชะอวดเข้าสู่จังหวัดพัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา สูดปลายทางที่สถานีสุโขทัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

การขนส่งทางรถไฟในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีรถไฟจากกรุงเทพมหานคร สูดปลายทางที่นครศรีธรรมราช หรือจังหวัดใกล้เคียง และจากจังหวัดนครศรีธรรมราช สูดปลายทางที่กรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

1. รถเร็ว นครศรีธรรมราช-กรุงเทพมหานคร
2. รถด่วน นครศรีธรรมราช-กรุงเทพมหานคร
3. รถธรรมดา นครศรีธรรมราช-ชุมทางเขาชุมทอง
4. รถธรรมดา นครศรีธรรมราช-สุโขทัย
5. รถธรรมดา ชุมพร-หาดใหญ่ ผ่านนครศรีธรรมราชที่ชุมทางเขาชุมทอง
6. รถเร็ว กรุงเทพมหานคร-ตรัง ผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ชุมทางท่งสง

7. รถด่วนกรุงเทพมหานคร-บัคเตอร์เวิร์ด ผ่าน นครศรีธรรมราชที่ชุมทางทุ่งสง และชุมทางเขา ชุมทอง
8. รถเร็วกรุงเทพมหานคร-หาดใหญ่ ผ่านนคร ศรีธรรมราชที่ชุมทางทุ่งสงและชุมทางเขาชุมทอง
9. รถด่วนพิเศษกรุงเทพมหานคร-ยะลา ผ่านนคร ศรีธรรมราชที่ชุมทางทุ่งสง-ชุมทางเขาชุมทอง
10. รถเร็วธนบุรี-สุโขทัย ผ่านนครศรีธรรมราช ที่ชุมทางทุ่งสง-ชุมทางเขาชุมทอง
11. รถธรรมดาสุราษฎร์ธานี-กันตัง ผ่านนครศรี ธรรมราชที่ชุมทางทุ่งสง
12. รถธรรมดาสุราษฎร์ธานี-ยะลา ผ่านนครศรี ธรรมราชที่ชุมทางทุ่งสง และชุมทางเขาชุมทอง
13. รถสินค้า-มีรถสินค้าจากกรุงเทพมหานคร-นครศรี- ธรรมราช และรถสินค้าที่ผ่านนครศรีธรรมราช ที่ทางเขาชุมทอง และชุมทางทุ่งสง

ระยะทางรถไฟจากกรุงเทพมหานคร-นครศรีธรรมราช เท่ากับ 816 กิโลเมตร ทางรถไฟสายใต้ นับเป็นทางรถไฟสายแรกของประเทศที่มีเส้นทางติดต่อกับประเทศใกล้เคียง คือ ประเทศมาเลเซีย และเป็นทางรถไฟสายยาวที่สุดในประเทศ

ข. การคมนาคมทางน้ำ

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่มีท่าเรือสินค้า ซึ่งมีปากพนัง ลิชลและอำเภอเมือง ในอดีตการขนส่งทางน้ำในนครศรีธรรม- ราชมีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า เคยเป็นเมืองที่ติดต่อค้าขายมาช้านาน แต่ในปัจจุบันการคมนาคม ทางน้ำของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ลดความสำคัญลงไปมาก เนื่องจากมีการคมนาคมทางบกโดย ทางรถยนต์และทางรถไฟเข้ามาแทนที่

อย่างไรก็ตาม อำเภอปากพนัง ซึ่งเป็นอำเภอ หนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังมีบทบาทในการขนส่งทางน้ำอยู่บ้างกล่าวคือ ยังมีเรือเดินทะเล เข้ามาส่งสินค้าอยู่เป็นประจำ และมีท่าเรือประมงอยู่

ส่วนการเดินทางเรือระหว่างประเทศนั้น เนื่องจาก จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่มีท่าเรือน้ำลึก จึงไม่มีเรือขนาดใหญ่เข้าเทียบท่า คงมีแต่การนำเรือขนาดกลางมารับแร่และไม่จากท่าเรือ สีชล ชนอม และปากพ่องบ้างเป็นครั้งคราว

ค. การคมนาคมทางอากาศ

มีสนามบิน 1 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตกองทัพภาคที่ 4 บริษัทเดินอากาศไทย เปิดเส้นทางบินสู่ นครศรีธรรมราชเมื่อเดือนสิงหาคม 2527 โดยใช้เครื่องบินแอร์บัส 330 บินระหว่างสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช และหากใหญ่ทุกวัน สภาพของสนามบินคับแคบและมีเส้นทางวิ่งสั้นไม่สามารถรับเครื่องบินโบอิง 737 ได้

3.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

3.1.2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวม

ก. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราชในปี พ.ศ. 2530 มีมูลค่าเท่ากับ 6,087.7 ล้านบาท (ราคาคงที่ปี 2515) โดยจำนวนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดนี้มาจากภาคเกษตรกรรม 1,891.3 ล้านบาท (31.1%) และมาจากนอกภาคเกษตรกรรม 4,195.9 ล้านบาท (68.9%) โดยจากภาคอุตสาหกรรม 1,029.8 ล้านบาท (16.9%) และจากภาคการค้าและบริการ 3,166.1 ล้านบาท (52.0%) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละสาขาการผลิตพบว่า มูลค่าที่ทำรายได้ให้จังหวัดสูงสุดคือ การกลั่น 1,145.7 ล้านบาท (18.8%) รองลงมาได้แก่ การบริการ 917.7 ล้านบาท (15.0%) และการค้าส่งและค้าปลีก 888.6 ล้านบาท (14.6%) ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนของการผลิตสาขาเกษตรกรรมและนอกสาขาเกษตรกรรมเป็น 1 : 2.2 และมีสัดส่วนของการผลิตในสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและสาขาบริการเป็น 1.8 : 3.1

ข. การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ในช่วงปี 2525-2530 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดโดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 7.4 (ตารางที่ 3.2) และในระยะเวลาที่ผ่านมาจังหวัดนครศรีธรรมราชมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2527 คือเท่ากับร้อยละ 11.4 และได้ลดลงอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ. 2528 เหลือเพียงร้อยละ 2.6

ค. โครงสร้างการผลิตรายสาขาและแนวโน้มโครงสร้างการผลิตที่สำคัญภาคเกษตรกรรม

ภาคเกษตรกรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นสาขาการผลิตหลักที่สำคัญต่อผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมีส่วนร่วมในการผลิตในปี 2525 เท่ากับ 1,466.0 ล้านบาท (33.1%) และ 1,891 ล้านบาท (33.1%) ในปี พ.ศ. 2530 สาขานี้มีการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 5.8 ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

- สาขาสีกรรรม

ในภาคเกษตรกรรมนั้น นับว่าสาขาสีกรรรมเป็นสาขาที่มีความสำคัญมากที่สุดในปี 2525 มีการผลิตเท่ากับ 890.6 ล้านบาท (20.1%) และในปี พ.ศ. 2530 เท่ากับ 1,145.7 ล้านบาท (18.8%) และมีการขยายตัวระหว่างปี 2525-2530 คิดเป็นร้อยละ 5.7 สำหรับพืชเศรษฐกิจหลักได้แก่ ยางพารา ข้าว และผลไม้

ตารางที่ 3.1 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2530

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2525	2526	2527	2528	2529	2530
1) การเกษตรกรรม	1,466.0	1,507.4	1,600.6	1,642.7	1,719.4	1,891.3
- กสิกรรม	890.7	967.2	1,017.7	993.6	969.4	145.7
- ปศุสัตว์ -	243.2	217.8	273.2	239.6	275.3	291.7
- ประมง	86.7	108.1	108.4	125.9	153.9	145.9
- ป่าไม้	27.1	1.1	24.0	16.2	9.5	0.4
- บริการทางการเกษตร	38.2	24.3	30.0	33.9	30.9	29.3
- การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	180.2	189.9	229.3	233.4	260.3	278.2
2)เหมืองแร่และขุดหิน	135.5	127.8	169.8	191.2	232.4	297.9
3) อุตสาหกรรม	335.5	349.5	374.5	367.6	317.4	332.7
4) การก่อสร้าง	193.3	209.7	321.4	325.5	262.7	253.4
5) ไฟฟ้าและการประปา	67.8	75.7	89.4	100.9	136.9	145.9
6) การคมนาคมขนส่ง	243.1	260.9	319.1	312.7	328.4	343.9
7) การค้าปลีกและค้าส่ง	671.7	693.4	762.9	797.6	857.9	888.6
8) ธนาคารและการประกันภัย	72.2	86.5	84.9	87.9	98.5	118.3
9) ที่อยู่อาศัย	321.9	332.7	342.5	362.2	373.8	383.9
10) การป้องกันและบริหาร	383.9	443.9	443.4	480.9	502.6	513.7
11) การบริการ	569.4	698.2	740.9	804.6	845.7	917.8
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP)	4,431.9	4,783.8	5,328.7	5,468.8	5,675.9	6,087.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.2 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2525
และ พ.ศ. 2530

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2525		พ.ศ. 2530		การเปลี่ยนแปลง %
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	
1. เกษตรกรรม	1,466.0	33.1	1,891.3	31.1	5.8
- กสิกรรม	890.6	20.1	1,145.7	18.9	5.7
- ปศุสัตว์	243.2	5.5	291.7	18.8	3.9
- ประมง	86.6	1.9	145.9	4.8	13.6
- ป่าไม้	27.0	0.6	0.4	2.4	-19.7
- บริการทางการเกษตร	38.2	0.9	29.2	0.0	-4.7
- การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	180.2	4.1	278.1	0.5	10.8
2. อุตสาหกรรม	731.4	16.5	1,029.8	16.9	8.1
- เหมืองแร่ และขุดหิน	135.5	3.1	297.9	4.9	23.9
- การก่อสร้าง	335.4	7.5	332.6	5.5	-1.8
- อุตสาหกรรม	193.2	4.3	253.4	4.2	62.3
- การไฟฟ้าและประปา	67.3	1.5	145.9	2.4	23.3
3. บริการ	2,262.1	51.0	3,166.1	52.0	7.9
- การคมนาคมขนส่ง	243.1	5.5	243.9	5.6	0.1
- การค้าส่งและค้าปลีก	671.1	15.1	888.6	14.6	6.4
- ธนาคารและการประกันภัย	72.1	1.6	118.3	1.9	12.8
- ท่องเที่ยว	321.9	7.3	383.9	6.3	3.8
- การบริหารและป้องกันประเทศ	383.9	8.6	513.7	8.4	6.7
- การบริการ	569.4	12.8	917.7	15.0	12.2
(2+3) = นอกภาคเกษตรกรรม	2,993.5	67.5	4,195.9	68.9	8.0
(1+2+3) มวลรวมผลิตภัณฑ์	4,431.9	100.0	6,087.7	100.0	7.4

ที่มา : คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- สาขาการปศุสัตว์

ปศุสัตว์ที่สำคัญได้แก่ สกร และไก่ ในปี 2525 มีการผลิตเท่ากับ 243.2 ล้านบาท (5.5%) และ 291.7 ล้านบาท (4.8%) ในปี 2530 สาขานี้มีอัตราการขยายตัวในช่วง 2525-2530 คิดเป็นร้อยละ 3.9

- สาขาการประมง

ประมง แต่เดิมเป็นสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญ แต่ในปัจจุบันบทบาทการสำคัญน้อยลง การผลิตในสาขานี้จึงมีมูลค่าการผลิตไม่มากนัก โดยในปี 2525 86.6 ล้านบาท และ 145.9 ล้านบาทในปี 2530 คิดเป็นการขยายตัวในช่วงเวลา 5 ปี เท่ากับร้อยละ 13.6 สำหรับแหล่งการประมงที่สำคัญได้แก่ บริเวณอ่าวปากพนัง ตลอดจนอำเภอที่ติดชายฝั่งทะเล

- สาขาป่าไม้

ป่าไม้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญน้อยที่สุด โดยในปี 2525 เท่ากับ 27.0 ล้านบาท (0.6%) และในปี 2530 ได้ลดลงเหลือเพียง 0.4 ล้านบาท โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2525-2530 การผลิตลดลงคิดเป็นร้อยละ 19.7 ซึ่งนับเป็นสาขาการผลิตที่นอกจากไม่มีการขยายตัวแล้วยังลดลงอย่างมากด้วย

- สาขาบริการทางการเกษตร

เป็นสาขาที่มีการแยกชั้นใหม่ โดยในปี 2525 มีการผลิตเท่ากับ 38.2 ล้านบาท (0.9%) และในปี 2530 เท่ากับ 29.2 ล้านบาท (0.5%) การผลิตลดลงคิดเป็นร้อยละ 4.7

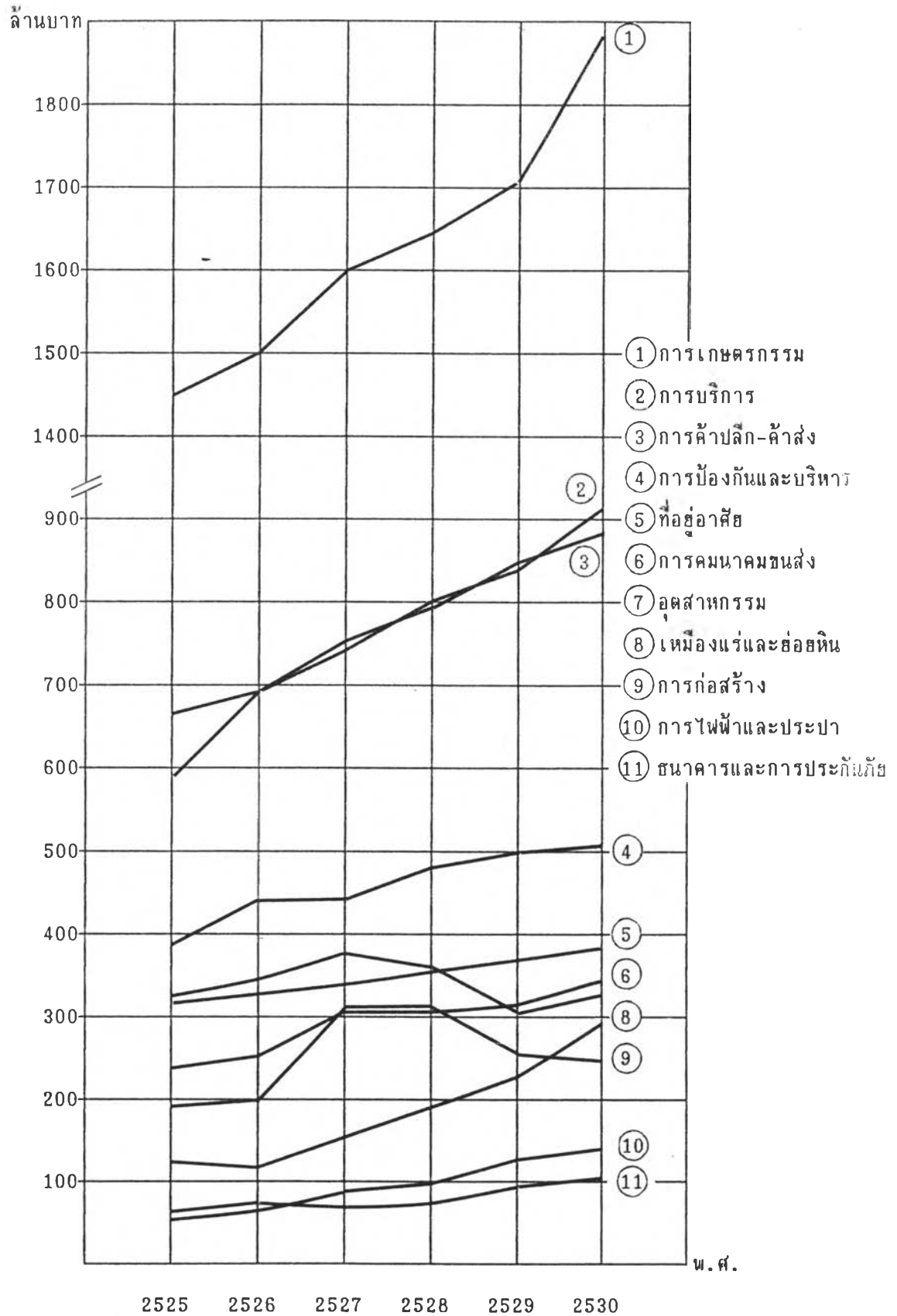
- สาขาการแปรรูปสินค้าและเกษตรอย่างง่าย

เป็นสาขาที่มีการแยกชั้นใหม่เช่นกัน โดยในปี 2525 มีการผลิตเท่ากับ 180.2 ล้านบาท (4.1%) และในปี 2530 เท่ากับ 278.1 ล้านบาท (4.6%) คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 10.8 นับเป็นสาขาการผลิตใหม่ที่น่าสนใจ และจะมีบทบาทต่อการเกษตรกรรมอย่างมากในอนาคต

- สาขาการค้าส่งและค้าปลีก

เป็นสาขาที่มีความสำคัญรองลงมาจากสาขาการบริการ คือ มีการผลิตคิดเป็นร้อยละ 15.1 ในปี 2525 และร้อยละ 14.6 ในปี 2530 คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 6.4 ลักษณะการค้าของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นการค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2530

±16249484

จำเป็นภายในจังหวัด รวมทั้งการค้าขายสินค้าเกษตรภายในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด และ จังหวัดใกล้เคียง ซึ่งมีตลาดกลางสินค้าเกษตรหัวอูฐเป็นแหล่งค้าขายที่สำคัญ

- สาขาการบริการ

เป็นสาขาที่ทวีความสำคัญมากขึ้น โดยในปี 2530 มี ส่วนในการผลิตคิดเป็นร้อยละ 15 ซึ่งเป็นอันดับสองรองจากสาขาสีกรรม ส่วนในปี 2525 คิด เป็นร้อยละ 12.8 โดยมีการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 12.2 สำหรับการบริการที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข และการบริการด้านภัตตาคารและโรงแรม

- สาขาการผลิตอื่น ๆ

สำหรับสาขาการผลิตอื่น ๆ นั้น มีการผลิตไม่มากนัก แต่ก็มีสาขาการผลิตบางสาขาที่มีการขยายตัวสูงขึ้นมา เช่น สาขาการไฟฟ้าและประปาในช่วง เวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2525-2530 มีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 23.3 สาขาเหมืองแร่และขอย หินก็มีการขยายตัวสูงเช่นกัน คือ ร้อยละ 23.9

3.1.2.2 รายได้เฉลี่ยของประชากร

แม้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงเป็นที่ 2 ของภาคก็ตาม แต่เนื่องจากมีจำนวนประชากรสูงมาก และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม จึงทำให้ค่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ โดยมีค่าเท่ากับ 11,659 บาท/คน ในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 13 ของภาคได้ นับ ว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในภาคได้คือ 17,506 บาท/คน และค่า รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรทั้งประเทศคือ 23,021 บาท/คน ส่วนอัตราการขยายตัวของ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น อยู่ในลำดับที่ 9 โดยมีอัตราการขยาย ตัวร้อยละ 5.46 แต่ก็ยังต่ำกว่าอัตราการขยายตัวของภาคได้ คือ ร้อยละ 6.57 และอัตรา ขยายตัวของทั้งประเทศคือร้อยละ 7.36 (ดูตาราง 3.3)

ตารางที่ 3.3 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในจังหวัดภาคใต้ปี 2525 และปี 2530

หน่วย : บาท

จังหวัด	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2530	อัตราการเพิ่ม (%)
ระนอง	35,420	36,926	0.85
ภูเก็ต	34,806	34,900	0.05
พังงา	37,129	31,562	-2.99
กระบี่	14,970	21,374	8.55
สตูล	12,710	21,349	13.59
ชุมพร	13,097	20,914	11.94
สุราษฎร์ธานี	13,068	20,773	11.79
สงขลา	14,264	20,100	8.18
ตรัง	11,841	16,534	7.93
นราธิวาส	10,036	14,345	8.59
ปัตตานี	8,493	11,672	7.48
นครศรีธรรมราช	9,156	11,659	5.46
พัทลุง	9,927	11,561	3.29
ยะลา	14,244	17,936	5.18
ภาคใต้	13,178	17,506	6.57
ทั่วประเทศ	16,824	23,021	7.36

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.1.3 สภาพทางสังคมและประชากร

3.1.3.1 สภาพทางสังคม

ก. ความเป็นมา

เมืองนครศรีธรรมราช เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ในแหลมมาลาอู และมีชื่อเรียกในตำนานต่าง ๆ เช่น นครคอนพระ ศรีธรรมนคร ศิริธรรมนคร ตามพงศาวดาร เป็นต้น ชาวตะวันตกสมัยก่อนเรียกว่า Liger สันนิษฐานว่าเมืองเดิมตั้งอยู่ที่เขาวัง ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปจากฝั่งทะเลมาก ต่อมาได้ย้ายมาตั้งชุมชน ณ "หาดทรายแก้ว" อันเป็นที่ตั้งของเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน และเป็นบริเวณที่ตั้งวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ที่ประดิษฐานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช บริเวณที่ตั้งดังกล่าวมีความเอื้ออำนวยในการตั้งถิ่นฐานคือ

- บริเวณที่ตั้งอยู่บนที่คั่นสันทรายอันเกิดจากโคลนตะกอนลุ่มน้ำ และคลื่นลมทะเลที่พัดพาทรายทับถมเป็นถิ่นน้ำท่วมไม่ถึง ในขณะที่ตัวกันบริเวณพื้นที่โดยรอบเป็นราบลุ่มกว้างใหญ่ เหมาะแก่การเพาะปลูกที่เพียงพอเลี้ยงประชาชน

- อยู่ริมทะเลและอ่าว ตลอดจนลำน้ำหลายสาย ที่เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมทางน้ำ ประกอบกับเป็นบริเวณจุดพบกันระหว่างอารยธรรม และการค้าในทะเลอันดามันและมหาสมุทรแปซิฟิก จึงทำให้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญของแหลมมาลาอูในอดีตอันเป็นเหตุให้เมืองนครศรีธรรมราชเติบโตขึ้นมาตามลำดับ และมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

จากพัฒนาการอันยาวนานนับพันปีของเมืองนครศรีธรรมราชนี้ส่งผลให้สภาพทางสังคมของเมืองประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลายเชื้อชาติ แต่ชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่จะมีเชื้อชาติไทย นอกจากนั้นก็จะมีชาวเชื้อชาติเพื่อนบ้านปะปนอยู่ เช่น ชาวจีน มาเลเซีย อินเดียน เป็นต้น ชาวจีนและชาวอินเดียนักตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในเขตตัวเมือง ส่วนชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะอยู่ในชนบทโดยเฉพาะชายฝั่งทะเล เพราะมีความชำนาญในด้านประมง

ข. การนับถือศาสนา

ชาวนครศรีธรรมราชนับถือศาสนาแตกต่างกันตามเชื้อชาติ แต่ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ

- ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาที่นับถือกันแพร่หลายที่สุด มี โบราณสถาน และโบราณวัตถุทางพุทธศาสนาที่แสดงว่าพระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองใน จังหวัดนี้มาเป็นเวลานาน เช่น พระบรมธาตุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พระพุทธสิหิงค์ซึ่งเป็น พระพุทธรูปสำคัญประจำเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัดทางพระพุทธศาสนามากมาย พุทธ ศาสนิกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชยึดมั่นในประเพณีทางศาสนามากจนได้ชื่อว่า "เมืองพระ"

- ศาสนาอิสลาม มีการนับถือในหมู่ชาวไทยมุสลิมซึ่งมีเชื้อ สายชาวมลายูจากจังหวัดปัตตานี ไทรบุรี และกลันตัน มาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ คือ สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 อยู่ในเขตอำเภอเมือง ปากพื้ง ท่าศาลาและหัวไทร มีมัสยิดอันเป็นศูนย์กลางทำพิธีทางศาสนาเช่นเดียวกับวัดทาง พุทธศาสนาในท้องที่อำเภอดังกล่าวหลายแห่ง ชาวไทยมุสลิมยังคงปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา อย่างเคร่งครัด ทุกปีจะมีชาวไทยมุสลิมจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเดินทางไปแสวงบุญที่เมือง เมกกะประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นจำนวนไม่น้อย

นอกจากนี้ยังมีที่นับถือศาสนาคริสต์ แต่มีจำนวนไม่มากนัก พวกมิชชันนารีชาวยุโรปและอเมริกันต่าง ๆ ได้มาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ แต่ไม่ค่อยได้ผลที่ควร ศาสนาคริสต์นิกายที่นับถือกันในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือนิกายโปรเตสแตนต์ และโรมันคาทอลิก แต่มีโบสถ์ในศาสนาคริสต์อยู่น้อยแห่ง

- ศาสนาพราหมณ์ มีหลักฐานว่าเคยมีความเจริญรุ่งเรือง ในนครศรีธรรมราชมาก่อน มีโบราณสถานทางศาสนาพราหมณ์อย่างเด่นชัด เช่น หอพระอิศวร หอพระนารายณ์ เสาชิงช้า นอกจากนี้ยังมีการประกอบพิธีพราหมณ์อยู่บ้าง แต่การนับถือศาสนา พราหมณ์เกือบจะหมดไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีการนับถือลัทธิต่าง ๆ เช่น ลัทธิขงจื้อของชาวอินเดีย ลัทธิขงจื้อของชาวจีน เป็นต้น แต่มีจำนวนไม่มากนัก

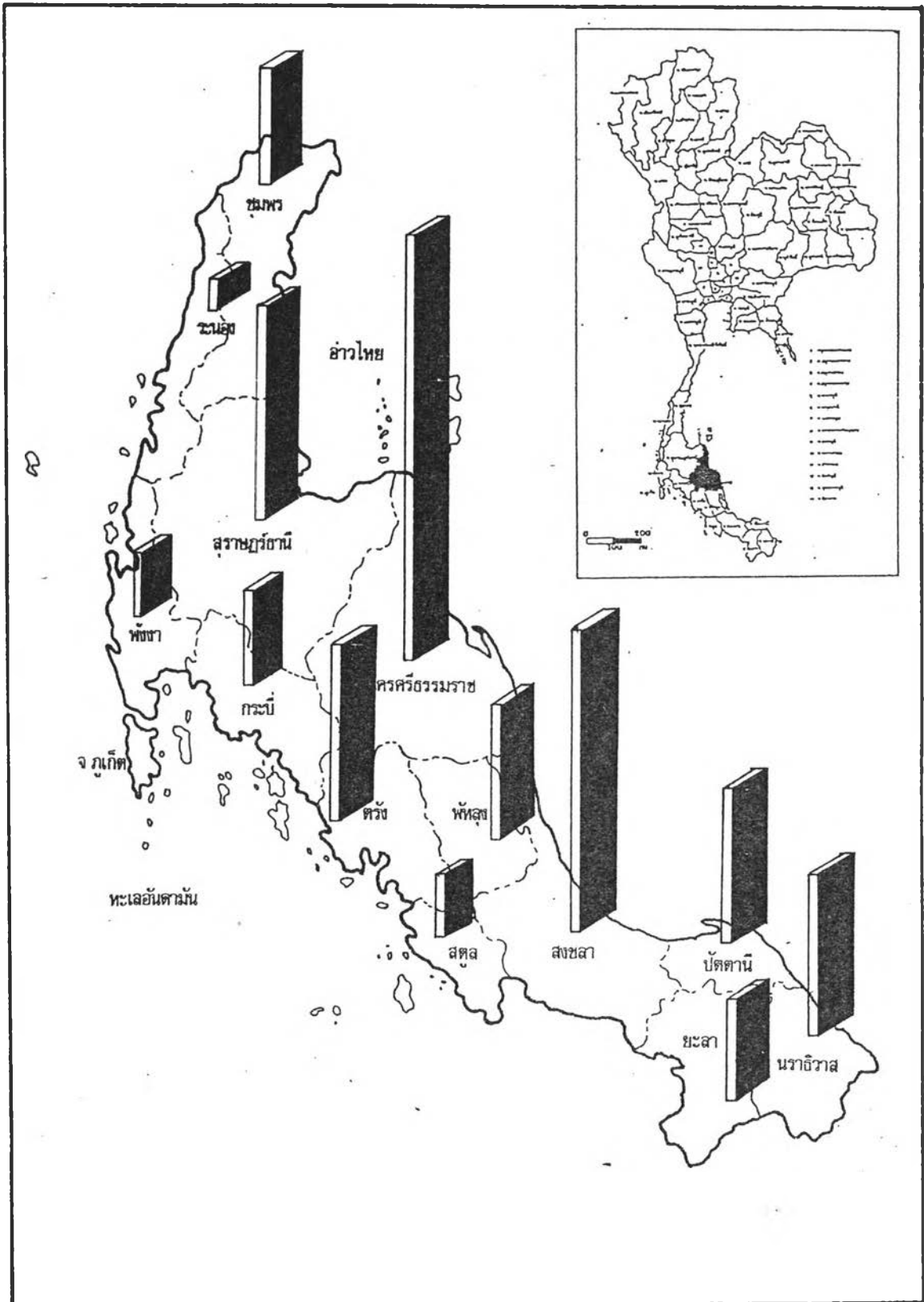
3.1.3.2 ประชากร

จังหวัดนครศรีธรรมราช นับว่าเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด ในภาคใต้ จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,411,966 คน เป็นชาย 704,762 คน เป็นหญิง 707,204 คน มีจำนวนบ้าน 262,448 หลัง (ตาราง 3.4)

ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดในภาคใต้ปี พ.ศ. 2532

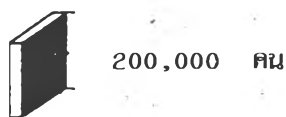
จังหวัด	ประชากร	สัดส่วน
ชุมพร	390,831	5.59
นครศรีธรรมราช	1,411,966	20.18
พัทลุง	455,273	6.51
สงขลา	1,073,586	15.34
สุราษฎร์ธานี	725,643	10.37
กระบี่	290,300	4.14
ตรัง	512,402	7.32
พังงา	210,082	3.00
ภูเก็ต	162,694	2.32
ระนอง	114,395	1.63
สตูล	217,932	3.11
นราธิวาส	554,016	7.91
ปัตตานี	528,258	7.55
ยะลา	348,872	4.99
ภาคใต้	6,996,250	100.00

ที่มา : ทำเนียบท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

แสดง จำนวนประชากรในจังหวัดภาคใต้ ปี พ.ศ. 2532

สัญลักษณ์

แผนที่ 3.7

มาตราส่วน

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

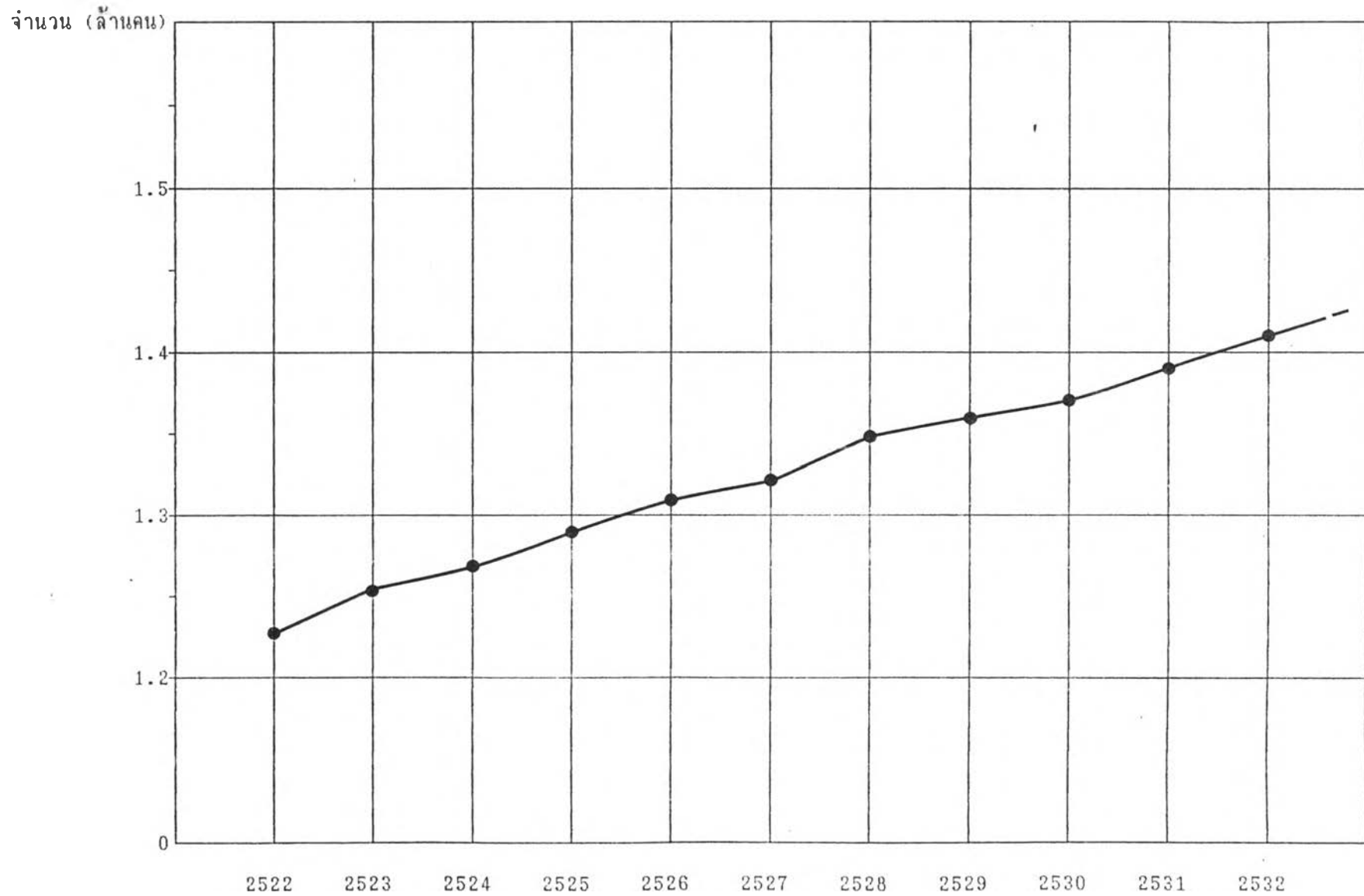
ตาราง 3.5 แสดงจำนวนประชากร และการคาดการณ์ประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราช
ปี พ.ศ. 2522- พ.ศ. 2542

พ.ศ.	จำนวน (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
2522	1,236,469	124
2523	1,261,408	127
2524	1,279,193	128
2525	1,297,323	130
2526	1,310,672	132
2527	1,324,577	133
2528	1,352,237	136
2529	1,367,265	137
2530	1,376,926	138
2531	1,396,209	140
2532	1,411,966	142
2537	1,500,507	151
2542	1,586,476	159

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากการคาดการณ์

แผนภูมิ 3.2 แสดงจำนวนประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2532

พ.ศ.

ก. ขนาดและการกระจายตัวของประชากร

จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอและ 1 กิ่งอำเภอ (พ.ศ. 2532) ประชากรได้กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ กล่าวคือ อำเภอเมืองมีประชากรทั้งสิ้น 252,481 คน รองลงมาคืออำเภอทุ่งสงมีประชากรทั้งสิ้น 114,399 คน และอำเภอฉวางมีประชากรทั้งสิ้น 108,175 คน ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคืออำเภอขนอม มีประชากรทั้งสิ้น 19,524 คน รองลงมาคืออำเภอนาบอนมีประชากรทั้งสิ้น 26,612 คน และอำเภอพิปูนมีประชากร 27,172 คน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 นั้นปรากฏว่าอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดยังคงเป็นอำเภอเมือง โดยมีประชากรทั้งสิ้น 289,404 คน รองลงมาคืออำเภอทุ่งสงมีประชากรทั้งสิ้น 130,826 คน และอำเภอท่าศาลามีประชากรทั้งสิ้น 120,010 คน ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคือ อำเภอขนอมมีประชากรทั้งสิ้น 25,444 คน รองลงมาคือกิ่งอำเภอช้างชัน ซึ่งเป็นกิ่งอำเภอที่เพิ่งตั้งขึ้นมาโดยแยกจากอำเภอทุ่งสง มีประชากรทั้งสิ้น 25,461 คน และอำเภอพิปูนมีประชากรทั้งสิ้น 25,964 คน

จะเห็นได้ว่าอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเมือง อำเภอทุ่งสง และอำเภอท่าศาลา ตามลำดับ ทั้งนี้ก็เพราะว่าอำเภอเมืองเป็นศูนย์กลางของทุก ๆ อย่างในจังหวัด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การขนส่ง การปกครอง จึงทำให้มีการกระจุกตัวอยู่ในอำเภอเมืองเป็นจำนวนมาก

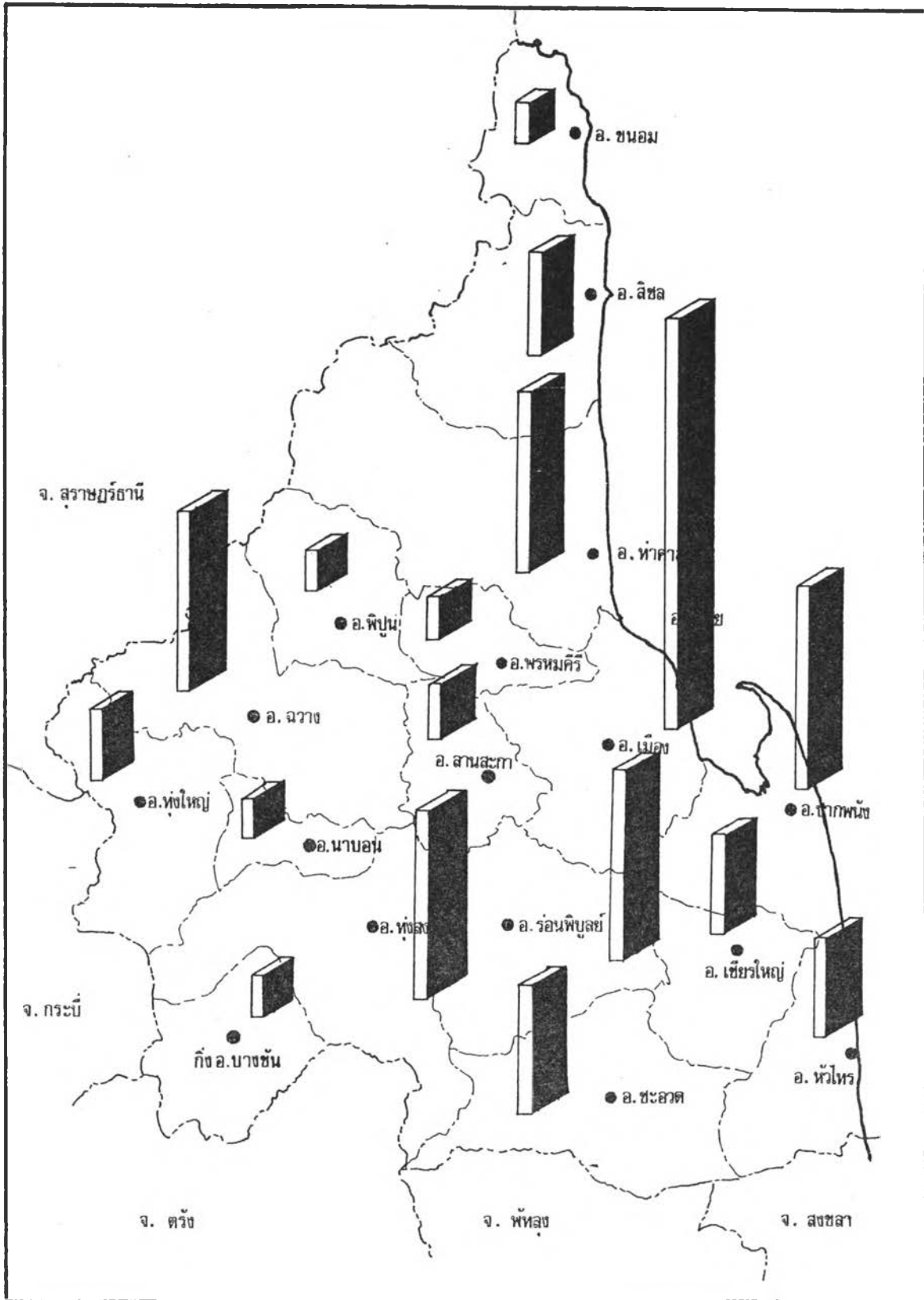
ตารางที่ 3.6 แสดงจำนวน, ความหนาแน่น และอัตราการขยายตัวของประชากรรายอำเภอ

ในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522-2532

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ. 2522		พ.ศ. 2532		การเปลี่ยนแปลง ประชากรต่อปี (%)
		จำนวน(คน)	ความหนาแน่น	จำนวน(คน)	ความหนาแน่น	
เมือง	765.410	252,481	330	289,404	378	1.46
พรหมคีรี	321.499	29,385	91	33,376	104	1.36
ลานสกา	342.898	34,724	101	38,990	114	1.22
ฉวาง	929.866	108,175	116	117,155	125	0.83
พิปูน	363.753	27,172	75	25,964	71	-0.44
เชียรใหญ่	313.884	71,579	228	75,728	241	0.58
ชะอวด	899.312	73,098	81	83,697	93	1.45
ท่าศาลา	1,084.047	99,343	92	120,010	111	2.08
ทุ่งสง	1,041.999	114,399	110	130,826	125	1.43
นาบอน	192.899	26,612	138	27,973	145	0.51
ทุ่งใหญ่	603.287	39,382	65	53,053	88	3.47
ปากพนัง	422.455	103,656	245	108,324	256	0.45
ร่อนพิบูลย์	404.768	104,759	259	133,997	281	0.88
สิชล	703.105	64,759	92	73,636	105	1.37
ขนอม	533.926	19,524	36	25,444	48	3.03
หัวไทร	417.753	67,385	161	70,664	169	0.48
กิ่งอ. บางขัน	601.622	-	-	25,461	42	-
จ.นครศรีธรรมราช	9,942.482	1,236.469	124	1,411,966	142	1.42

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

<p>แสดง จำนวนประชากรรายอำเภอ ปีพ.ศ. 2532</p> <p>สัญลักษณ์</p> <p>40,000 คน</p>	<p>แผนที่ 3.8</p> <p>มาตราส่วน</p> <p>0 5 10 15 20กม.</p>
--	---

การศึกษาวีวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ส่วนอำเภอทุ่งสง และอำเภอท่าศาลาเป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่อันดับ 1 และ 3 ของจังหวัดจึงทำให้มีประชากรมา (ดูตาราง 3.6)

ข. ความหนาแน่นประชากร

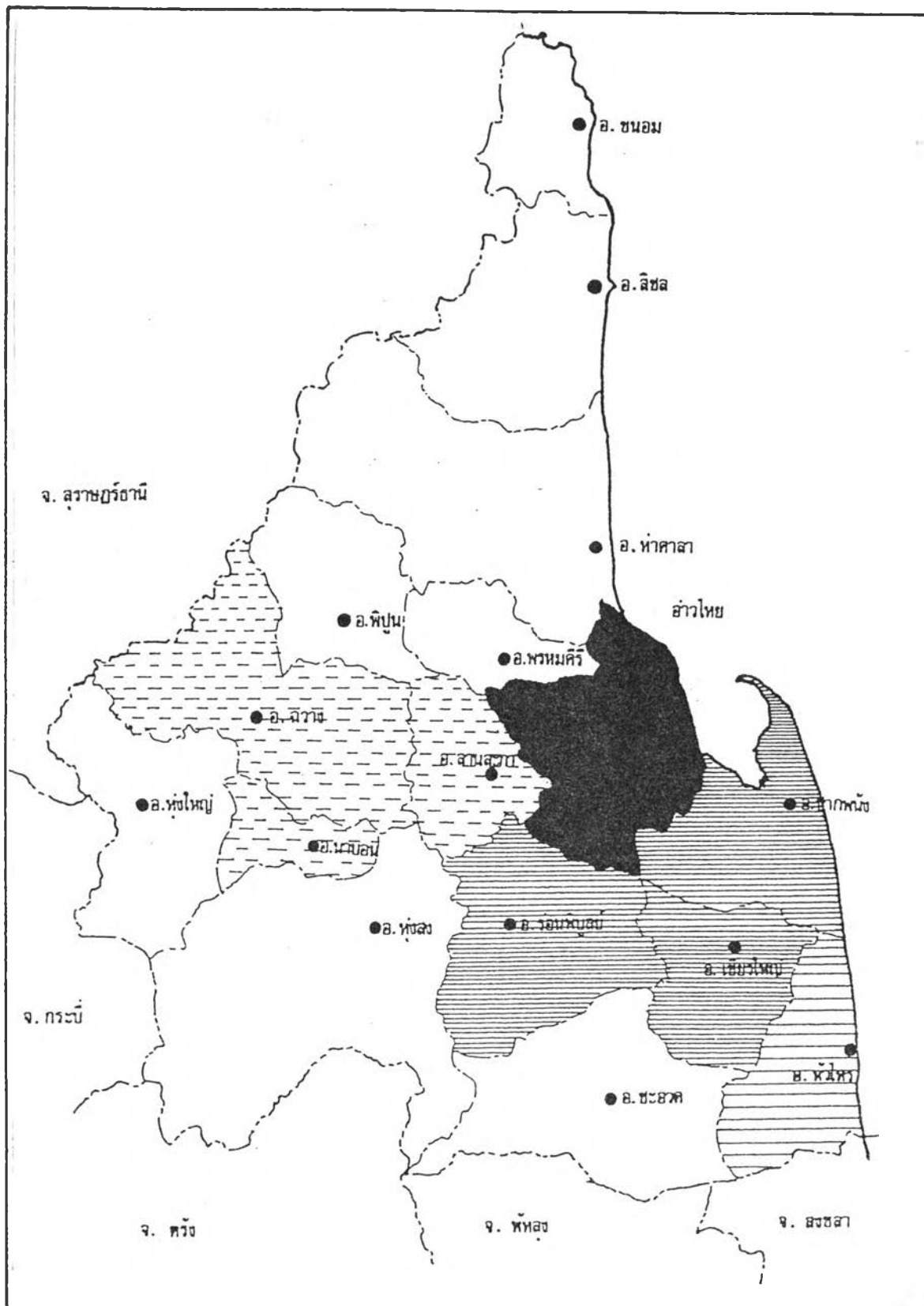
ความหนาแน่นของประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นในปี พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2532 ปรากฏว่า อำเภอที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดคือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความหนาแน่นสูงถึง 330 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2522 และ 378 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2532 ซึ่งสูงกว่าค่าความหนาแน่นของประชากรระดับจังหวัดคือในปี พ.ศ. 2522 ความหนาแน่นประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราชเท่ากับ 124 คน/ตร.กม. และ 142 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2532 ส่วนอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรรองลงมาคืออำเภอร่อนพิบูลย์ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 259 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2522 และ 231 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2532 สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรเป็นอันดับสามคือ อำเภอปากพะนึ่งซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 245 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2522 และ 256 คน/ตร.กม. ในปี พ.ศ. 2532

ส่วนพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำที่สุดนั้นในปี พ.ศ. 2522 ปรากฏว่า อำเภอขนอมมีความหนาแน่นประชากรต่ำที่สุด โดยมีความหนาแน่นเท่ากับ 36 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ อำเภอทุ่งใหญ่ มีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 65 คน/ตร.กม. และอำเภอพิปูน ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 75 คน/ตร.กม.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 ปรากฏว่า อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำที่สุดเปลี่ยนเป็นกิ่งอำเภอบางขัน ซึ่งเป็นอำเภอที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ โดยมีความหนาแน่นเท่ากับ 42 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ อำเภอขนอมมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 48 คน/ตร.กม. และอำเภอพิปูนซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 71 คน/ตร.กม. (ดูตาราง 3.6)

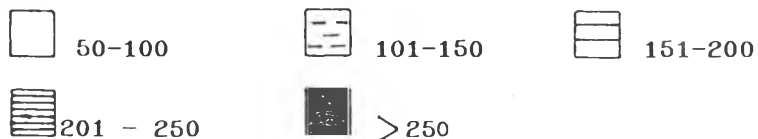
ค. การเปลี่ยนแปลงประชากร

การเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2532 ปรากฏว่า อำเภอทุ่งใหญ่อัตราการขยายตัวประชากรสูงสุด โดยมีอัตราการขยายตัวต่อปีเท่ากับ 3.47% รองลงมาได้แก่ อำเภอขนอมมีอัตราการขยายตัวเท่ากับ 3.03% ส่วนอันดับสามได้แก่ อำเภอเมืองโดยมีอัตราการขยายตัวเท่ากับ 1.46%

แสดง ความหนาแน่นประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2532

สัญลักษณ์

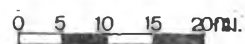
ที่มา กรมการปกครอง

หน่วย : คน / ตร.กม.

แผนที่ 3.9

มาตราส่วน

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ส่วนอำเภอที่มีอัตราการขยายตัวต่ำ และไม่มีอัตราการขยายตัวนั้นปรากฏว่า อำเภอปากพะยั้งมีอัตราการขยายตัวต่ำที่สุด โดยมีอัตราการขยายตัวเท่ากับ 0.45% รองลงได้แก่ อำเภอหัวไทร มีอัตราการขยายตัวเท่ากับ 0.48% และอันดับสามได้แก่ อำเภอเชียรใหญ่ โดยมีอัตราการขยายตัวเท่ากับ 0.58%

สำหรับอำเภอที่ไม่มีอัตราการขยายตัวนั้น ปรากฏว่า อำเภอพิปูนนี้มีจำนวนประชากรลดลงเท่ากับ -0.44% ส่วนกิ่งอำเภอบางขันนั้นไม่สามารถคิดอัตราการขยายตัวประชากรได้ เนื่องจากเป็นอำเภอที่เพิ่งจัดตั้งใหม่

ส่วนอัตราการขยายตัวของประชากรในระดับจังหวัดนั้น ปรากฏว่าในช่วงปี พ.ศ. 2522-พ.ศ. 2532 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีอัตราการขยายตัวประชากรต่อปีเท่ากับ 1.42% (ดูตาราง 3.6)

ง. โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากร

การพิจารณาโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากรพิจารณาได้จาก 2 ทางคือ

1. การเพิ่มโดยธรรมชาติ (เกิด-ตาย)
2. การเพิ่มโดยการอพยพ (ย้ายเข้า-ย้ายออก)

จากตาราง 3.7 แสดงโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากรในปี พ.ศ. 2532 พบว่า ส่วนใหญ่อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีการเพิ่มประชากรโดยการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติมากกว่าการเพิ่มโดยการอพยพ แต่อำเภอที่มีการเพิ่มโดยการอพยพมากกว่าเพิ่มโดยธรรมชาติดังมีเพียงอำเภอทุ่งสง โดยมีการเพิ่มโดยการอพยพ 3,406 คน และเพิ่มโดยธรรมชาติ 1,048 คน นอกนั้นแล้วการเพิ่มของประชากรในอำเภอต่าง ๆ จะเป็นการเพิ่มโดยธรรมชาติดีกว่าการเพิ่มโดยการอพยพทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณารวมทั้งจังหวัดแล้วปรากฏว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีการย้ายออกสูงกว่าการย้ายเข้า คือ ย้ายออก 103,825 คน และย้ายเข้า 95,984 คน

จ. การคาดการณ์ประชากร

การคาดการณ์ประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราชในปี
พ.ศ. 2537 และปี พ.ศ. 2542 โดยอาศัยเทคนิค The Simple Linear Regression

จากสมการหลัก	P_t	=	$P_0 + bt$
โดยที่	P_t	=	จำนวนประชากรเมื่อช่วงปีปลายที่ทำการศึกษา
	P_0	=	จำนวนประชากรเมื่อช่วงปีต้นที่ทำการศึกษา
	t	=	จำนวนปีที่ทำการศึกษา
	b	=	ค่าประมาณการเปลี่ยนแปลงจากช่วงหนึ่งไปยัง อีกช่วงหนึ่ง

ค่า b หาได้โดยการคำนวณจากสูตร

$$b = \frac{1}{n-1} \sum_{i=2}^n (P_i - P_{i-1})$$

โดยที่	n	=	จำนวนปีที่ทำการศึกษา
	P_i	=	จำนวนประชากรในปีที่ถัดจากปีเริ่มต้นที่ทำการ การศึกษา

ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2537 จังหวัดนครศรีธรรมราชจะมี
ประชากร 1,500,507 คน และในปี พ.ศ. 2542 จังหวัดนครศรีธรรมราชจะมีประชากร
1,586,476 คน (ดูตาราง 3.5)

ตารางที่ 3.7 แสดงโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากรรายอำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2532

พื้นที่	เกิด	ตาย	ย้ายเข้า	ย้ายออก	การเพิ่มสุทธิ	
					เพิ่มโดย ธรรมชาติ	เพิ่มโดย การอพยพ
1. อ.เมือง	2,034	625	15,730	15,499	1,409	231
2. อ.พรหมคีรี	510	86	1,750	1,702	424	48
3. อ.ลานสกา	582	227	1,966	1,994	355	-8
4. อ.ฉวาง	1,934	321	5,846	6,301	1,613	-185
5. อ.พิปูน	408	233	1,712	1,910	175	-198
6. อ.เชียรใหญ่	938	204	3,284	1,402	734	-1,118
7. อ.ชะอวด	1,511	360	4,232	4,671	1,151	-439
8. อ.ท่าศาลา	2,247	318	7,004	6,656	1,929	348
9. อ.ทุ่งสง	1,494	446	12,682	9,276	1,048	3,406
10. อ.นาบอน	493	65	1,602	1,780	428	-178
11. อ.ทุ่งใหญ่	1,170	123	3,146	2,486	1,047	660
12. อ.ปากพนัง	1,103	289	5,114	5,237	814	-123
13. อ.ร่อนพิบูลย์	1,919	367	7,088	7,899	1,552	-811
14. อ.สิชล	1,337	266	4,280	4,287	1,071	-7
15. อ.ขนอม	403	82	2,583	2,452	321	131
16. อ.หัวไทร	648	81	3,407	1,610	567	1,797
17. กิ่งอ.บางขัน	391	93	1,503	1,636	298	-133
18. ทต.ปากแพรก	1,722	204	2,935	5,038	1,518	-2,053
19. ทม.ปากพนัง	651	65	1,252	2,422	586	-1,170
20. ทม.นครฯ	5,134	509	7,953	12,911	4,625	-4,958
จังหวัดนครศรีธรรมราช	27,067	5,144	95,984	103,825	21,923	-7,841

ที่มา : กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

3.1.4 การสาธารณสุขปโภค-สาธารณสุขการ

ก. การประปา

การบริการประปาสำหรับชุมชนเมือง อันประกอบด้วยเทศบาล 3 แห่ง และสาขาภิบาล 18 สาขาภิบาล มี 2 ระบบ คือ

- การประปาที่ดำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาค
- การประปาที่ดำเนินการโดยท้องถิ่น

ชุมชนที่ดำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 4 ชุมชน คือ ทม.ปากพ่อง - ทต.ปากแพรก ส.ชะอวด และส.นาบอน กำลังการผลิตรวม 10,060 ม³ ต่อวัน ประชากรในเขตจำหน่ายน้ำ 49,361 คน คิดเป็นสัดส่วนกำลังการผลิตต่อประชากรเท่ากับ 203 ลิตร ต่อประชากร 1 คน โดยค่าเฉลี่ยอัตราการใช้น้ำในเขตชุมชนประมาณ 120 ลิตรต่อหนึ่งคน

ชุมชนที่ดำเนินการโดยท้องถิ่น 12 ชุมชน มีประสิทธิภาพในการผลิตค่อนข้างต่ำ คือ มีกำลังการผลิตระหว่าง 10-30 ม³ ต่อวัน และส่วนใหญ่จ่ายน้ำเป็นเวลาดังนี้จึงมักมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เนื่องจากกำลังการผลิตไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของชุมชน

ส่วนในพื้นที่ชนบท แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น บ่อน้ำ จากการสำรวจของศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ปรากฏว่าหมู่บ้านมีค่าคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 70 หมู่บ้านที่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย และสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 30 ดังนั้น ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับบริโภค ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจังหวัด

ตาราง 3.8 แสดงการบริการประปาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชปี 2531

เทศบาล/สุขาภิบาล	แหล่งน้ำ	กำลังผลิต (ม ³) : วัน	ประเภทกิจการ
ทม. นครศรีธรรมราช	คลองป่าห้ล่า	8,640	การประปาเทศบาล
ทม. ปากพื้ง	คลองสุขุม	4,500	การประปาส่วนภูมิภาค
ทต. ปากแพรว	คลองท่าแพ	5,520	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. บางจาก	คลองบางจาก	20	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ท่าแพ	บ่อบาดาล	10	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ปากนคร	-	-	-
ส. ฉวาง	-	-	-
ส. จันดี	คลองจันดี	30	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ไม้เรียง	-	-	-
ส. ร่อนพิบูลย์	น้ำตกร้อนนา	20	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. เขาชุมทอง	บ่อบาดาล	20	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ชะอวด	คลองชะอวด	40	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. เข็ยรใหญ่	คลองชนประทาน	20	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ท่าศาลา	คลองท่าสัดว	30	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ลีชิล	คลองท่าเรือรี	30	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. หัวไทร	สระเก็บน้ำ	30	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ลานสกา	-	-	-
ส. ชนอม	น้ำตกเขาเบ็ล็ด	20	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. ท่ายาง	คลองสังข์	20	การประปาส่วนภูมิภาค
ส. พิปูน	-	-	-
ส. นาบอน	-	-	-

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค

ข. การไฟฟ้า

2.1 การผลิตไฟฟ้า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีโรงผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยอยู่ 2 แห่งคือ

- โรงงานไฟฟ้าพลังไอน้ำขนอม เป็นโรงไฟฟ้าบนเรือแห่งเดียวของประเทศไทย ตั้งอยู่ที่อำเภอขนอม มีกำลังผลิต 75 เมกะวัตต์

โรงไฟฟ้าทั้ง 2 แห่ง มีระบบสายส่งที่เชื่อมโยงกับโรงไฟฟ้าอื่น ๆ เช่น ลิกไนต์ที่จังหวัดกระบี่ จากเขื่อนบางลาง จังหวัดยะลาจากโรงงานไฟฟ้ากับหันแก๊สจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

2.2 การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การจำหน่ายกระแสไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สภาพการมีไฟฟ้าใช้ของประชาชนในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นดังนี้

- อำเภอเมือง มีกระแสไฟฟ้าใช้ในเขตเทศบาลเมือง และมีใช้ในทุก ๆ ตำบล แต่ยังไม่ทั่วถึงหมู่บ้าน

- อำเภอขนอม มีใช้ในเขตสุขาภิบาล

- อำเภอฉวางมีใช้ใน 8 ตำบล

- อำเภอชะอวดมีใช้ใน 3 ตำบล

- อำเภอเชียรใหญ่มีใช้ใน เขตสุขาภิบาลและหมู่บ้านหลายทางริมทางหลวงสายนครฯ-สงขลา และทางหลวงสายบ่อล้อ-เชียรใหญ่ และกำลังขยายออกไปทางตำบลไสหมากด้วย

- อำเภอท่าศาลามีใช้ในเขตตำบลท่าศาลาทั้งตำบล และตำบลท่าช้างบางส่วน

- อำเภอทุ่งสง มีใช้ในเขตเทศบาล และชุมชนบางแห่ง

- อำเภอทุ่งใหญ่ มีใช้ในเขตสุขาภิบาล

- อำเภอนาบอน มีใช้ในเขตสุขาภิบาล

- อำเภอปากพะนิง มีใช้ในพื้นที่ 7 ตำบล

- อำเภอพรหมคีรี มีใช้ในพื้นที่ 3 ตำบล แต่ไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

ตาราง 3.9 การใช้กระแสไฟฟ้า จังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2531

การไฟฟ้า	ปริมาณกระแสไฟฟ้าตามประเภทผู้ใช้ไฟฟ้า (กิโลวัตต์/ชั่วโมง)				
	พักอาศัย	ธุรกิจ	อุตสาหกรรม	อื่น ๆ	รวม
อ. เมือง	24,769,728	18,659,071	10,546,300	4,325,329	58,300,428
อ. ปากแพรง	5,181,223	829,321	18,133,527	172,234	24,316,715
อ. แห่มตะลุมพุก					
อ. ท่าศาลา	4,594,794	581,926	3,916	119,724	5,300,360
อ. ลานสกา	1,670,568	6,409	-	55,419	1,738,096
อ. เข็ญใหญ่	2,059,546	31,600	-	141,240	2,232,386
อ. ร่อนพิบูลย์	3,668,374	499,645	4,150,701	362,155	8,680,875
อ. ชะอวด	2,124,667	202,379	6,813	60,807	2,396,666
อ. หัวไทร	1,662,965	206,896	152,388	92,771	2,115,020
อ. เขาพังไกร	320,082			7,851	327,930
อ. ลีซอล	2,558,651	819,060	3,407,963	163,275	6,948,948
อ. หนองม	1,617,211	462,634	5,354,414	118,521	7,552,780
อ. พรหมคีรี	1,211,430	4,120		50,305	1,265,855
อ. ท่งสง	9,490,383	3,534,217	10,064,750	354,010	27,844,360
อ. นาบอน	1,132,444	159,753	1,046,322	4,693	2,393,212
อ. ฉวาง	1,441,901	143,502		212,189	1,979,591
อ. จันดี	2,978,476	327,439		161,285	3,467,200
อ. ไม้เรียง	1,169,989	46,405	-	18,587	1,234,981
อ. ท่งใหญ่	860,386	103,158	1,007,508	126,468	2,097,516
อ. พิปูน	1,169,566	-	-	101,123	1,270,689
รวม	69,324,197	33,613,940	53,874,601	7,097,985	161,324,924

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

- อำเภอพิบูลย์ มีใช้ใน 4 ตำบล
- อำเภอร่อนพิบูลย์ มีใช้เกือบทุกตำบล
- อำเภอลานสกา มีใช้ทั่วทุกตำบล
- อำเภอสิชล มีใช้ในเขตสหวิบาล และหมู่บ้านรับทางรถยนต์

บางแห่ง

- อำเภอหัวไทร มีใช้ใน 6 ตำบล

ค. โทรศัพท์

จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในเขตโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 7 ปัจจุบันมีชุมสายโทรศัพท์ 19 ชุมสาย ตั้งอยู่ทุกอำเภอ ยกเว้น อำเภอบางขัน จำแนกเป็นชุมสายครอสบาร์ 2 ชุมสาย และชุมสายเอสพีซี 17 ชุมสายรวมหมายเลข 7,096 เลขหมาย คิดเป็นสัดส่วนเลขหมายต่อประชากร 100 คน เท่ากับ 0.52 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ ซึ่งเท่ากับ 0.54

การให้บริการโทรศัพท์ปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับความต้องการโดยเฉพาะ ชุมชนศูนย์กลาง การพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม องค์การโทรศัพท์ มีโครงการขยายบริการ โดยเมื่อสิ้นสุตปี 2534 จะมีเลขหมายทั้งหมดเป็น 18,360 เลขหมาย โดยเป็นลำดับที่ 3 ของภาคใต้ ส่วนใหญ่จะเพิ่มที่ชุมสายสำคัญ คือ อำเภอเมือง อำเภอทุ่งสง อำเภอท่าศาลา อำเภอปากพะยั้ง อำเภอฉวาง และสหวิบาลจันดี

ง. การไปรษณีย์โทรเลข

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยจำนวน 23 แห่ง ถ้านับรวมไปรษณีย์รับฝากด้วยก็จะมี 25 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขแต่ละแห่ง บริการรับฝาก และนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ 8 ประเภท คือ จดหมายธรรมดา จดหมายลงทะเบียน จดหมายด่วน ไปรษณีย์บัตร ตัวแลกเงิน พิสต์ไปรษณีย์ โทรเลข และการธนาณัติ

จ. โทรทัศน์

ปัจจุบัน จังหวัดนครศรีธรรมราชมีสถานีโทรทัศน์ในจังหวัดคือ สทท. ช่อง 5 และสามารถรับภาพจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 3 ได้ โดยมีสถานีรับสัญญาณผ่าน ของแต่ละช่องที่ได้ทำการขยายข่ายการให้บริการ

ฉ. การศึกษา

จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดได้ว่าเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับต่าง ๆ จังหวัดหนึ่งมีสถาบันการศึกษามากมาย ทั้งภาครัฐและเอกชน ในระดับตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยมีสถานศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนร่วมกันจัดการศึกษา จำแนกได้ดังนี้

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	801	โรง
สังกัดกรมสามัญศึกษา	54	โรง
สังกัดกรมอาชีวศึกษา	6	โรง
สังกัดเทศบาล	19	โรง
สังกัดกรมประชาสงเคราะห์	1	โรง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	119	โรง
สังกัดกรมการฝึกหัดครู	1	แห่ง
สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	2	แห่ง
สังกัดกรมศิลปากร	1	แห่ง
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (เอกชน)	1	แห่ง
สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน	1	แห่ง

ดังนั้นสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงมีมากถึง 1,031

แห่ง มีบุคลากร คือ ครู-อาจารย์ 16,638 คน และนักเรียน-นักศึกษา 206,7145 คน

ตารางที่ 3.10 แสดงจำนวนสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532
(จำแนกตามสังกัด)

สังกัด	โรงเรียน	ครู - อาจารย์	นักเรียน
สปช.	801	10,096	196,145
สำนักงานการศึกษาเอกชน	119	1,889	37,933
เทศบาล	19	577	13,089
กรมสามัญศึกษา	54	2,939	49,137
กรมอาชีวศึกษา	5	309	5,480
กรมการฝึกหัดครู	1	155	1,185
กรมประชาสัมพันธ์	1	16	92
กรมศิลปากร	1	54	311
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	2	109	1,229
ทบวงมหาวิทยาลัย	1	25	217
รวม	1,031	16,638	206,714

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช

ช. การสาธารณสุข

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ ดังนั้นจึงมีสถานบริการด้านสาธารณสุข และบุคลากรด้านการแพทย์ และสาธารณสุขมากตามไปด้วย นับว่า เป็น 1 ใน 4 ของจังหวัดในภาคใต้ที่มีโรงพยาบาลศูนย์ขนาด 805 เตียง นอกจากนี้ก็มีโรงพยาบาลชุมชน และสถานอนามัยกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งโรงพยาบาลของเอกชน สถานบริการที่สำคัญ มีดังนี้

สถานบริการของรัฐบาล

1. โรงพยาบาลศูนย์ (โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช) ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง เป็นโรงพยาบาลขนาด 805 เตียง
2. โรงพยาบาลค่ายวชิราวุธ เป็นโรงพยาบาลทหาร ตั้งอยู่ในบริเวณกองทัพภาคที่ 4 เป็นโรงพยาบาลขนาด 250 เตียง
3. โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลทุ่งสง
4. โรงพยาบาลขนาด 60 เตียง 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลอำเภอฉวาง
5. โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง 4 แห่ง คือ โรงพยาบาลอำเภอปากพนัง อำเภอสิชล อำเภอชะอวด อำเภอขนอม
6. โรงพยาบาลขนาด 10 เตียง 10 แห่ง คือ โรงพยาบาลอำเภอพรหมคีรี ลานสกา พิปูน เขียวใหญ่ ท่าศาลา นาบอน ทุ่งใหญ่ รือเฝ้าย และหัวไทร
7. สถานอนามัย 206 แห่ง ประจำในท้องถิ่นชนบท ให้บริการเฉพาะโรคที่ไม่ร้ายแรงนัก

สถานบริการของเอกชน

สถานบริการของเอกชน มีทั้งโรงพยาบาล คลินิก ร้านขายยา กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ แต่มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในเขตชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช สถานบริการที่สำคัญมีดังนี้ คือ

1. โรงพยาบาลนครคริสเตียน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช เป็นโรงพยาบาลขนาด 50 เตียง ซึ่งนับว่าเป็นโรงพยาบาลเอกชนที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2443
2. คลินิกแผนปัจจุบัน จำนวน 69 แห่ง ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช
3. ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 200 แห่ง ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

เมื่อพิจารณาอัตราส่วนบุคคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อัตราส่วนของแพทย์ต่อประชากรเป็น 1 ต่อ 12,594 และพยาบาลต่อประชากรเป็น 1 ต่อ 1,455 นับว่าเป็นสัดส่วนที่สูง ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนประชากรสูงมาก และสถานบริการสาธารณสุขมักตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีประชากรอยู่เพียง

ร้อยละ 15 เท่านั้น ดังนั้นสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ในชนบท จึงยังเป็นอัตราส่วนที่สูงขึ้น
ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532

สถานบริการ	จำนวน/แห่ง	จำนวน/เตียง
<u>ของรัฐบาล</u>		
โรงพยาบาลศูนย์	1	805
โรงพยาบาล 90 เตียง	1	90
โรงพยาบาล 60 เตียง	1	60
โรงพยาบาล 30 เตียง	4	120
โรงพยาบาล 10 เตียง	10	100
สถานีอนามัย	206	-
สถานบริการสาธารณสุข	1	-
หน่วยควบคุมโรคเท้าช้าง	1	-
หน่วยมาเลเรีย	1	-
ศูนย์โรคเรื้อน	1	-
ศูนย์กามโรค	1	-
ศูนย์วันโรค	1	-
ศูนย์ทันตสาธารณสุข	1	-
โรงพยาบาลวชิราวุธ	1	250
โรงพยาบาลรถไฟ	1	10
สถานบริการสาธารณสุขเทศบาล	3	-
<u>เอกชน</u>		
โรงพยาบาล	3	85
คลินิกแผนปัจจุบัน	69	-
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	200	-
ร้านขายยาแผนโบราณ	96	-
รวม	603	1,520

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1.5 บทบาทสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช

บทบาทด้านเศรษฐกิจ : เมืองอู่ข้าวอู่น้ำ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครศรีธรรมราชนี้ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากนครศรีธรรมราชมีพื้นที่กว้างใหญ่ โดยมีพื้นที่มากที่สุดในภาคใต้คือ 6,214,064 ไร่ สภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งมีประชากรจำนวนมากที่สุดในภาคใ้อีกด้วย จึงเป็นเหตุเอื้ออำนวยให้ประชากรประกอบอาชีพด้านการเกษตร ดังจะเห็นได้ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่เกษตรถึง 3,341,736 ไร่ ซึ่งมากที่สุดในภาคใต้ (ดูตาราง 3.12) ส่วนผลผลิตทางการเกษตรนั้น จังหวัดนครศรีธรรมราชก็ผลิตได้มากที่สุดในภาคใต้ โดยในปีเพาะปลูก 29/30 นั้น สามารถผลิตได้ 690,408 ตัน (ดูตาราง 3.13) ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่ก็ได้แก่ ข้าว พืชผัก ผลไม้ อันเป็นอาหารที่ต้องใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน ซึ่งนอกจากผลิตเพื่อเลี้ยงประชากรในจังหวัดแล้วยังส่งไปขายให้กับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคด้วย เมืองนครศรีธรรมราชจึงเปรียบเสมือนเมืองอู่ข้าวอู่น้ำที่ผลิตอาหารเลี้ยงภาคโดยแท้

การที่จังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถผลิตพืชผลทางการเกษตรได้มากนี้เอง จึงได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าขาย ผลิตผลทางการเกษตรโดยมี "ตลาดหัวอิฐ" ซึ่งตั้งอยู่บริเวณชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางการค้าขาย ผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งนับว่าใหญ่ที่สุดในภาคใต้ นอกจากนี้แล้วความได้เปรียบในด้านที่ตั้ง ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของภาคใต้ จึงเป็นการสะดวกที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนล่าง สามารถมาซื้อสินค้าจากศูนย์กลางแห่งนี้ได้ อีกทั้งนำผลผลิตมาขายอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวนี้เอง เมืองนครศรีธรรมราชจึงเป็นแหล่งผลิตอาหารหรืออู่ข้าวอู่น้ำของภาคใต้ที่สำคัญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทบาทด้านการเมืองการปกครอง : จังหวัดทหารบก

เมืองนครศรีธรรมราชมีบทบาทในด้านความมั่นคงของภาคมาตั้งแต่อดีตโดยเป็นที่ตั้งทางทหารที่สำคัญคือ ค่ายวชิราวุธตั้งอยู่ในเขตตำบลปากพูน อำเภอเมือง ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพบกที่ 4 ซึ่งดูแลความมั่นคงในภาคใต้ นครศรีธรรมราชจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเรียกทางการทหารว่า จังหวัดทหารบกนครศรีธรรมราช

บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม : เมืองโบราณในแหลมมลายู

เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองเก่าแก่ และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาช้านาน ซึ่งรู้จักกันในนาม "ตามพรลิงค์" หรือ "ลิกอร์" ในอดีตเมืองตามพรลิงค์มีสภาพเป็นอาณาจักรที่เข้มแข็ง มีเมืองบริวารตั้งแต่ชุมพรถึงเมืองปาหังในมลายู เป็นเมืองท่าค้าขายชายฝั่งทะเล เป็นเมืองศูนย์กลางศาสนาที่สำคัญ อันมีพระบรมธาตุประดิษฐานอยู่ ในระยะต่อมาเมืองนครศรีธรรมราชก็ขึ้นอยู่กัอาณาจักรไทย มีบทบาทที่สำคัญตลอดมา เมืองนครศรีธรรมราชได้สั่งสมความเจริญมาตราบจนปัจจุบัน ได้ปรากฏร่องรอยโบราณวัตถุ โบราณสถาน โดยเฉพาะพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชเป็นหลักฐานเด่นชัดที่บ่งบอกถึงความรุ่งเรือง นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน มรดกทางวัฒนธรรมและพัฒนาการที่ต่อเนื่องอีกทั้งความเป็นเมืองใหญ่มีประชากรมาก อุดมไปด้วยทรัพยากร และมีความเข้มแข็ง เมืองนครศรีธรรมราชจึงกลายเป็นเมืองใหญ่ และทรงคุณค่าในการเป็นเมืองโบราณและสำคัญทางประวัติศาสตร์ มาตราบจนปัจจุบัน

บทบาทด้านการศาสนา : เมืองพระธาตุยอกทอง

เมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาที่สำคัญ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเมืองนี้เป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งสร้างมาช้านานนับพันปีและเป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชาวนครศรีธรรมราชและชาวภาคใต้ ตลอดจนชาวพุทธโดยทั่วไป

บทบาทด้านการศาสนานี้เมืองนครศรีธรรมราชได้มีบทบาทมาตั้งแต่ในอดีต โดยดินแดนนี้เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ศาสนาที่สำคัญ กล่าวคือ ในสมัยพระเจ้าจันทรภาณุซึ่งปกครองเมืองพระเวียง หรืออาณาจักรตามพรลิงค์ (พุทธศตวรรษที่ 17-18) ได้มีการติดต่อกับพวกลังกามีการส่งสมณทูตไปศึกษาลัทธิลังกาวงศ์ และลัทธินี้ได้แพร่เข้ามาและมีการซ่อมแซมองค์พระบรมธาตุจนกลายเป็นแบบทรงลังกาดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้ ต่อมานครศรีธรรมราชได้มีการติดต่อกับอาณาจักรทางเหนือคือ สุธโฑยก็ทำให้ลัทธิลังกาวงศ์นี้แพร่หลายในอาณาจักรสุโขทัยจนลัทธิมหายานที่ชาวเมืองนับถือแต่เดิมเสื่อมสลายลง

ในปัจจุบันนี้ก็เช่นกัน เมืองนครศรีธรรมราชก็ยังคงมีบทบาทสำคัญด้านการศาสนามีเสื่อมคลาย พระบรมธาตุที่ประดิษฐานอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราชยังเป็นศูนย์รวมของชาวพุทธ และเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความเจริญงอกงามทางศาสนาอย่างมั่นคง

ตารางที่ 3.12 แสดงการใช้ที่ดินรายจังหวัดภาคใต้ปี 29/30

หน่วย : ไร่

จังหวัด	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่ถือครอง ทางการเกษตร	พื้นที่ไม่ได้จำแนก
1. ชุมพร	3,755,630	902,770	1,113,406	1,739,454
2. นครศรีธรรมราช	6,214,064	914,262	3,341,736	1,958,066
3. พัทลุง	2,140,296	320,648	1,079,053	740,559
4. สงขลา	4,621,181	569,124	1,935,576	2,116,481
5. สุราษฎร์ธานี	8,057,168	2,297,966	2,025,784	3,733,418
6. กระบี่	2,942,820	275,437	881,124	1,786,259
7. ตรัง	3,073,449	627,923	1,304,240	1,141,286
8. พังงา	2,606,809	869,986	525,561	1,211,562
9. ภูเก็ต	339,396	26,278	115,840	199,278
10. ระนอง	2,061,278	878,507	144,136	1,038,635
11. สตูล	1,549,361	458,358	420,266	670,737
12. นราธิวาส	2,797,144	536,540	968,145	1,292,659
13. ปัตตานี	1,212,722	43,142	715,333	454,247
14. ยะลา	2,825,674	767,125	717,603	1,340,946
รวมภาคใต้	44,196,992	9,487,602	15,215,803	19,423,587

ที่มา : สถิติการเกษตรประเทศไทยปีเพาะปลูกที่ 29/30, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตาราง 3.13 แสดงผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดในภาคใต้ และรายได้จากผลิตภัณฑ์ในสาขาการเกษตร

จังหวัด	จำนวน ผลผลิตพืชไร่ ปี 29/30 (ตัน)	จำนวน ผลผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้น ปี 29/30 (ตัน)	จำนวน ผลผลิตพืชผัก ปี 29/30 (ตัน)	รวมผลผลิต ทางการเกษตร ปี 29/30 (ตัน)	ผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการเกษตรปี 2530 (ล้านบาท)
1. กระบี่	28,505	472,943	3,004	514,452	633.39
2. ชุมพร	49,603	369,259	34,955	653,817	1,175.59
3. ตรัง	41,003	200,520	20,739	262,262	619.40
4. นครศรีธรรมราช	246,237	382,582	49,589	697,408	1,145.72
5. นครราชสีมา	35,487	271,991	6,389	313,867	867.08
6. ปัตตานี	70,322	99,728	4,901	174,951	259.25
7. สงขลา	123,913	233,115	21,659	378,727	233.98
8. พัทลุง	182,623	91,335	12,528	286,491	469.96
9.ภูเก็ต	2,354	40,988	9,456	52,789	90.16
10.ยะลา	15,966	157,187	1,031	174,184	493.61
11.ระนอง	3,397	29,790	2,875	36,062	56.09
12.สตูล	30,043	121,520	3,467	155,030	254.88
13.สุราษฎร์ธานี	87,668	555,976	9,025	652,664	1,105.82
14.พังงา	13,137	113,892	4,137	131,166	361.32
ภาคใต้	959,249	3,340,910	183,795	4,483,870	8,356.27

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สรุป

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ด้านทะเลฝั่งตะวันออกอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 832 กิโลเมตร เป็นจังหวัดใหญ่ที่สุดในภาคใต้โดยมีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 14.2 ของภาค เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำ เนื่องจากมีทรัพยากรมากมายและมีพื้นที่เกษตรมากที่สุดในภาคใต้ประมาณ 3.3 ล้านไร่ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ในด้านเศรษฐกิจ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีรายได้จากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก เนื่องจากเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญ ประกอบกับมีพื้นที่ทางการเกษตรมากที่สุดในภาคใต้จะเห็นได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีรายได้จากภาคเกษตรกรรมประมาณ 1,891.3 ล้านบาท หรือร้อยละ 31.1 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัด สำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ยางพารา ข้าว และผลไม้

ในด้านสังคม จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ปรากฏหลักฐานที่สำคัญคือ พระบรมธาตุเจดีย์คู่บ้านคู่เมืองมาตราบจนปัจจุบัน อันเป็นเอกลักษณ์ในการเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา และเมืองโบราณในภูมิภาคนี้ นอกจากนั้นนครศรีธรรมราชยังเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ เช่น ศิลปะการทำเครื่องถม วัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น เพลงบอกหนังดูลง มโนราห์

ในด้านประชากร จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 1.4 ล้านคน นับว่าเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ โดยประชากรจะรวมกลุ่มพักอาศัยหนาแน่นที่สุดในบริเวณชุมชนเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

จึงอาจกล่าวได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีบทบาทและความสำคัญต่อภาคใต้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภาคและการเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์-ศิลปวัฒนธรรม ความสำคัญอันนี้จะเป็นสิ่งเสริมสร้างศักยภาพของเมืองต่อไปในอนาคต

3.2 สภาพทั่วไปไปของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

3.2.1 สภาพทางกายภาพ

3.2.1.1 ขนาดที่ตั้ง และลักษณะภูมิประเทศ

เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลท่าวัง ตำบลคลัง และตำบลในเมือง มีเนื้อที่ประมาณ 12 ตารางกิโลเมตร เป็นแนวยาวเหนือ-ใต้ ประมาณ 10 กิโลเมตร กว้างประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่เป็นเนินราบบนสันทรายกว้างประมาณ 1 กิโลเมตรยาวตลอดชุมชน มีถนนราชดำเนินผ่านตามแนวยาว ของพื้นที่

ตั้งห่างจากทิวเขาสูงทางด้านตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตร และห่างจากชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยทางด้านตะวันออกประมาณ 13 กิโลเมตร

พื้นที่สองข้างแนวสันทราย เป็นที่ลุ่มมีระดับต่ำกว่าสันทรายประมาณ 2-4 เมตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่กสิกรรมน้ำท่วมเสมอในฤดูฝน

บริเวณทิวเขาสูงทางด้านตะวันตกนั้น เป็นที่เกิดของคลองหลายสายซึ่งไหลผ่านชุมชนตามแนวตะวันตกไปตะวันออก เช่น คลองท่าวัง คลองหน้าเมือง คลองป่าเหล้า คลองสวนหลวง และคลองกุยขาว คลองเหล่านี้ ไบบรรจบกับคลองทุ่งปรัง คลองท้ายวัง และคลองหัวหว่อง ซึ่งคลองทั้งสามนี้ อยู่ตลอดแนวเขตเทศบาล ทางด้านตะวันตกและต่อเชื่อมลงสู่ทะเลด้านตะวันออก คลองเหล่านี้จึงมีความสำคัญกับชุมชนทั้งในด้านอุปโภคบริโภค ระบายน้ำ และลดความรุนแรง ของน้ำท่วม

อาณาเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลปากพน (จ.เขต มทบ.5)

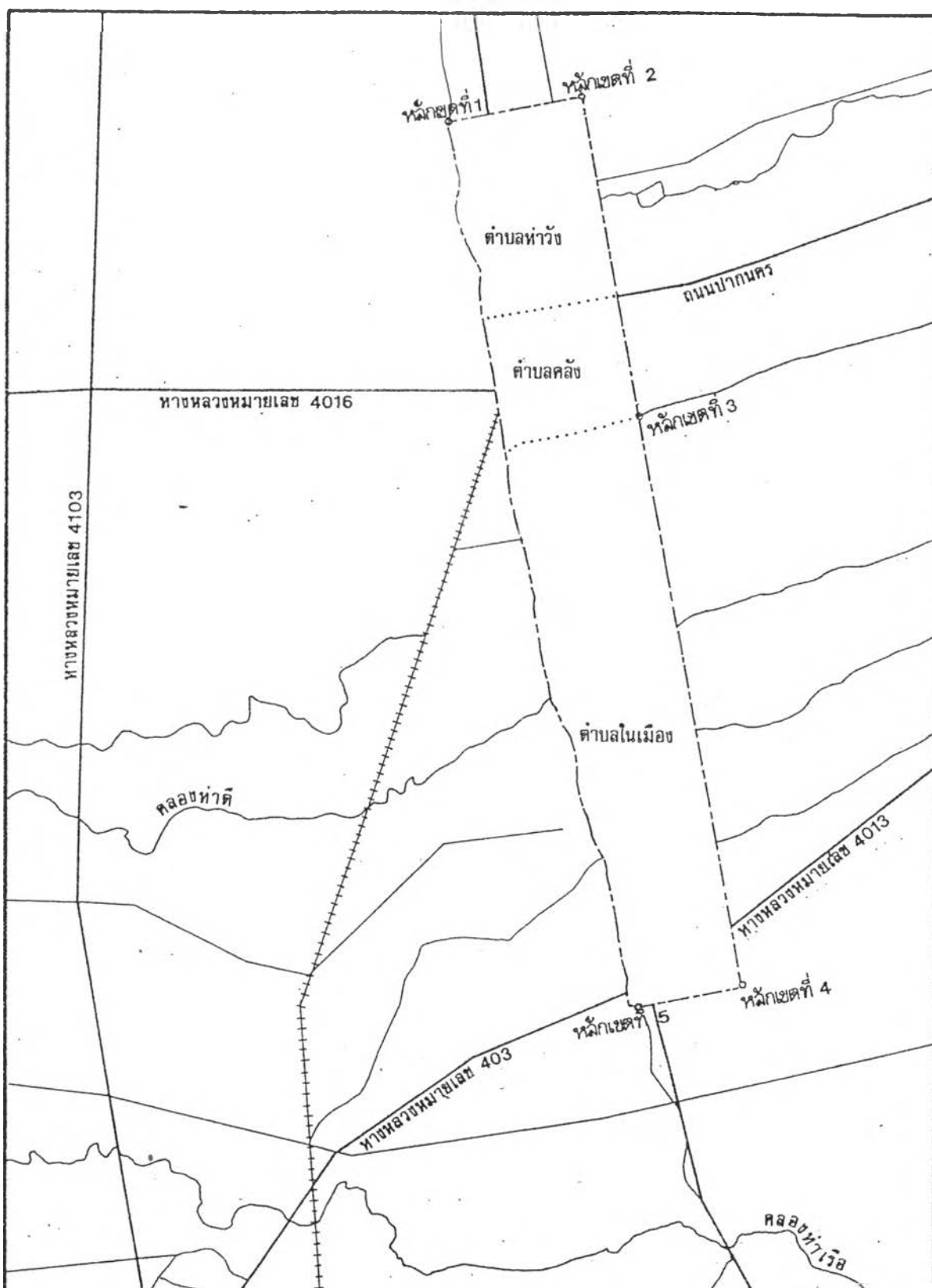
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าเรือ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลปากพน ตำบลปากนคร ตำบลท่าไร่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลไผ่สีดีจ ตำบลมะม่วงต้น

3.2.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี สภาพปกติจึงมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูฝน กับฤดูร้อน ในฤดูร้อนอากาศไม่สู้ร้อนนัก อุณหภูมิสูงสุด 37 °C ต่ำสุด 27.61 °C ในฤดูฝนจะมีฝนตกหนักในระหว่างเดือนพฤษภาคม-กันยายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเดือน พฤศจิกายน - มกราคม จะมีฝนตกหนักที่สุด มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,247.94 มิลลิเมตรต่อปี

<p>แสดง เขตการปกครองเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>สัญลักษณ์</p> <p>----- เขตเทศบาล</p> <p>..... เขตตำบล</p>	<p>แผนที่ 3.10</p> <p>มาตราส่วน</p> <p>0 1 2 กม.</p>
---	--

การศึกษาวិวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

3.2.1.3 สภาพการใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2533 ส่วนใหญ่เป็นการพักอาศัย (31.70%) สถานศึกษา (5.51%) ถนนซอยและทางรถไฟ (4.35%) สถาบันราชการ (4.20%) และพาณิชย์กรรม (4.35%) โดยมีพื้นที่ว่างรองรับการขยายตัวของชุมชนถึง 40.09% ของพื้นที่ในเขตเทศบาล แต่บริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ กล่าวคือ เป็นที่ลุ่มมาก หรือบริเวณที่พรุ (swamp) ดังนั้น การขยายตัวของเมืองจึงมีลักษณะเป็นแนวยาว เหนือใต้ ตามแนวสันทราย

3.2.1.4 การคมนาคม

- ทางบก ภายในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชถนนสายหลักคือ ถนนราชดำเนิน ซึ่งมีผิวจราจร 9-12 เมตร ถนนยาว 11,354 เมตร จากทิศเหนือของเขตเทศบาล ถึงสุดเขตเทศบาลด้านทิศใต้ และมีถนนตรอกซอยในเขตเทศบาลทั้งสิ้น 135 สาย ได้รายงานแอสฟัลต์คิดเป็น 80 % ของถนนตรอกซอยทั้งหมดมีความยาว 57,302 เมตร มีท่อระบายน้ำ 71 สาย สภาพถนน ขนาดผิวถนนกว้าง 4 เมตร เป็นส่วนใหญ่

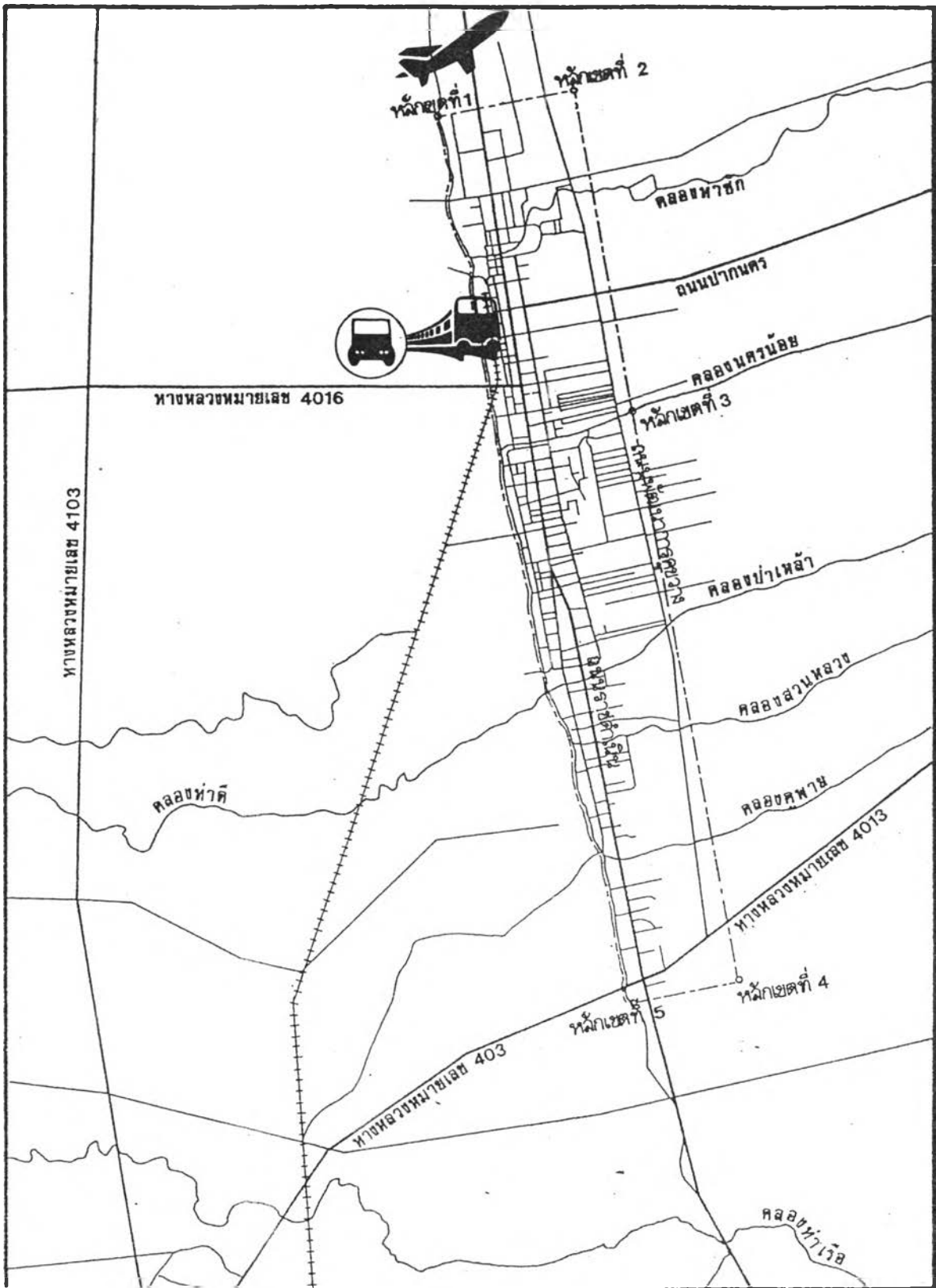
ส่วนโครงข่ายถนนติดต่อกับชุมชนรอบนอกนั้น แยกได้ดังนี้

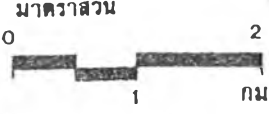
ทางเหนือ มีทางหลวงจังหวัด 4012 เชื่อมโยงติดต่อกับอำเภอท่าศาลา และบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 ไปสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทางใต้ มีทางหลวงจังหวัด 4017 เชื่อมโยงติดต่อกับอำเภอหัวไทรสู่จังหวัดสงขลา

ทางตะวันออกมีทางหลวงจังหวัด 4016 ซึ่งบรรจบกับทางหลวงจังหวัด 4132 ไปสู่อำเภอพรหมคีรี และสาย 4015 ไปสู่ลานสกาและจังหวัดกระบี่ แล้วบรรจบกับทางหลวงแผ่นดิน 403 ไปสู่จังหวัด ตรัง พัทลุง นอกจากนี้ ทางหลวงจังหวัด 4016 ยังเชื่อมโยงทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4103 (ถนนเลียบเมือง) เพื่ออ้อมค่ายวิชรุชซึ่งบรรจบกับทางหลวงแผ่นดิน 403 ทางตอนใต้ และทางหลวงจังหวัด 4012 ทางตอนเหนือของชุมชน

สำหรับการขนส่งสาธารณะภายในชุมชนเมือง ส่วนใหญ่อาศัยรถยนต์บรรทุกเล็ก (รถสองแถว) สามล้อถีบรับจ้างและมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ซึ่งแบ่งเส้นทางได้ดังนี้ ทางด้านเหนือ-ใต้ ระหว่าง สนามกีฬาฯ (ทางตอนเหนือ)-สี่แยกหัวถนน (ถนนราชดำเนิน) ทางตอนใต้

<p>แสดง การคมนาคมของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>สัญลักษณ์</p>		<p>สถานีขนส่ง</p> <p>สถานีรถไฟ</p> <p>สนามบิน</p>	<p>แผนที่ 3.11</p> <p>มาตราส่วน</p> <p>0 2 กม.</p>
<p>การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช</p>			

ทางด้านตะวันตก ระหว่างสี่แยกกระแอม-โรงเรียนเบญจมราชูทิศ
ทางด้านตะวันออก ระหว่าง ท่าวัง-ปากนคร

จากปริมาณยานพาหนะ และสภาพการขนส่งสาธารณะของ
ชุมชนทำให้ พื้นที่ที่จะรองรับปริมาณการจราจร และสถานที่ จอดรถของชุมชนไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการ และสอดคล้องกับสภาพการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง

- ทางรถไฟ

การคมนาคมทางรถไฟ นับได้ว่ามีบทบาทต่อการคมนาคมขนส่ง
ติดต่อเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเมืองกับจังหวัดและชุมชนโดยรอบรองจากทางรถยนต์โดยมีสถานีรถไฟ
ตั้งอยู่บริเวณถนนมหาราช ตำบลคลัง

- ทางอากาศ

สำหรับการคมนาคมขนส่งทางอากาศ ปัจจุบันมีสายการบิน บิน
ระหว่างนครศรี-กรุงเทพฯ โดยอาศัยสนามบินซึ่งใช้ในกิจการทหารค่ายวิชราช การเดินทาง
แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ จากกรุงเทพมหานคร-สุราษฎร์ธานีและจากสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช

3.2.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้น เป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครองและศูนย์
กลางการศึกษาของจังหวัด รวมทั้งการเป็นตลาดกลางค้าส่งสินค้าการเกษตร คือ ตลาดหัวอิฐ
ซึ่งตั้งอยู่บริเวณบ้านหัวอิฐ ตำบลลาชี่เสด็จ อันเป็นเขตติดต่อกับเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช
ทำให้เกิดบทบาทด้านเศรษฐกิจของชุมชน เน้นหนักไปในด้านพาณิชย์กรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถาน
ประกอบการนั้นส่วนใหญ่จะเป็นสถานประกอบการค้าและบริการ โดยที่กิจการประเภทจำหน่าย
สินค้าอุปโภค-บริโภค เป็นกิจการที่มีจำนวนมากที่สุด

สำหรับการประกอบการค้าอุตสาหกรรมในชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก
อันได้แก่ การซ่อมยานพาหนะขนส่ง เครื่องยนต์ ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตหรืออุตสาหกรรม
ขนาดใหญ่เน้นส่วนใหญ่จะตั้งอยู่นอกเมือง

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้นอยู่กับการ
ประกอบการด้านพาณิชย์กรรมเป็นสำคัญ

3.2.2.1 องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนเมือง

ก. การค้าและบริการ

ปัจจุบัน บริเวณที่เป็นที่ตั้งของร้านค้า และบริการส่วนใหญ่

ได้แก่ บริเวณด้านตะวันออก และตะวันตกของถนนราชดำเนิน ถนนยมราช ถนนกะโรม ถนน
จำเริญวิถี และถนนเนรมิตร บริเวณเหล่านี้เป็นย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าที่สำคัญของเมือง

สำหรับสถานประกอบการธุรกิจที่มีมากที่สุด ได้แก่ ร้านขายของชำ สถานที่
ประกอบการค้าหน้าร้านเกี๊ยงและร้านอาหารและสะสมอาหาร คมล่าดับ (ตารางที่ 3.14) โดย
ในปี 2532 มีอัตราเพิ่มของกิจกรรมเหล่านี้จาก ปี 2528 ดังนี้ ร้านขายของชำเพิ่มขึ้น 0.43%

สถานที่ประกอบการค้าอันนำรับเกี๊ยง 19.61% และร้านอาหารและสะสม
อาหาร 1.34% เมื่อพิจารณาารวมทั้งสิ้นแล้ว ภายในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีอัตราเพิ่ม
เฉลี่ยต่อปีของการค้าและบริการ คิดเป็นร้อยละ 3.76

สำหรับผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็นประชากรในเขตเทศบาลรองลงมา ได้แก่
บริเวณตำบลโคยรอบในเขตอำเภอเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณตำบลโคยรอบของเขต
เทศบาลฯ

ข. อุตสาหกรรม

สถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมส่วนใหญ่กระจายตัวตามถนน
สายหลักและรองที่สำคัญของเมือง และบริเวณฝั่งแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ โดยมีลักษณะการจัดกระจาย
ปะปนกับย่านธุรกิจการค้า และที่อยู่อาศัยของเมืองอย่างไม่มีเป็นระบบและระเบียบ

อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ จะเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการ
การบริโภคในท้องถิ่นและชุมชนรอบเท่านั้น ส่วนอุตสาหกรรมประเภทที่ก่อให้เกิดมลภาวะโดยตรงและ
รุนแรงจะกระจายตัวอยู่ในบริเวณพื้นที่อื่น ๆ ที่ห่างไกลจากเขตเทศบาล ได้แก่อุตสาหกรรมอาหาร
และเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเครื่องจักร และผลิตภัณฑ์เครื่องบริโภคที่ขนส่ง

ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนสถานประกอบการธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ประเภทของสถานประกอบการธุรกิจ	ปี พ.ศ.2528 (แห่ง)	ปี พ.ศ.2532 (แห่ง)	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี(%)
1. ร้านอาหารและภัตตาคาร	326	343	1.34
2. ร้านตัดผม	165	157	-1.62
3. โรงแรม	20	19	-1.67
4. โรงภาพยนตร์	7	4	-14.28
5. สถานที่ประกอบการค้าปลีกเกียจ	260	413	19.61
6. ปั้มน้ำมัน	8	9	4.16
7. ตลาด	8	8	-
8. ร้านขายของชำ	612	620	0.43
9. แผงลอย	269	291	2.73
รวมทั้งสิ้น	1,675	1,864	3.76

ที่มา : เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3.15 แสดงประเภทขนาดโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ประเภทโรงงานอุตสาหกรรม	ขนาดโรงงาน			จำนวนแรงงาน	
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ชาย	หญิง
1. ผลิตภัณฑ้อาหาร	-	2	20	107	74
2. ทำเครื่องเรือน เครื่องใช้	-	1	5	54	-
3. สิ่งพิมพ์	-	2	7	22	9
4. ผลิตภัณฑ้ออนกัร็ด	-	2	3	45	5
5. ทำประตูหน้าต่างเหล็ก	-	2	4	35	3
6. ซ่อมเครื่องยนต์	2	5	15	102	-
7. กลึงและเชื่อมโลหะ	1	2	7	53	-
8. อื่น ๆ	-	-	12	125	105
รวม	3	16	73	543	196

ที่มา : เทศบาลเมืองศรีธรรมราช

ค. การคลังส่วนท้องถิ่น

สภาพทางการคลังของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชนั้นเมื่อพิจารณาในรายละเอียด (ดูตารางที่ 3.17 และ 3.18) สามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้

รายรับ แหล่งที่มาของรายได้ของเทศบาลจำแนกได้เป็น 6 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ หนวดทรัพย์สิน สาธารณูปโภค เบ็ดเตล็ด หนวดเงินอุดหนุนและอื่น ๆ ระหว่างปีงบประมาณ 2528-2532 รายรับของเทศบาลมากกว่ารายละ 85 มาจากหนวดภาษีอากรและหนวดเงินอุดหนุน ในปี 2532 เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมี

รายรับทั้งสิ้น 84.6 ล้านบาท ประมาณร้อยละ 49.50 หรือประมาณ 41.9 ล้านบาท เป็นรายรับจากหมวดภาษีอากร ขณะที่รายรับจากหมวดเงินอุดหนุนและอื่น ๆ ประมาณ 34.3 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 40.48 ของรายรับทั้งหมด ส่วนรายรับจากหมวดอื่น ๆ นั้นมีส่วนรวมกันประมาณร้อยละ 10 ของรายรับทั้งหมด

อัตราเพิ่มของรายรับโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.98 ต่อปี แต่การเพิ่มขึ้นของรายรับมีลักษณะที่ไม่สม่ำเสมอขึ้นอยู่กับรายรับจากหมวดเงินอุดหนุน นอกจากนี้การที่รายรับจากหมวดภาษีอากรเพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี 2531 ทำให้อัตราการเพิ่มของรายรับทั้งหมดช่วงปีที่ผ่านมา มีอัตราสูงถึงร้อยละ 26

รายจ่าย เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช มีรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายประจำใน 3 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ รายจ่ายในหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และหมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ ในปี 2532 รายจ่ายสำหรับ 3 หมวดดังกล่าว มีมูลค่ารวมกันประมาณ 47.9 ล้านบาท จากรายจ่ายทั้งหมด 78.7 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 60.8 ของรายจ่ายรวมทั้งหมด

ระหว่างปีงบประมาณ 2528-2532 รายจ่ายทั้งหมดของเทศบาลมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 13.26 ต่อปี รายจ่ายในหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง และหมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ มีอัตราการเพิ่มที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ แต่ในหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างมีอัตราการเพิ่มที่สูงมาก จากประมาณ 4 ล้านบาทในปี 2528 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 15.8 ล้านบาทในปี 2532 ทั้งนี้เพิ่มเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างรายจ่ายของเทศบาลที่นำรายจ่ายประเภทค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างจากหมวดรายจ่ายอื่น ๆ มารวมเข้ากับค่าครุภัณฑ์ทำให้รายจ่ายในหมวดนี้เพิ่มสูงขึ้น

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชนับว่าค่อนข้างมีเสถียรภาพ จะเห็นได้จากการเปรียบเทียบรายรับรวมกับรายจ่ายรวม ปรากฏว่ารายรับสูงกว่ารายจ่ายทุกปี อีกทั้งอัตราการขยายตัวของรายรับและรายจ่ายก็นับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่พึงสมควร (ดูตาราง 3.16) แต่เนื่องจากรายรับทั้งหมดของแต่ละปีนั้น ประมาณครึ่งหนึ่งมาจากหมวดภาษีอากร แลเพียงพอเฉพาะรายจ่ายประจำเท่านั้น รายรับจากแหล่งอื่น ๆ ที่เทศบาลจัดเก็บโดยตรงก็มีมูลค่าเพียงเล็กน้อย ในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลจึงยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐในจำนวนที่สูงอยู่คือประมาณ 40% ของรายรับ ฉะนั้นเทศบาลจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการปรับโครงสร้างรายรับเพื่อให้เทศบาลสามารถพึ่งพาตนเอง และพัฒนาท้องถิ่นได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

ตารางที่ 3.16 แสดงสถานะทางการเงินของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532

หน่วย : บาท

ประเภท	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.					อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี (%)
	2528	2529	2530	2531	2532	
รายรับ	57,875,741.46	71,539,100.77	74,578,001.66	67,101,295.78	84,613,722.19	10.98
รายจ่าย	50,215,819.17	66,522,825.57	72,880,348.72	63,709,707.69	78,732,181.03	13.26

ที่มา : เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3.17 งบดงรายรับประเภทต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532

หน่วย : บาท

ประเภทรายรับ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.				
	2528	2529	2530	2531	2532
1. ภาษอากร	25,660,636.08	26,062,386.85	28,798,230.25	34,705,964.84	41,883,128.72
2. ค่าธรรมเนียม, ค่าปรับ	1,052,521.75	1,821,719.26	2,602,103.50	2,411,046.75	2,954,914.75
3. ทรัพย์สิน	6,026,770.36	6,407,984.10	5,530,366.85	4,548,328.22	4,786,589.45
4. สาธารณูปโภค	226,182.61	326,929.96	349,566.49	593,225.89	280,964.47
5. เบ็ดเตล็ด	614,910.09	550,623.28	442,200.03	472,367.85	456,105.34
6. เงินอุดหนุนและอื่น ๆ	24,254,720.37	36,369,457.42	36,855,534.56	24,366,362.23	34,252,019.46
6.1 อุดหนุนทั่วไป	4,498,294.00	4,559,474.00	4,545,592.00	4,733,183.00	5,299,227.00
6.2 อุดหนุนเฉพาะกิจ	17,739,476.37	19,710,708.70	19,347,914.31	19,635,179.23	25,829,792.46
6.3 เงินสะสม	2,016,950.60	12,099,274.72	12,962,028.26	0.00	3,113,000.00
6.4 เงินยก	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวมทั้งสิ้น	57,875,741.46	71,539,100.77	74,578,001.66	67,101,295.78	84,613,722.19

ที่มา : เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3.18 แสดงรายการจ่ายประเภทต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532

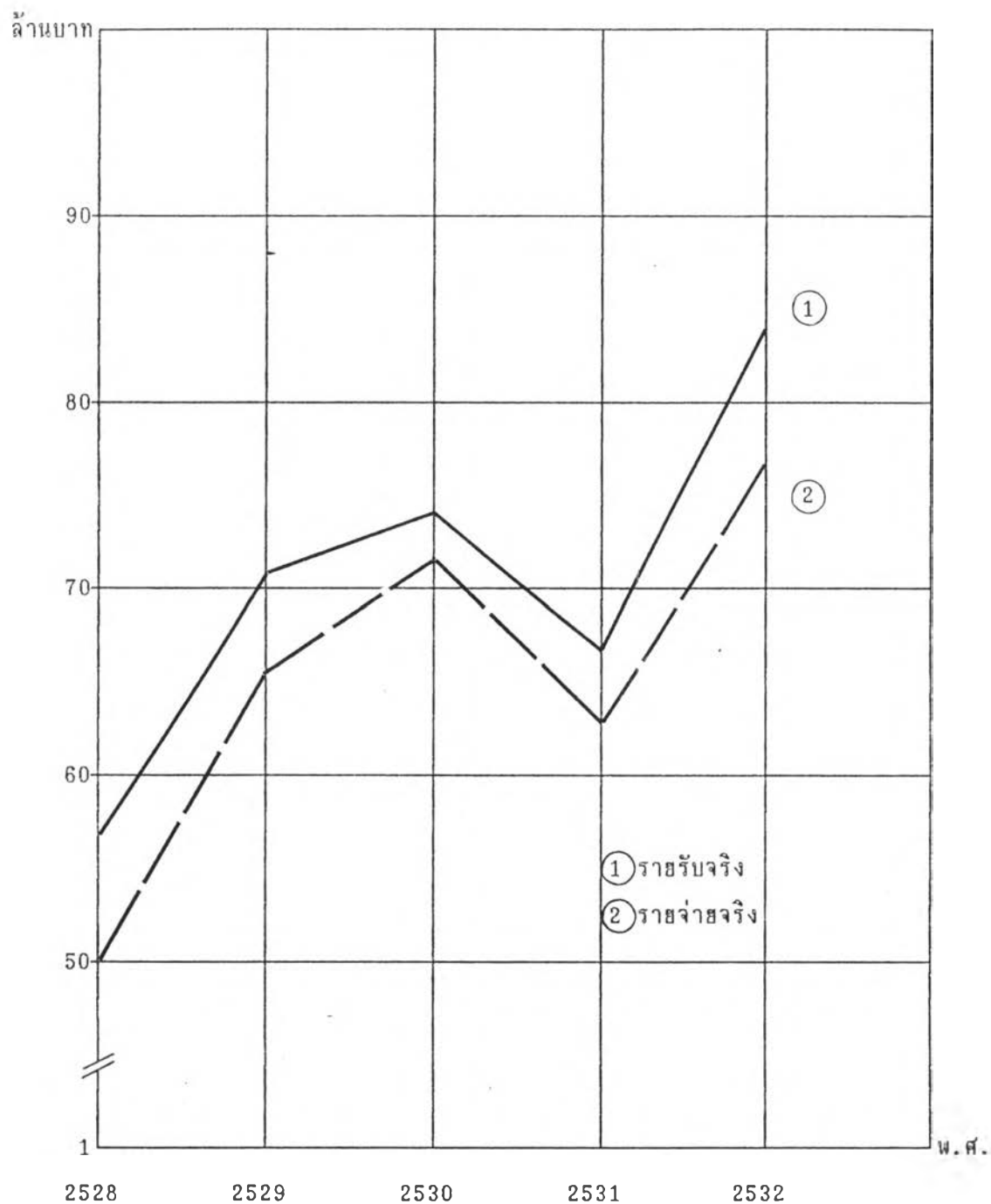
หน่วย : บาท

ประเภทรายจ่าย	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.				
	2528	2529	2530	2531	2532
1. รายจ่ายของกลาง	1,818,920.50	1,518,043.50	1,996,920.56	3,398,150.45	1,358,570.45
2. เงินเดือน ค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว	11,657,772.20	13,642,595.36	14,968,564.32	16,545,175.16	18,400,947.82
3. ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ	12,134,945.58	12,222,974.37	13,685,862.23	14,543,143.66	13,672,583.23
4. ค่าครุภัณฑ์ ทดแทนและ สิ่งก่อสร้าง	4,135,275.00	5,563,679.00	9,560,258.00	7,576,657.00	15,795,512.00
5. เงินอุดหนุนและอื่น ๆ	677,050.23	793,649.92	1,221,869.11	2,077,326.49	3,664,969.07
6. รายจ่ายพิเศษ	19,769,855.66	32,781,983.42	31,846,854.56	19,569,255.93	25,839,592.466
6.1 อุดหนุนเฉพาะกิจ	17,752,905.66	19,710,708.70	19,264,826.31	19,569,255.93	25,839,592.46
6.2 เงินสะสม	2,016,950.00	12,099,274.72	12,582,028.25	0.00	0.00
6.3 เงินกู้	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6.4 อื่น ๆ	0.00	972,000.00	0.00	0.00	0.00
รวมทั้งสิ้น	50,215,819.17	66,522,825.57	72,880,348.72	63,709,707.69	78,732,181.03

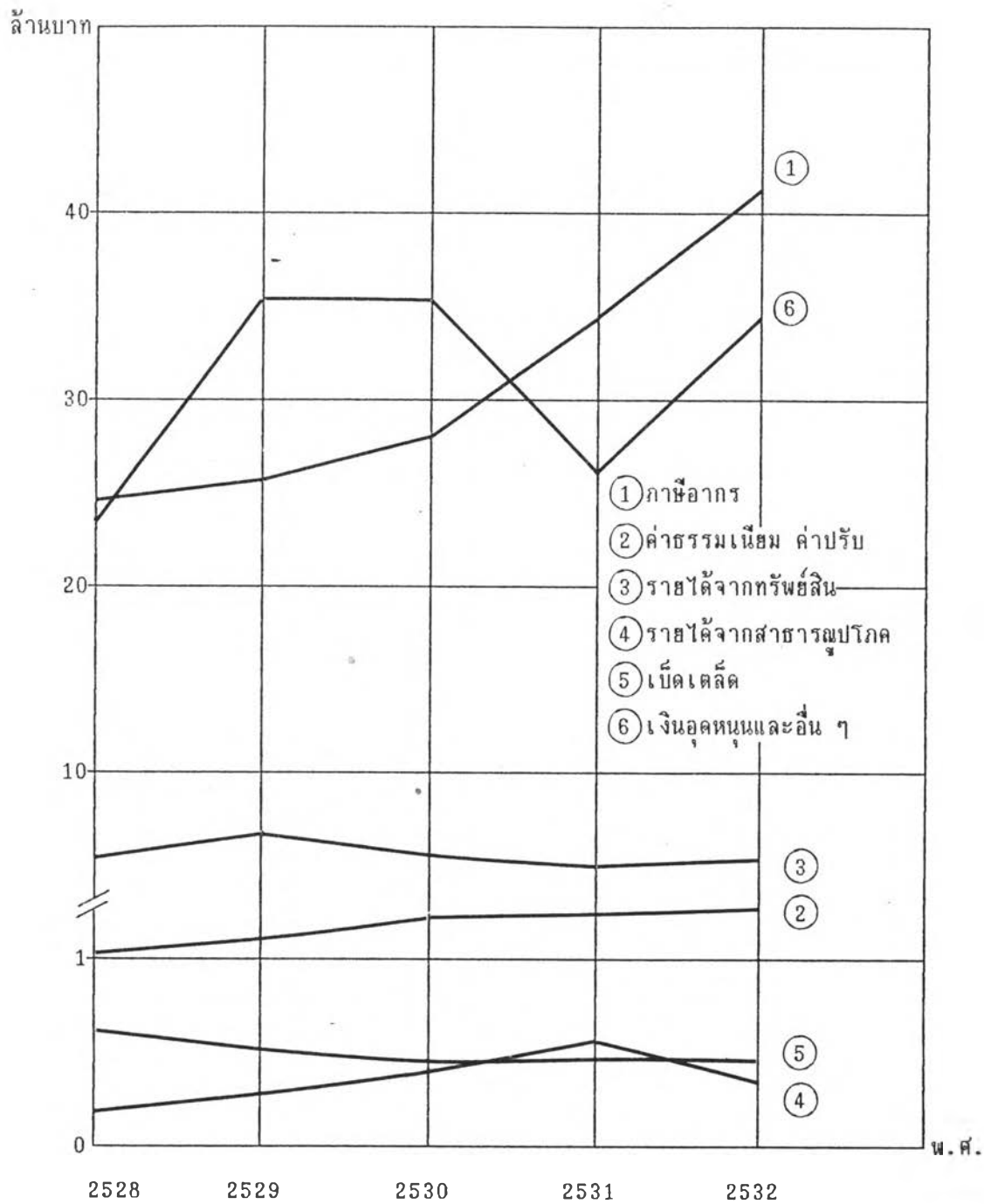
ที่มา : เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช
ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532

แผนภูมิที่ 3.4 แสดงรายรับประเภทต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช
ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532

3.2.3 สภาพทางสังคมและประชากร

3.2.3.1 สภาพทางสังคม

ก. ความเป็นมา

เมืองนครศรีธรรมราช เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ในแหลมมลายูและมีชื่อเรียกในตำนานต่าง ๆ เช่น นครคอนพระ ศรีธรรมนคร ศิริธรรมนคร ตามพรลิงค์ เป็นต้น ชาวตะวันตกสมัยก่อนเรียกว่า Ligor สันนิษฐานว่าเมืองเดิมตั้งอยู่ที่เขาวัง ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปจากฝั่งทะเลมากต่อมาได้ย้ายมาตั้งชุมชน "หาดทรายแก้ว" อันเป็นที่ตั้งของเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน และเป็นบริเวณที่ตั้งวัดพระมหาธาตุวราวิหาร ที่ประดิษฐานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช บริเวณที่ตั้งดังกล่าวมีความเอื้ออำนวยในการตั้งถิ่นฐานคือ

- บริเวณที่ตั้งอยู่บนที่คั่นทรายอันเกิดจากโคลนตะกอนลุ่มน้ำ และคลื่นลมทะเลที่พัดพารายกัปกมเป็นถ้ำน้ำท่วมไม่ถึง ในขณะที่เดียวกันบริเวณพื้นที่โคจรอบเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ เหมาะแก่การเพาะปลูกที่เพียงพอเลี้ยงประชาชน

- อู่อุ้มทะเลและอ่าว ตลอดจนลำน้ำหลายสายที่เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมทางน้ำ ประกอบกับเป็นบริเวณจุดพบกันระหว่างอารยธรรม และการค้าในทะเลอันดามัน และมหาสมุทรแปซิฟิก จึงทำให้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญของแหลมมลายูในอดีต อันเป็นเหตุให้เมืองนครศรีธรรมราชเติบโตขึ้นมาตามลำดับ และมีพัฒนาการต่อเนื่องมาเป็นเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบันนี้

สำหรับเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชแต่เดิมนั้นมีฐานะเป็นสุขาภิบาลทั้งนี้ตามหลักฐานการประกาศจัดตั้งสุขาภิบาลเมืองนครศรีธรรมราชลงวันที่ 13 สิงหาคม ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2456) โดยมีเจ้าเมืองหรือผู้ว่าราชการเป็นประธานกรรมการสุขาภิบาลโดยตำแหน่ง ผู้เป็นประธานกรรมการสุขาภิบาลคนแรกของสุขาภิบาลนครศรีธรรมราช คือพระยาศรีธรรมบริรักษ์ (เฮ็น สุวรรณพิทักษ์)

สถานที่ที่ทำงานของสุขาภิบาลสมัยแรก เป็นห้องแถวตั้งอยู่หน้าศาลจังหวัด ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลฉบับแรกขึ้น คือ พ.ร.บ. จัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 อันเป็นผลให้มีการยกฐานะของท้องถิ่นสุขาภิบาล เมืองนครศรีธรรมราชขึ้นเป็นเทศบาลเมือง เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2478 เรียกว่า เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ข. การศาสนาและประเพณี

ในเขตเทศบาลมีวัดทั้งสิ้น 34 แห่ง มีสังฆิ 4 แห่ง โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง ประชากรในเขตเทศบาล 88% นับถือศาสนาพุทธ 10% นับถือศาสนาอิสลาม 2% นับถือศาสนาคริสต์ คิดพื้นที่ในเขตเทศบาลทั้งหมด 0.34 ตารางกิโลเมตร จะมีวัด 1 แห่ง

การรวมกลุ่มพักอาศัยของประชากร นั้นจะรวมกลุ่มกันตามชาติพันธุ์และศาสนา กล่าวคือ ชาวไทยมุสลิมซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเป็นกลุ่มเป็นก้อนบริเวณตลาดแขก และกระจายอยู่บริเวณวัดท่าโพธิ์ วัดพระบรมธาตุ บริเวณหน้าและหลังวัดท่าโพธิ์ ส่วนชาวจีนมีถิ่นอาศัยหนาแน่นอยู่บริเวณตลาดท่าวัง ซึ่งเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม สำหรับชาวไทย ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในเขตเมืองเก่า

สำหรับประเพณีนั้น ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีสารทเดือนสิบ ซึ่งเป็นการจัดเพื่อทำบุญให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว และนำผลผลิตทางการเกษตร ทำอาหารเลี้ยงพระ และเป็นเสบียงของพระภิกษุตลอดฤดูฝนจะจัดในช่วงเดือน กันยายน-ตุลาคม ของทุก ๆ ปี

สำหรับการละเล่นพื้นเมืองและกีฬา ได้แก่

- ห้างตะลุง
- มโนห์รา
- เพลงบอก
- ปี่สนามคำท่าย
- กีฬาไก่ชน
- กีฬาวิ่งชน
- การเล่นสะบ้า
- เป็นต้น

3.2.3.2 ประชากร

ประชากรชุมชนระดับภาค

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเมื่อพิจารณาในระดับภาคโดยคู่จำนวนประชากรเป็นเกณฑ์นี้ปรากฏว่าเป็นชุมชนใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคใต้ รองจากเทศบาลเมืองหาดใหญ่ และเทศบาลเมืองสงขลาโคกที่เทศบาลเมืองหาดใหญ่ เป็นชุมชนที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ (ดูตาราง 3.19)

ประชากรชุมชนระดับจังหวัด

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเมื่อพิจารณาในระดับจังหวัด

โดยดูจากจำนวนประชากรในชุมชนเมืองที่กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งมีฐานะเป็นเทศบาล และสุขาภิบาลนั้นปรากฏว่า ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นชุมชนใหญ่ที่สุดมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง ศูนย์กลางการศึกษาของจังหวัด และเป็นศูนย์กลางการค้า และให้บริการแก่ชุมชนโดยรอบในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด ส่วนชุมชนเมืองที่มีขนาดรองลงมา ได้แก่ ชุมชนเทศบาลตำบลปากแพรก (อำเภอทุ่งสง) ชุมชนเทศบาลเมืองปากพอง และสุขาภิบาล จันดี (อำเภอฉวาง- ตามลำดับ (ดูตาราง 3.20)

ตารางที่ 3.19 แสดงจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองระดับเทศบาลในภาคใต้ปี พ.ศ. 2532

อันดับ	เทศบาล	อำเภอ จังหวัด	จำนวน คน
1	กม. หาดใหญ่	หาดใหญ่ สงขลา	139,357
2	กม. สงขลา	เมือง สงขลา	83,863
3	กม. นครศรีธรรมราช	เมือง นครศรีธรรมราช	73,454
4	กม. ยะลา	เมือง ยะลา	68,589
5	กม. ตรัง	เมือง ตรัง	49,637
6	กม. ภูเก็ต	เมือง ภูเก็ต	47,916
7	กม. สุราษฎร์ธานี	เมือง สุราษฎร์ธานี	41,560
8	กม. ปัตตานี	เมือง ปัตตานี	40,791
9	กม. นราธิวาส	เมือง นราธิวาส	39,997
10	กม. พัทลุง	เมือง พัทลุง	34,407
11	กต. สุโงะโลก	สุโงะโลก นราธิวาส	31,517
12	กต. ท่าข้าม	พนังนัง สุราษฎร์ธานี	22,592
13	กม. สตูล	เมือง สตูล	21,506
14	กต. เบตง	เบตง ยะลา	21,415

ตารางที่ 3.19 (ต่อ)

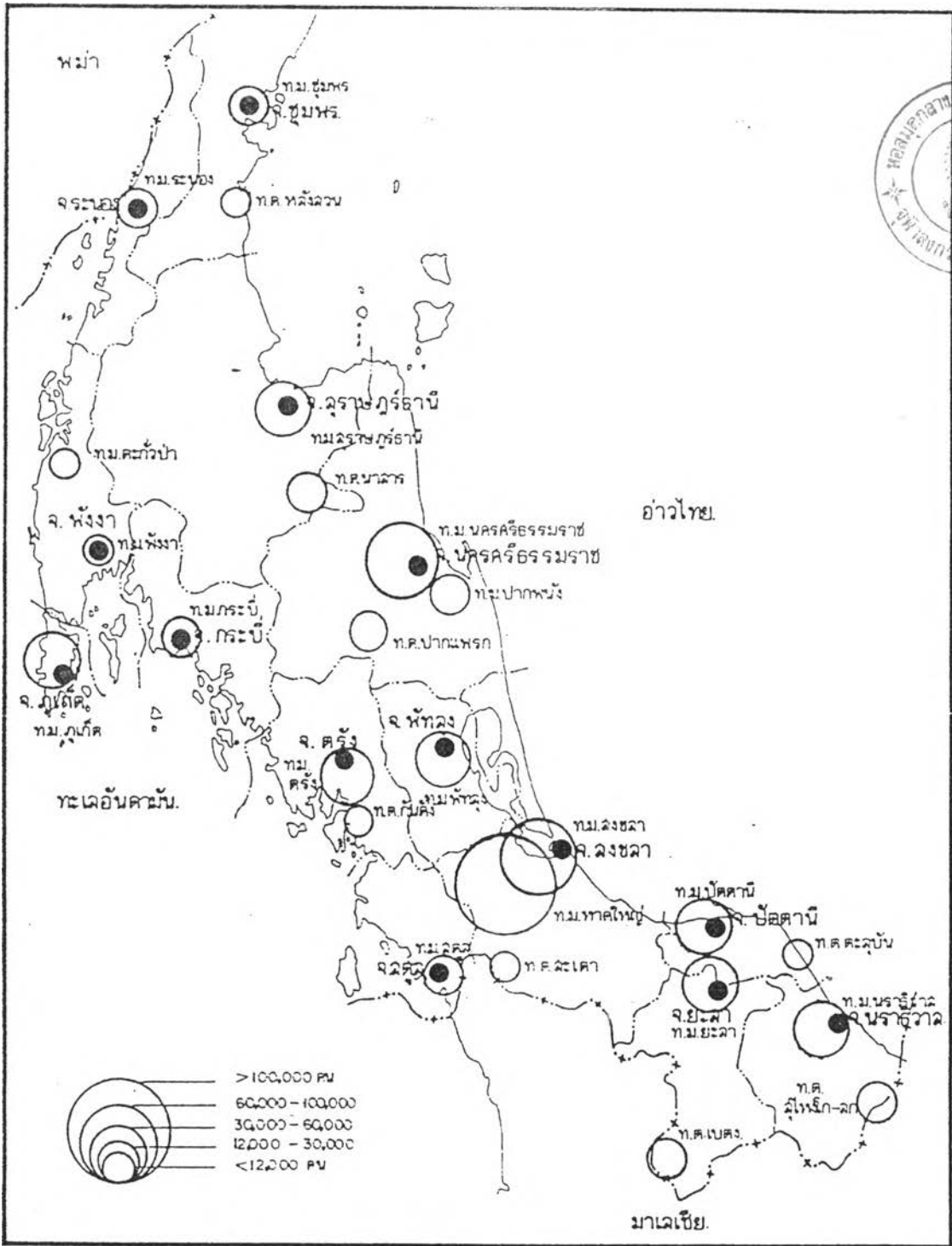
อันดับ	เทศบาล	อำเภอ จังหวัด	จำนวน (คน)
15	ทต. ปากแพรก	ทุ่งสง นครศรีธรรมราช	20,163
16	ทต. นาสาร	นาสาร สุราษฎร์ธานี	18,354
17	ทม. ระนอง	เมือง ระนอง	17,907
18	ทม. กระบี่	เมือง กระบี่	17,811
19	ทม. ปากพื้ง	ปากพื้ง นครศรีธรรมราช	15,768
20	ทต. สะเตา	สะเตา สงขลา	14,216
21	ทม. ชุมพร	เมือง ชุมพร	13,993
22	ทต. กันตัง	กันตัง ตรัง	12,764
23	ทต. ตะลัน	สาธบุรี ปัตตานี	11,048
24	ทต. หัวขอด	หัวขอด ตรัง	9,599
25	ทม. ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า พังงา	8,925
26	ทม. พังงา	เมือง พังงา	8,461
27	ทต. หลังสวน	หลังสวน ชุมพร	4,898

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.20 แสดงจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532

อันดับ	เทศบาล/สุขาภิบาล	อำเภอ	จำนวน (คน)
1	ทม. นครศรีธรรมราช	เมือง	73,454
2	ทต. ปากแพรง	ทุ่งสง	20,163
3	ทม. ปากพื้ง	ปากพื้ง	15,763
4	ส. จันดี	ฉวาง	9,404
5	ส. ร่อนพิบูลย์	ร่อนพิบูลย์	8,230
6	ส. ไม้เรียง	ฉวาง	7,777
7	ส. ชะอวด	ชะอวด	7,750
8	ส. ฉวาง	ฉวาง	6,746
9	ส. ท่าแพ	เมือง	6,295
10	ส. บางจาก	เมือง	5,281
11	ส. ปากนคร	เมือง	5,272
12	ส. สีชล	สีชล	4,793
13	ส. หัวไทร	หัวไทร	4,598
14	ส. เขาชุมทอง	ร่อนพิบูลย์	4,464
15	ส. ท่าศาลา	ท่าศาลา	4,293
16	ส. นาบอน	นาบอน	3,787
17	ส. ชนอม	ชนอม	3,670
18	ส. ท่าช้าง	ทุ่งใหญ่	3,416
19	ส. พิปูน	พิปูน	2,256
20	ส. เข็รใหญ่	เข็รใหญ่	1,775
21	ส. ลานสกา	ลานสกา	1,350

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

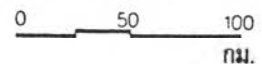
แสดง ขนาดประชากรชุมชนในภาคใต้

แผนที่ 3.12

สัญลักษณ์ ● ศูนย์กลางจังหวัด

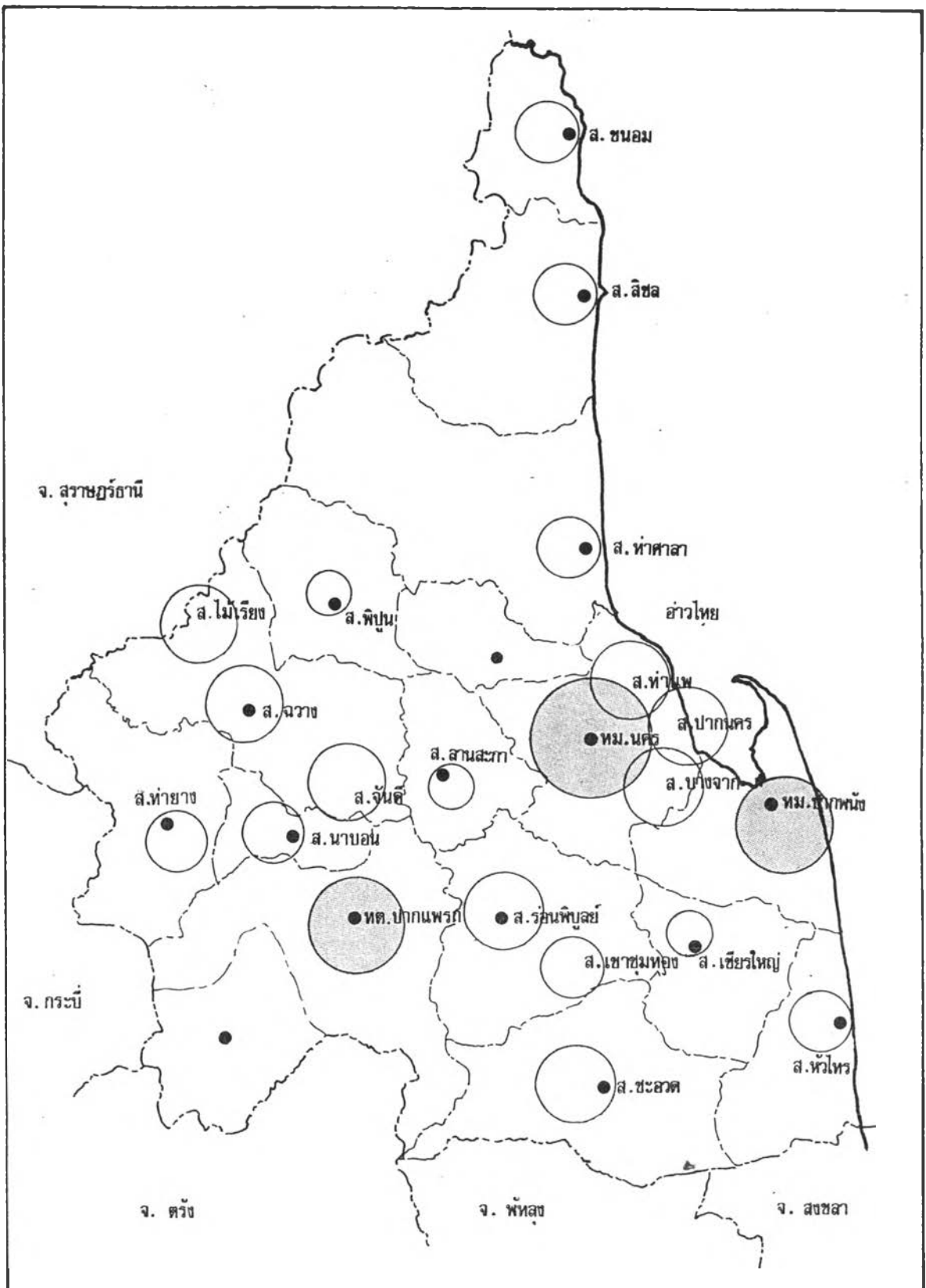

ที่มา การวางแผนการใช้ที่ดินสถาบันราชการ นครศรีธรรมราช

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แสดง ขนาดประชากรชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สัญลักษณ์

	> 20,000 คน		เทศบาล
	10,001-20,000 คน		สุขาภิบาล
	5,001-10,000 คน		
	3,001-5,000 คน		
	1,000-3,000 คน		

แผนที่ 3.13

↑

มาตราส่วน
0 5 10 15 20กม.

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ประชากรชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ก. ขนาดประชากร

ในปี พ.ศ. 2532 เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 73,454 คน เป็นชาย 36,181 คน เป็นหญิง 37,273 คน มีจำนวนบ้าน 16,136 หลัง

โดยแยกเป็นตำบลในเมืองมีประชากรทั้งสิ้น 47,217 คน (64.28%)

ตำบลท่าวัง 13,727 คน (18.69%)

ตำบลคลัง 12,510 คน (17.03%)

ข. ขนาดความหนาแน่นของประชากร

ในปี พ.ศ. 2532 เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 6,121 คน/ตารางกิโลเมตร ส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุดคือ ตำบลในเมือง โดยมีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 6,512 คน/ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือตำบลคลังมีความหนาแน่นเท่ากับ 6,255 คน/ตารางกิโลเมตร และตำบลท่าวังเท่ากับ 4,991 คน/ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ

ค. โครงสร้างประชากร

ลักษณะโครงสร้างของประชากรของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี 2532 โดยมีโครงสร้างอายุ 0-14 ปี คิดเป็น 26.27% และช่วงอายุ 15-24 ปี เท่ากับ 21.08% ที่มีประชากรในวัยหนุ่มสาวและช่วงกำลังศึกษามากในเขตเทศบาลเป็นผลมาจากการที่เป็นศูนย์รวมของการศึกษาในระดับต่าง ๆ ส่วนประชากรในวัย 25-49 ปี เท่ากับ 34.19% และมากกว่า 50 ปี เท่ากับ 16.66%

ง. การเปลี่ยนแปลงประชากร

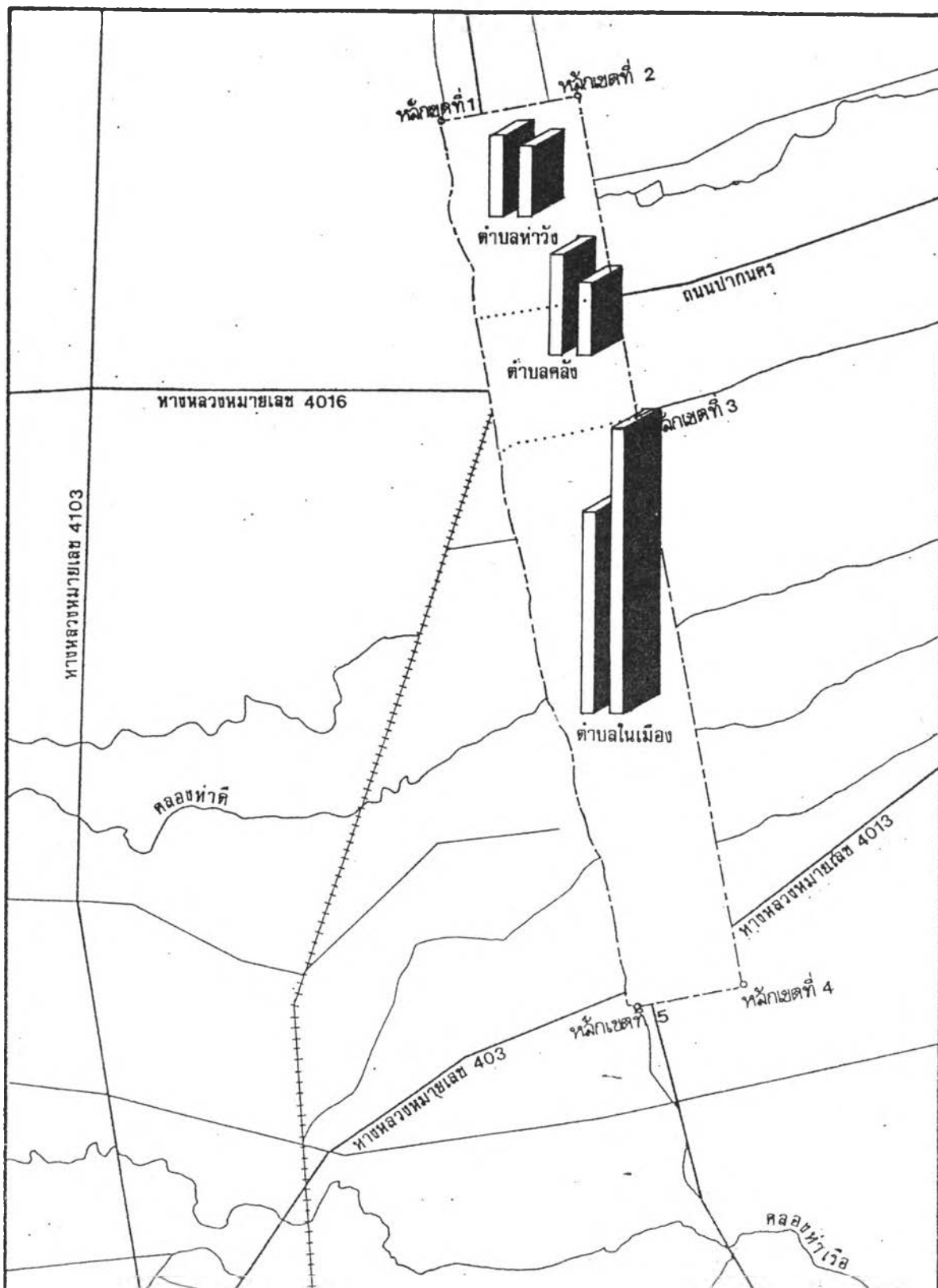
เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี พ.ศ. 2522-2532 เท่ากับ 1.27% โดยตำบลที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด คือ ตำบลในเมือง เท่ากับ 4.08% ตำบลที่ไม่มีการขยายตัว คือ ตำบลคลัง โดยประชากรลดลงถึง 2.82% และตำบลท่าวังลดลง 0.35% ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นย่านการค้าจึงเกิดความอึดตัวในการพักอาศัย

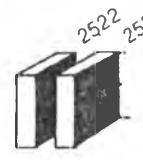

จ. โครงสร้างการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากรส่วนใหญ่ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช จะเป็นการเพิ่มโดยธรรมชาติมากกว่าการอพยพ จากจำนวนประชากรการย้ายถิ่นในปี 2532 ซึ่งสูงถึง 12,911 คน ซึ่งอาจมีผลมาจากความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยในเขตเมือง ประกอบกับมีการขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่นอกเขตเทศบาล จึงอาจมีผลที่ก่อให้เกิดการย้ายออกสูง

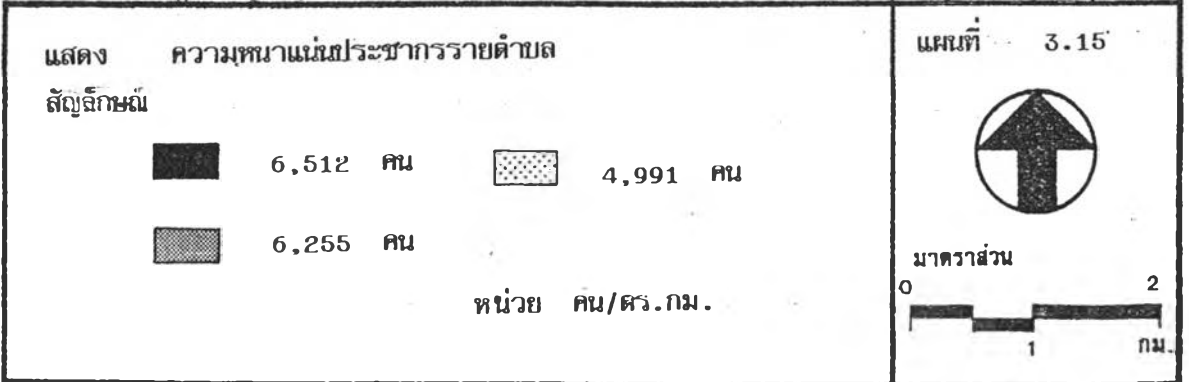
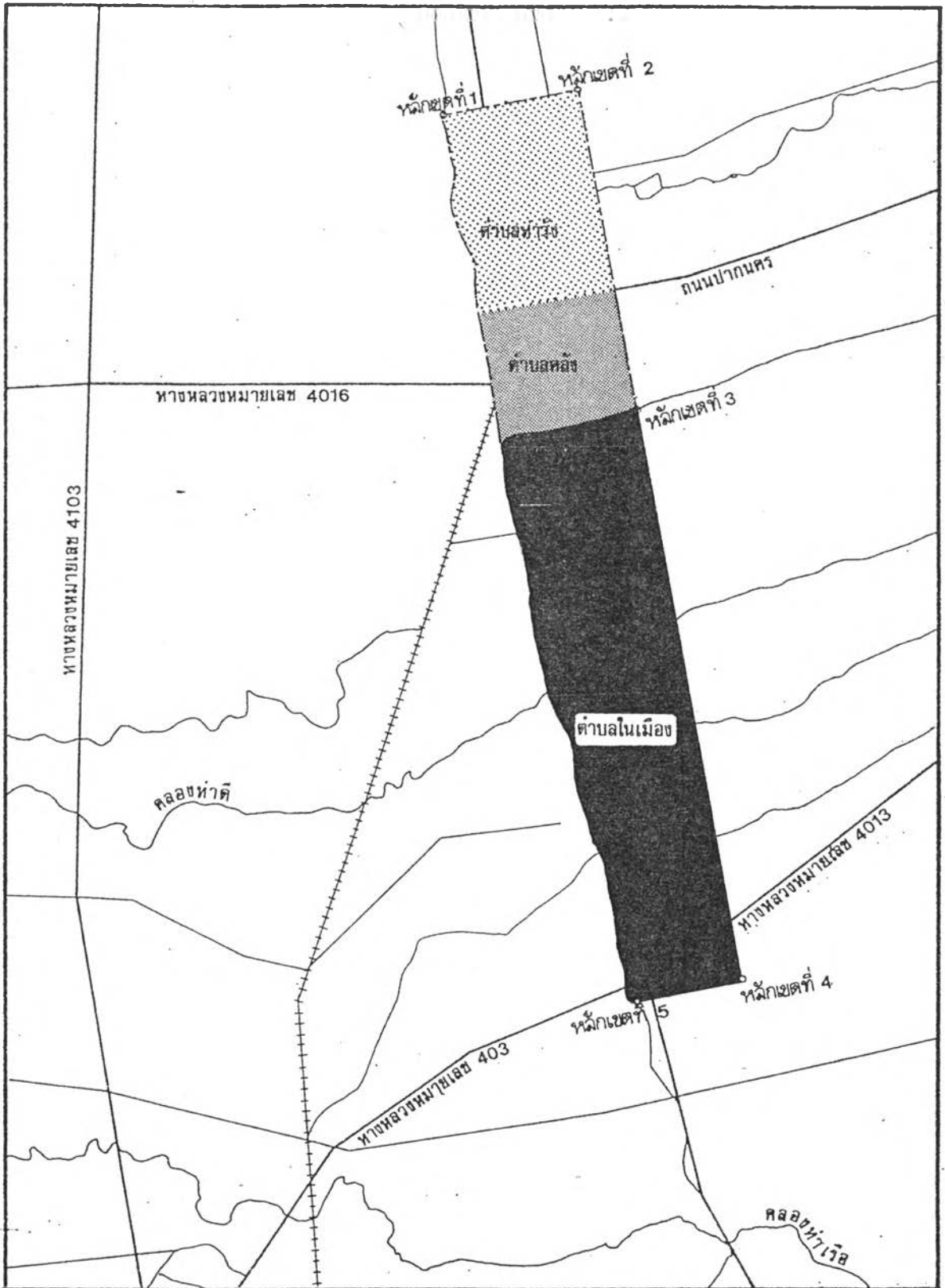
ฉ. การคาดการณ์ประชากร

การคาดการณ์ประชากรของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช โดยอาศัยเทคนิค The Simple Linear Regression ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2537 เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชจะมีประชากร 77,235 คน และ 80,819 คนในปี พ.ศ. 2542

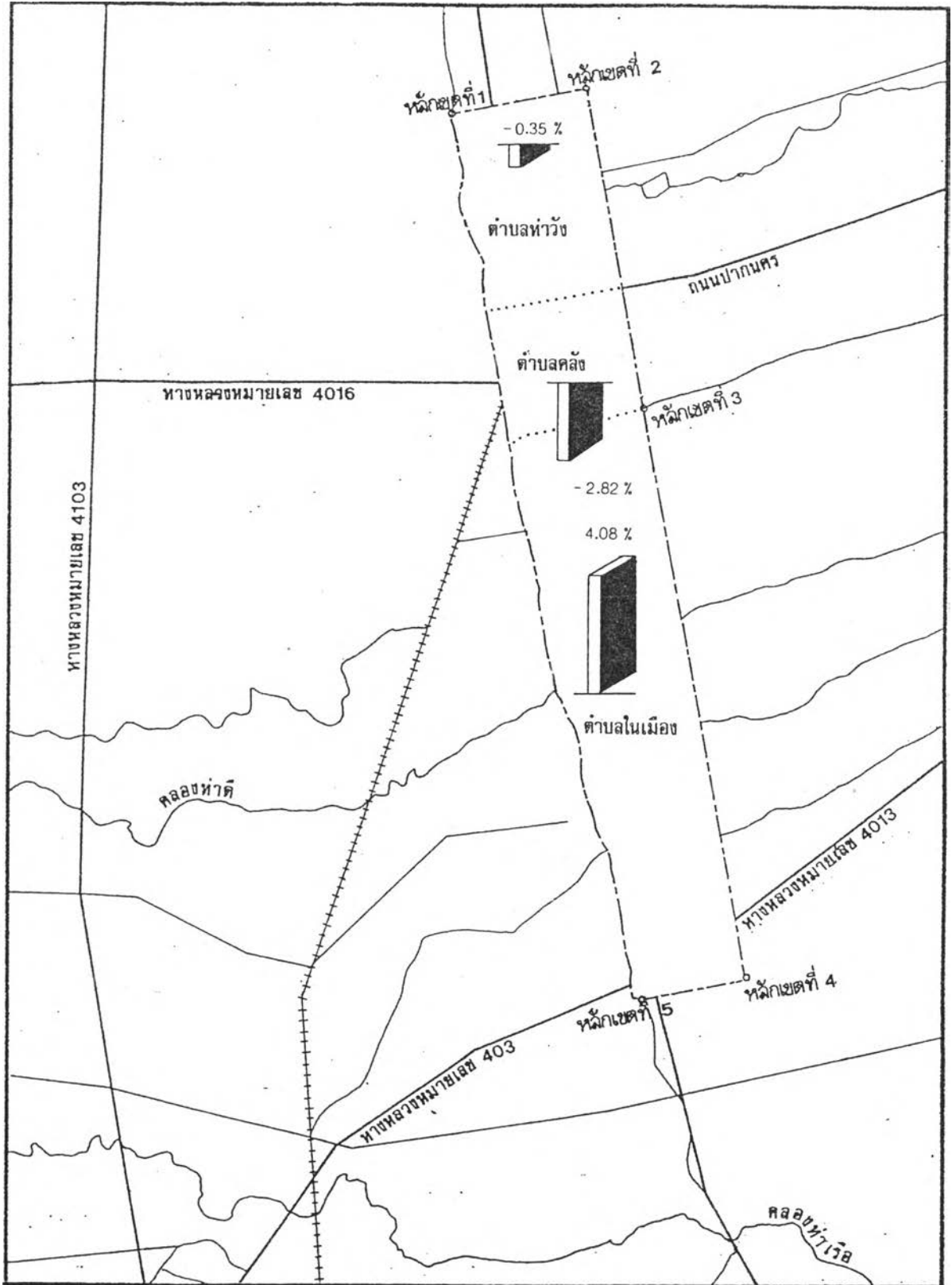

<p>แสดง จำนวนประชากรรายตำบลในเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>สัญลักษณ์</p> <p>10,000 คน</p>	<p>แผนที่ 3.14</p> <p>มาตราส่วน</p> <p>0 1 2 กม.</p>
---	--

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แผนที่ 3.16 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

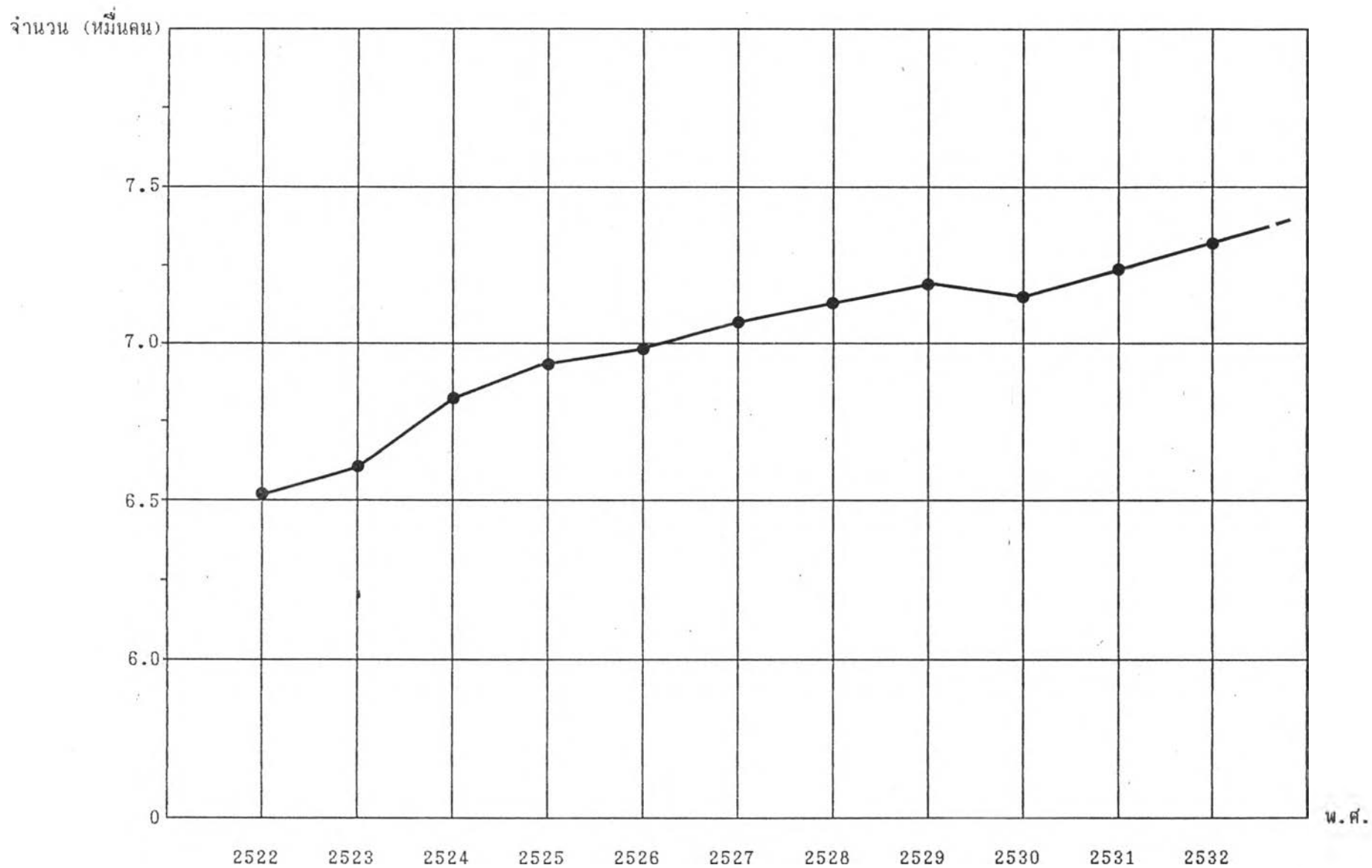
ตารางที่ 3.21 แสดงจำนวนประชากร และการคาดการณ์ประชากรของเทศบาลเมือง นครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2542

พ.ศ.	จำนวน (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตารางกิโลเมตร)
2522	65,190	5,433
2523	66,558	5,547
2524	67,961	5,663
2525	68,888	5,740
2526	69,834	5,819
2527	71,171	5,931
2528	72,065	6,005
2529	72,558	6,047
2530	72,277	6,023
2531	72,407	6,034
2532	73,454	6,121
^m 2537	77,235	6,436
2542	80,819	6,735

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

^m จากการคาดการณ์

แผนภูมิ 3.5 แสดงจำนวนประชากรเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522-พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3.22 แสดงจำนวน, ความหนาแน่น และอัตราการขยายตัวของประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522 และ 2532

เขตการปกครอง	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ. 2522		พ.ศ. 2532		การเปลี่ยนแปลง ประชากร (%)
		จำนวน (คน)	ความหนาแน่น	จำนวน (คน)	ความหนาแน่น	
ตำบลในเมือง	7.25	33,533	4,625	47,217	6,512	4.08
ตำบลคลัง	2.00	17,436	8,718	12,510	6,255	-2.82
ตำบลท่าวัง	2.75	14,221	5,171	13,727	4,991	-0.35
รวม	12.00	65,190	5,432	73,454	6,121	1.27

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

: เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

* สุโรจน์ สุทธิอาภา การศึกษาการใช้ที่ดินชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3.23 แสดงโครงสร้างประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532

หมวดอายุ	จำนวนประชากร			อัตราส่วนระหว่างหมวดอายุ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ยอดรวม	36,181	37,273	73,454	100.00	48.45	51.55
0 - 4 ปี	3,762	1,922	5,684	7.67	5.08	2.59
5 - 9 ปี	3,415	2,865	6,280	8.47	4.51	3.86
10 - 14 ปี	3,608	3,900	7,508	10.13	4.87	5.26
15 - 19 ปี	3,835	4,767	8,602	11.60	5.17	6.43
20 - 24 ปี	3,250	3,775	7,025	9.48	4.39	5.09
25 - 29 ปี	3,328	4,345	7,673	10.35	4.49	5.86
30 - 34 ปี	3,189	3,417	6,606	8.91	4.30	4.61
35 - 39 ปี	2,104	3,750	4,854	6.55	2.84	3.71
40 - 44 ปี	1,981	2,236	4,217	5.89	2.67	3.02
45 - 49 ปี	1,603	1,725	3,328	4.49	2.16	2.33
50 - 54 ปี	1,627	2,037	3,664	4.94	2.19	2.75
55 - 59 ปี	1,129	1,366	2,495	3.36	1.52	1.84
60 - 64 ปี	1,421	1,258	2,679	3.61	1.92	1.70
65 - 69 ปี	638	695	1,333	1.80	0.86	0.94
70 ปีขึ้นไป	1,027	1,157	2,184	2.95	1.39	1.56

ที่มา : กรมการปกครอง

ตารางที่ 3.24 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช
ปี พ.ศ. 2522 และปี พ.ศ. 2532

ปี พ.ศ.	เกิด	ตาย	ย้ายเข้า	ย้ายออก
2522	3,391	311	7,693	8,741
2532	5,134	509	7,953	12,911

ที่มา : กรมการปกครอง

3.2.4 สาธารณูปโภค-สาธารณูปการ

ก. ประปา

ปัจจุบันระบบการประปาอยู่ภายใต้การดำเนินงานของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช โดยมีโครงข่ายบริการครอบคลุมพื้นที่เขตเทศบาลเมืองและบริเวณตลาดกลางสินค้าเกษตรหัวอูฐ โดยมีสำนักงานและโรงกรองน้ำอยู่ที่บริเวณถนนชลวิถี ตำบลในเมือง มีพื้นที่ประมาณ 6.6 ไร่ มีเครื่องสูบน้ำแรงต่ำ 7 เครื่อง และแรงสูง 6 เครื่อง ผลิตน้ำประปาได้วันละ 15,164 ลูกบาศก์เมตร โดยมีแหล่งน้ำดิบจากคลองป่าเหล้า เนื่องจากแหล่งน้ำดิบมีปริมาณลดลง เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชจึงมีโครงการจัดตั้งแหล่งผลิตน้ำประปาแห่งใหม่ตามโครงการขยายโครงข่ายบริการระยะที่ 1 พ.ศ. 2536 และระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2545

ข. ไฟฟ้า

ปัจจุบันไฟฟ้าในเขตชุมชนเมืองขึ้นอยู่กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่ถนนราชดำเนิน โดยรับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ภายในเขตเทศบาลจำนวนประมาณ 16,958 ครัวเรือน จำหน่ายไฟฟ้าเฉลี่ยเดือนละประมาณ 7,730,000 กิโลวัตต์/ชั่วโมง เฉพาะในเขตเทศบาล

โครงข่ายการให้บริการในปัจจุบันเป็นไปอย่างทั่วถึงทั้งสามารถขยายขอบข่ายเพื่อสนองความต้องการ และรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตได้

ค. โทรศัพท์

ชมสายโทรศัพท์นครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในบริเวณศาลากลางจังหวัด นครศรีธรรมราช ในเขตเทศบาลมีจำนวนเลขหมายรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,000 เลขหมาย ส่วนใหญ่ใช้ในกิจการธุรกิจร้อยละ 54.05 รองลงมาได้แก่ บ้านพัก 24.73% และโทรศัพท์สาธารณะ 0.40%

ง. การระบายน้ำ

ระบบระบายน้ำในเขตเทศบาล เป็นระบบท่อผิวดินขนาด 0.08 และ 0.06 เมตร และระบบระบายน้ำเปิดสี่เหลี่ยมขนาด 0.4 x 0.4 เมตร เป็นส่วนใหญ่โดยมีโครงข่ายแนววางท่อไปตามถนนราชดำเนิน ตั้งแต่คลองท่าซึกถึงคลองป่าเหλιά แล้วขยายไปทางด้านตะวันตกจดแนวถนนยมราช และถนนนครศรีธรรมราชทางด้านตะวันออกจดแนวถนนศรีปราชญ์ และถนนนครศรีธรรมโศกราช น้ำจะถูกระบบลงสู่คลองท่าวัง คลองนครน้อย คลองป่าเหλιά คลองสวนหลวง คลองคพาศ ซึ่งเส้นทางระบายน้ำธรรมชาติที่ระบายน้ำได้ดี

เนื่องจากลักษณะความลาดชันของแนววางท่อระบายน้ำไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพของพื้นที่ประกอบกับระบบระบายน้ำของเมืองส่วนใหญ่เป็นระบบระบายน้ำเปิดทำให้ฝนละอองและสิ่งปฏิกูลตกลงสู่ทางระบายน้ำได้ง่าย ทำให้เกิดการอุดตันส่งผลให้ระบบระบายน้ำของเมืองมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร

จ. การเก็บขยะมูลฝอย

เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีรถที่ใช้ในการเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลจำนวน 11 คัน และรถพ่วงข้างเก็บขนขยะอีกจำนวน 12 คัน โดยมีขยะที่ต้องกำจัดประมาณ 56 ตันต่อวัน ขยะจะถูกนำไปทิ้งในพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 84 ในเนื้อที่ 25 ไร่ โดยใช้วิธีการถมดิน โถกกลับ บดอัด และใช้น้ำยาเคมีกำจัด臭และตัวอ่อนของแมลงวัน นอกจากนี้แล้วก็จะมีโครงการของงบประมาณจัดทำสถานที่ทิ้งขยะเพิ่มเป็น 200 ไร่ ในที่เดิมนี้โดยทำคันเชื่อมล้อมรอบพื้นที่

ฉ. การศึกษา

บริเวณชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์กลางการศึกษาของจังหวัด มีสถาบันการศึกษาที่ให้บริการแก่ชุมชนเทศบาล และชุมชนโดยรอบทั้งสิ้น 60 แห่ง โดยสถาบันการศึกษาเหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล 43 แห่ง และตั้งอยู่บริเวณรอบ ๆ เขตเทศบาล 17 แห่ง ดำเนินการโดยรัฐบาล 22 แห่ง และเอกชน 38 แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษามีนักเรียนทั้งหมด 41,493 คน ครู-อาจารย์ 2,167 คน และห้องเรียน 1,222 ห้อง

สามารถจำแนกเป็นระดับการศึกษาได้ดังนี้

- ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) มีสถานศึกษาเปิดสอน 46 แห่ง
จำนวนนักเรียน 5,579 คน ครู 235 คน ห้องเรียน 196 ห้อง
- ระดับประถมศึกษา มีสถานศึกษาเปิดสอน 22 แห่ง จำนวนนักเรียน
14,329 คน ครู 598 คน ห้องเรียน 388 ห้อง
- ระดับมัธยมศึกษา สถานศึกษาเปิดสอน 13 แห่ง จำนวนนักเรียน
11,987 คน ครู 778 คน ห้องเรียน 285 ห้อง
- ระดับอาชีวศึกษา มีสถานศึกษาเปิดสอน 12 แห่ง จำนวนนักเรียน
9,389 คน ครู 508 คน ห้องเรียน 340 ห้อง
- ระดับอุดมศึกษา มีสถานศึกษาเปิดสอน 2 แห่ง จำนวนนักเรียน
209 คน ครู 48 คน ห้องเรียน 13 ห้อง

จึงอาจกล่าวได้ว่าการให้บริการการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน
ในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นอยู่ในเกณฑ์พอสมควรจะเห็นได้จากจำนวนสถานศึกษา 60 แห่งได้
กระจายอยู่ทั่วไปในเขตเมือง

ช. การสาธารณสุข

ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีโรงพยาบาลที่เปิดให้บริการแก่
บุคคลทั่วไป 2 แห่งคือ

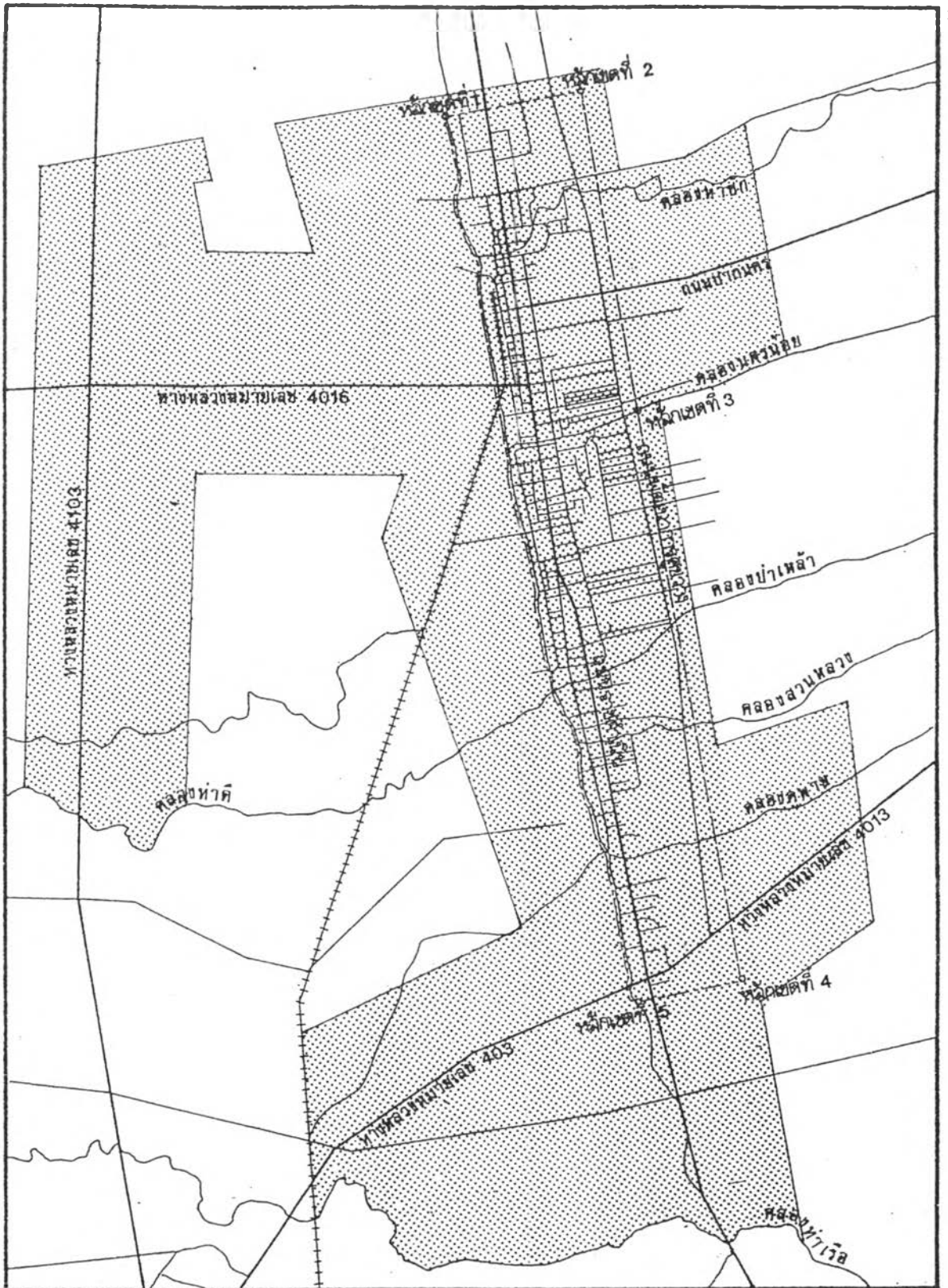
1. โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ริมถนนราชดำเนิน
ตำบลในเมืองมีพื้นที่ 165.065 ไร่ ดำเนินการโดยกระทรวงสาธารณสุขมีจำนวนเตียงรับคนไข้
ทั้งสิ้น 805 เตียง แพทย์ 48 คน พยาบาล 167 คน ผู้ช่วยพยาบาล 109 คน

2. โรงพยาบาลคริสเตียน ตั้งอยู่ริมถนนศรีปราชญ์หลังเทศบาลเมือง
นครศรีธรรมราช ดำเนินการโดยเอกชนมีเตียงรับคนไข้ทั้งสิ้น 50 เตียง แพทย์ 8 คน
พยาบาล 12 คน และผู้ช่วยพยาบาล 20 คน

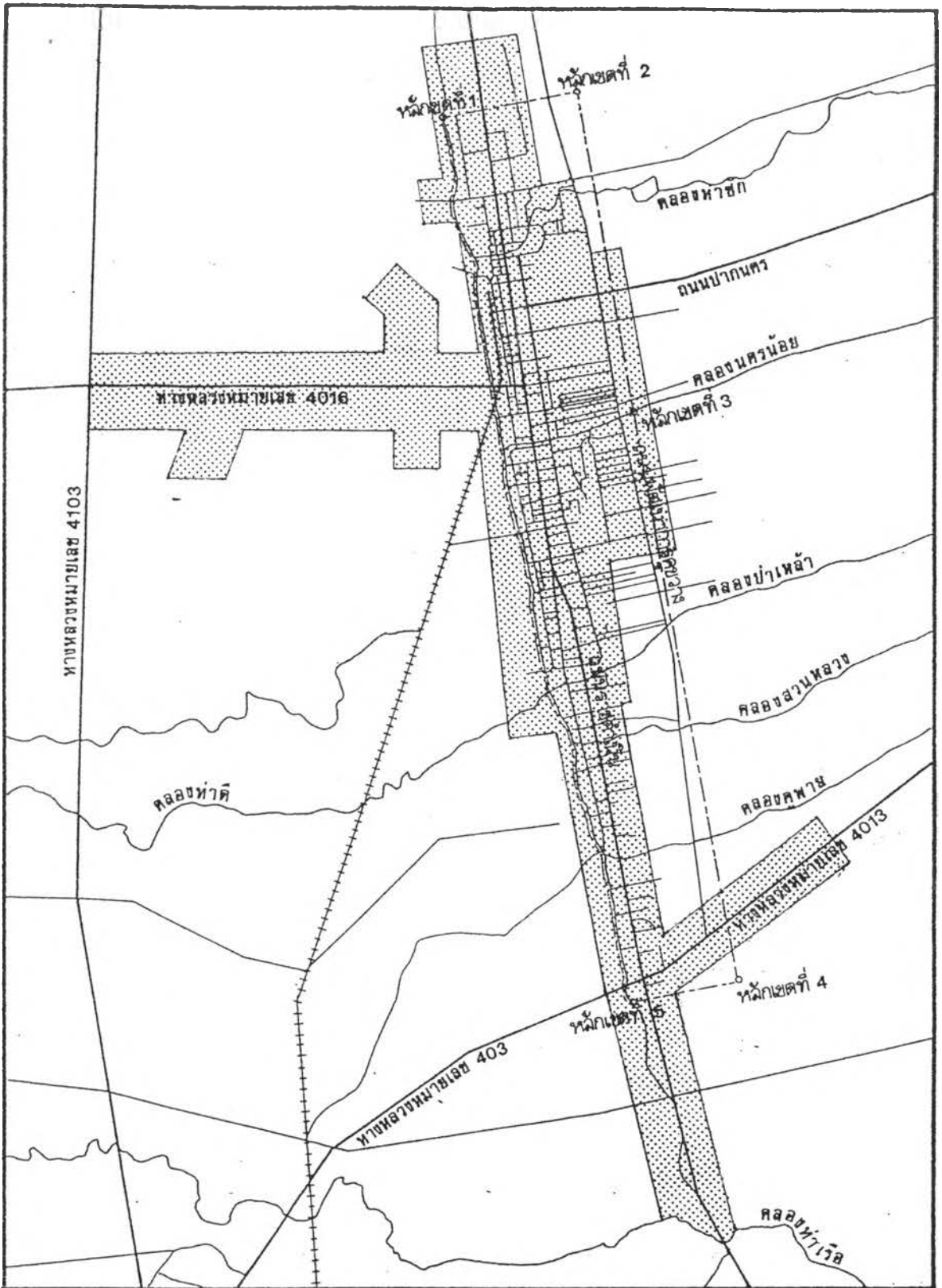
นอกจากนี้แล้วยังมีสถานบริการสาธารณสุข ดำเนินการโดยเทศบาลอีก
1 แห่ง คลินิกเอกชนอีก 44 แห่ง และร้านขายยาอีก 44 แห่ง

ข. ตลาด

ในเขตเทศบาลมีตลาดทั้งสิ้น 9 แห่ง เป็นตลาดสดเทศบาล 1 แห่ง
และตลาดเอกชน 8 แห่ง ตลาดสดที่สำคัญได้แก่ ตลาดคูขวาง (เทศบาล) และตลาดแม่สมจิตร

<p>แสดง โครงข่ายบริการไฟฟ้า</p> <p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ให้บริการ</p>	<p>แผนที่ 3.17</p>
<p>ที่มา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2</p>	<p>มาตราส่วน</p> <p>0 1 2 กม.</p>

แสดง โครงข่ายบริการประจำ

สัญลักษณ์

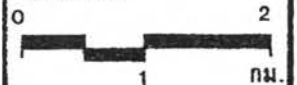
พื้นที่ให้บริการ

ที่มา เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

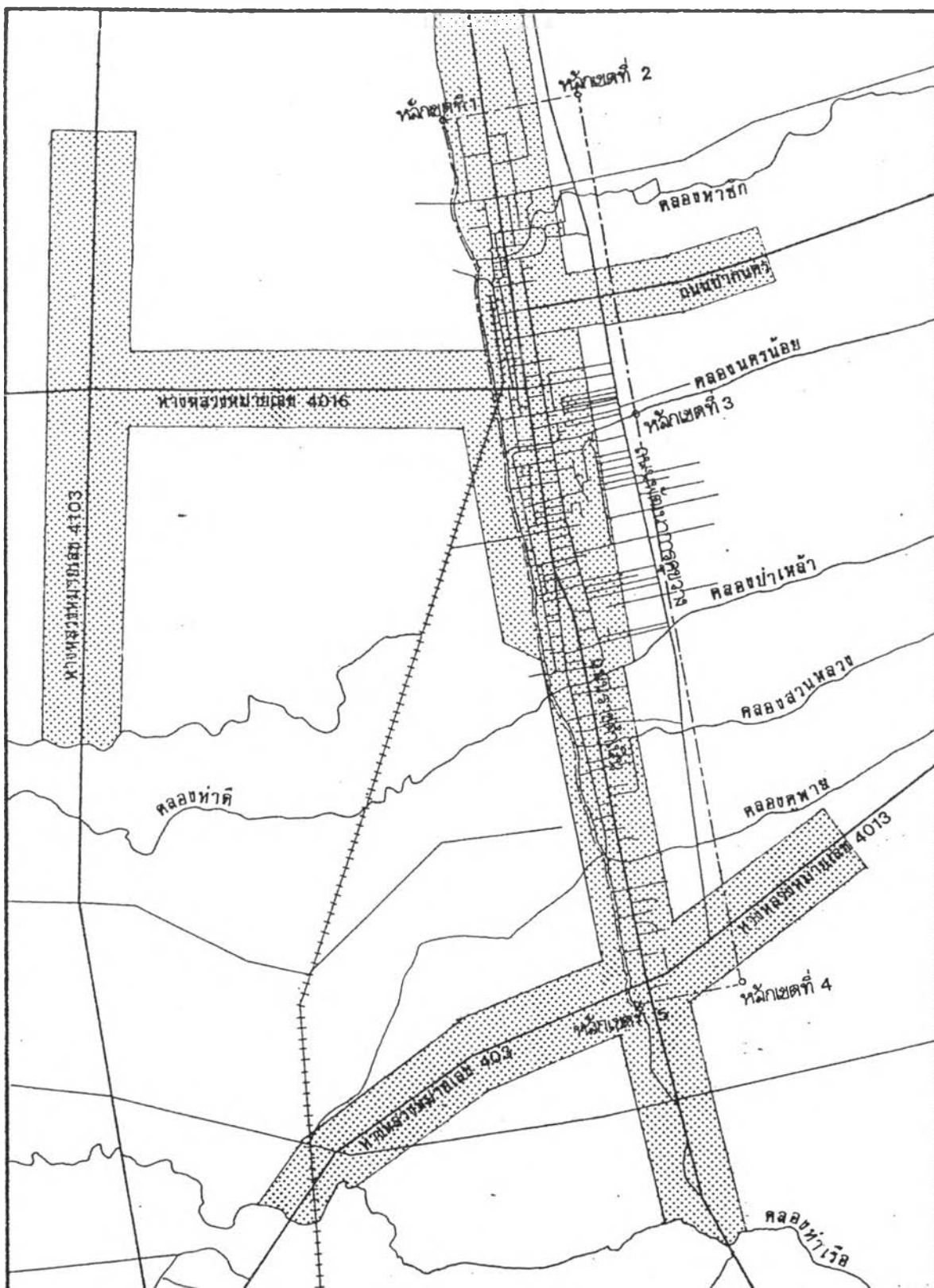
แผนที่ 3.18

มาตราส่วน

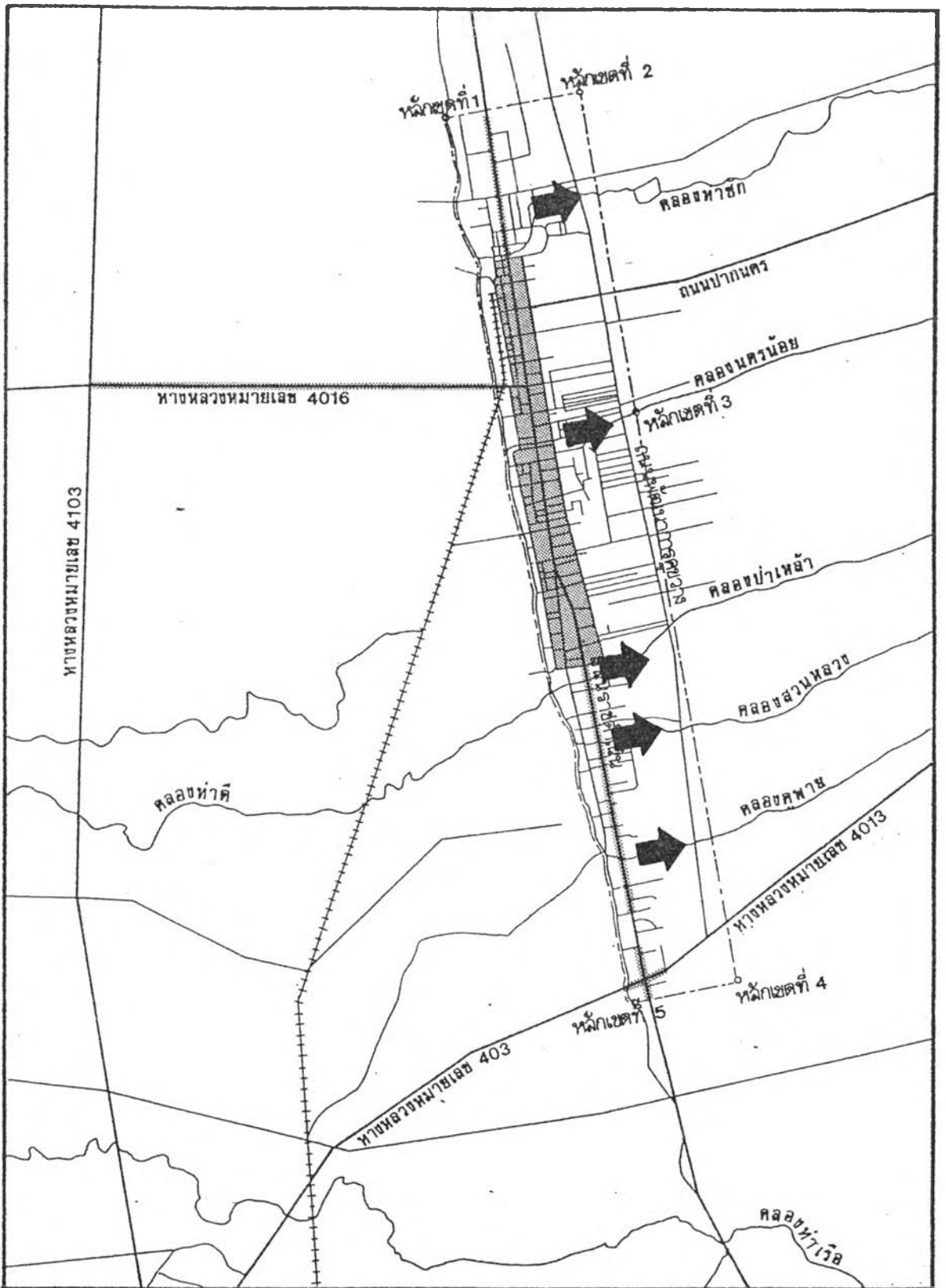
การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แสดง	โครงข่ายบริการโทรศัพท์	แผนที่	3.19
สัญลักษณ์	พื้นที่ให้บริการ		
ที่มา	ชุมสายโทรศัพท์นครศรีธรรมราช	มาตราส่วน	0 1 2 กม.

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แสดง	โครงการระบายน้ำ	แผนที่	3.20
สัญลักษณ์			
	พื้นที่ที่มีระบบการระบายน้ำ		
	ทิศทางการระบายน้ำ	มาตราส่วน	
			0 1 2 กม.

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

3.2.5 แผนงานและโครงการที่จะมีผลกระทบต่อการขยายตัว ของชุมชนเมือง นครศรีธรรมราช

ก. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 มีสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ กำหนดให้เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค โดยกำหนดคู่ทางการพัฒนาไว้ดังนี้

1. การสร้างความเชื่อมโยงกับศูนย์กลางการพัฒนาระดับพื้นที่ของพื้นที่อื่น ๆ โดยการพัฒนาคอร์ริดอร์คมนาคมขนส่ง ควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัด เพื่อให้สามารถรับประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดอื่น ๆ โดยรอบได้

2. พัฒนาให้เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของภาคใต้ โดยเร่งส่งเสริมการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การประมง อุตสาหกรรมประมงควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบชลประทาน เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ และขยายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด

3. พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางด้านศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแล้วอาศัยความได้เปรียบในด้านนี้มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาฉบับนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการกำหนดรายละเอียดในการพัฒนา และให้ความสำคัญกับจังหวัดนครศรีธรรมราชนับตั้งแต่ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา

ข. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกล่าวถึงการสนับสนุนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคในภวส่วนของภาคใต้ไว้ดังนี้

พัฒนาสาทรธานีให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการค้า เพื่อรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งอ่าวไทย และการใช้ก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยโดยเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมหลัก บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก พัฒนาภูเก็ตให้เป็นเมืองท่าและศูนย์กลางธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การบริการ และอุตสาหกรรมส่งออกของภาคใต้ตอนบนพร้อมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนา กับ "นครศรีธรรมราช"

พัฒนาสงขลา-หาดใหญ่ ให้เป็นศูนย์กลางหลักด้านการค้า บริการ การท่องเที่ยว การบริหารของภาคใต้ตอนล่าง โดยให้สงขลาเป็นเมืองท่า แหล่งท่องเที่ยวและศูนย์กลางบริหารราชการ และหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางคมนาคม ธุรกิจการค้า บริการ พร้อมทั้ง

เชื่อมโยงการพัฒนา กับ ปัตตานี และ จุดการค้าชายชายแดน เช่น สะเดา (จังหวัดสงขลา) สุไหงโกลก (จังหวัดนราธิวาส) และ เบตง (จังหวัดยะลา)

ส่วนการเตรียมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ นั้น ได้ดำเนินการศึกษา การเชื่อมโยงฝั่งทะเลทั้งสองด้านด้วย "สะพานเศรษฐกิจ" อันประกอบด้วยระบบถนนรถไฟรวมทั้งระบบท่อ โดยมีพื้นที่เป้าหมายบริเวณสองฝั่งทะเลปลายสะพานเศรษฐกิจ คือ

พื้นที่บริเวณกระบี่ ซึ่งจะเป็นฐานเศรษฐกิจของประเทศเปิดสู่ฝั่งทะเล
อันดามัน

พื้นที่บริเวณขนอม ซึ่งจะเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ฝั่งอ่าวไทย

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ในส่วนของภาคใต้นั้น อาจกล่าวได้ว่า ได้ให้ความสำคัญกับเมืองนครศรีธรรมราชน้อยมาก แต่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองสุราษฎร์ธานี สงขลา-หาดใหญ่และภูเก็ต ดังจะเห็นได้จากนครศรีธรรมราชเพียงถูกกำหนดให้เป็นเมืองที่เชื่อมโยงการพัฒนา กับ ภูเก็ตเท่านั้น ซึ่งภูเก็ตถูกกำหนดให้เป็นเมืองท่าและศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยว และบริการของภาคใต้ตอนบน นอกจากนั้นในส่วนของพื้นที่บริเวณขนอม ซึ่งจะเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ฝั่งอ่าวไทย นั้นถึงแม้จะอยู่ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ก็อยู่ในเขตอิทธิพลของเมืองสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีระยะทางที่ใกล้กว่าแต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อการเจริญเติบโตของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งต้องเชื่อมโยงการพัฒนา กับเมืองศูนย์กลางดังกล่าว

ค) แผนพัฒนาเทศบาล (ปี พ.ศ. 2535-2539)

แผนพัฒนาเทศบาล ระยะปานกลาง 5 ปี (ปี พ.ศ. 2535-2539) ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชได้กำหนดแนวทางการพัฒนาออกเป็น 4 สาขา พอสรุปได้ดังนี้

สาขาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งให้เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ปรับปรุงและขยายระบบการให้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้เหมาะสมและได้มาตรฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองต่อไป เช่น การปรับปรุงและขยายถนน ทางเท้า สะพาน การระบายน้ำ การเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น
3. จัดระบบการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชน โดยขยายเขตเทศบาลให้สอดคล้องกับความเจริญของเมืองในแต่ละช่วงเวลา และจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองเฉพาะขึ้นใหม่ให้ครอบคลุมพื้นที่เขต

พัฒนาเมือง

4. กำหนดมาตรการควบคุมสภาพแวดล้อมของชุมชนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้ชุมชนมีสภาพที่เหมาะสม

สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

1. ส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจการค้า การบริการในทุก ๆ ด้าน เพื่อขยายการจ้างงาน และการกระจายรายได้
2. ส่งเสริมสนับสนุนยกระดับการพัฒนามือแรงงาน และการพัฒนาอาชีพ เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมและการบริการอื่นจะเป็นการเพิ่มรายได้แก่ประชาชน
3. ขยายฐานเศรษฐกิจของเมืองให้เป็นแหล่งจ้างงาน เร่งพัฒนาอุตสาหกรรม แปรรูปการเกษตร ธุรกิจการค้า และอุตสาหกรรมบริการขนาดย่อมอื่น ๆ
4. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

สาขาการพัฒนาด้านสังคม

1. ส่งเสริมและสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
2. พัฒนาจิตใจ โดยการปลูกฝังวินัย ศีลธรรมและจริยธรรม
3. ขยายบริการด้านสาธารณสุข และบุคลากร ทางการแพทย์ให้เพียงพอแก่ประชาชนที่เพิ่มขึ้น
4. ปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลให้ได้มาตรฐาน
5. ปรับปรุงและส่งเสริมทางด้านสวัสดิการ และนันทนาการให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน
6. ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเสื่อมโทรมในเขตเมืองให้ดีขึ้น

สาขาการพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

1. ขยายฐานและขนาดรายได้ของเทศบาล โดยปรับปรุงอัตราภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความจริงของท้องถิ่นและต้นทุนการดำเนินงาน อีกทั้งขอให้รัฐบาลสนับสนุนให้เทศบาลจัดหาแหล่งรายได้ประเภทใหม่เพิ่มขึ้น
2. ปรับปรุงระบบการบริหารและการคลังของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงและพัฒนาองค์กร เครื่องมือ เครื่องใช้ปรับปรุงแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน รวมทั้งระบบทางบัญชี และการบริหารทางการเงิน

3. ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มบทบาทของประชาชนให้เข้าใ้การปกครองระบบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาบ้านเมือง

แผนพัฒนาเทศบาลใน 4 สาขา ดังกล่าวนั้นว่าเป็นแผนงานที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชโดยเฉพาะแผนงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจะเป็นตัวชี้ถึงทิศทางการเจริญเติบโตของชุมชน

อนึ่งตามนโยบายของคณะเทศมนตรีในแผนนั้นได้มีนโยบายที่จะปรับปรุงถนน ซ่อม ระบบการจราจร เพื่อที่จะระบายการจราจรจากถนนราชดำเนินสู่ถนนพัฒนาการ คูขวาง อีกทั้งปรับปรุงระบบการระบายน้ำ และไฟฟ้าให้ครอบคลุมพื้นที่ในเมือง นอกจากนั้นแล้วในคำปรารภของนายกเทศมนตรีเมืองนครศรีธรรมราช ในแผนนั้นนั้นพอสรุปได้ว่าบ้านเมืองได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วออกจากสันทรายที่เป็นเมืองเก่าโดยขยายมาทางทิศตะวันออก ตามแนวถนนพัฒนาการคูขวาง อันเป็นที่ราบลุ่มและเป็นท้องนาแต่เดิมทำให้โครงสร้างพื้นฐานตามแผนต้องหันมาให้ความสำคัญของระบบการระบายน้ำมากขึ้น การขยายเมืองโดยตัดถนนดินทำบ้านจัดสรรขนาดเล็กเป็นเรื่องที่ต้องนำมาวิเคราะห์ เตรียมการลาดยางและทำระบบระบายน้ำโดยขอรับความเป็นจริงของการเพิ่มสถานที่อยู่ของประชาชน ในระบบบ้านจัดสรรขนาดเล็กเหล่านี้ รวมทั้งการที่รัฐพยายามที่จะให้เทศบาลขยายเขตเข้าไปแก้ไขปัญหาของตลาดหัวอิฐ ซึ่งเทศบาลจะต้องวางแนวทางเตรียมการต่อไป คำปรารภนี้ได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงของการขยายตัวของเมืองทั้งสองด้าน รวมทั้งแนวนโยบายในการพัฒนาเพื่อรองรับการขยายตัวดังกล่าว

ง) แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เสนอรายงานการสำรวจเบื้องต้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช-พัทลุง-ตรัง ไว้ในปี พ.ศ. 2527 โดยได้แบ่งกลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวด้านตะวันออกซึ่งเป็นบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวตอนกลางของจังหวัด อันได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มที่สองเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลตอนเหนือของจังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มที่สามเป็นแหล่งท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง กลุ่มพื้นที่บริเวณนี้ ควรมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว พอสรุปได้ดังนี้

1. ควรกำหนดให้ตัวเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านตะวันออก การพัฒนาด้านที่พักและสถานบริการควรส่งเสริมให้ก่อสร้างในตัวเมือง

เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2. การประชาสัมพันธ์ควรเน้นความสำคัญในประเด็นความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรมุ่งเน้นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของนครศรีธรรมราชและภาคใต้เป็นสำคัญ
4. การพัฒนาชายหาดตอนบนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และแหลมตะลุมพุก ควรมุ่งพัฒนาด้านที่พัก ร้านอาหาร และสิ่งบริการพื้นฐาน
5. การพัฒนาอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ควรมุ่งเน้นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของทะเลน้อย เป็นสำคัญ
6. ปัญหาด้านความพร้อมของการท่องเที่ยว สำหรับพื้นที่บริเวณนี้ควรให้ความสำคัญกับการเข้าถึงเป็นอันดับหนึ่ง โดยปรับปรุงและพัฒนา ถนน รวมทั้งป้ายบอกทางให้ชัดเจน

จากแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่า เมื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ได้รับการส่งเสริมชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ก็จะได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากจะต้องรองรับนักท่องเที่ยวอีกทั้งจะเป็นจุดผ่านของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง

จ. ผังเมืองรวมเมืองนครศรีธรรมราช (ปี พ.ศ. 2533)

ผังเมืองรวมเมืองนครศรีธรรมราช (ปรับปรุงครั้งที่ 1) ยังคงใช้ขอบเขตผังเท่ากับเขตผังเดิม โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 100 ตารางกิโลเมตรหรือ 62,500 ไร่ ครอบคลุมชุมชนหลักคือเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช 3 ตำบล และตำบลข้างเคียงอีก 9 ตำบล คือ ตำบลปากพูน ตำบลท่าซึก ตำบลนาเคียน ตำบลท่าวัง ตำบลคลัง ตำบลในเมือง ตำบลโพธิ์เสด็จ ตำบลปากนคร ตำบลมะม่วงสองต้น ตำบลนาสาร ตำบลท่าเรือ และตำบลข้างซ้าย อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวความคิดในการวางผังครั้งนี้ได้แบ่งเมืองออกเป็นส่วน ๆ ตามความยาวของชุมชนเดิม และได้กำหนดศูนย์กลางของชุมชนทำหน้าที่ให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบ จึงทำให้ผังเมืองรวมที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้เป็นชุมชนที่มีหลายศูนย์กลางเช่นเดิม ผังเมืองรวมฉบับนี้มีการกำหนดการใช้ที่ดินในอนาคต ดังนี้

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พ.ศ. 2547	
	ไร่	ร้อยละ
1. ชานพักอาศัย	26,100.5	41.76
2. ชานการค้า	3,495.0	5.59
3. บริเวณสถานที่ราชการ	2,179.0	3.49
4. ชานอุตสาหกรรมและคลังสินค้า	1,933.0	3.05
5. สถาบันศาสนา	437.5	1.70
6. สถานที่พักผ่อน สนามกีฬา	1,658.0	2.65
7. สถาบันการศึกษา	625.0	1.00
8. พื้นที่เกษตรกรรม ป่า ที่ว่าง	26,072.0	41.72
รวม	62,500.0	100.00

การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต (ดูแผนที่ 3.24)

1. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) แบ่งเป็น 5 บริเวณใหญ่ ๆ คือ
  1. บริเวณตอนเหนือของถนนราชินีคม จนถึงถนนที่แยกจากทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4012
  2. บ้านคลองดิน บ้านทวดเหนือ บ้านปากสระและบ้านทวดคืนในตำบลนาเคียน และบริเวณบ้านหัวอิฐ บ้านคลองหัวขีในตำบลโพธิ์เสด็จ
  3. บริเวณสองฟากของทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4102 และฟากตะวันออกของถนนพัฒนาการคูขวาง
  4. บริเวณฟากใต้ของทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4013
  5. บริเวณสองฟากของทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4017

2. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง (สีส้ม) ส่วนใหญ่จะ
ต่อเนื่องมาจากที่ดินประเภทพาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีแดง) แบ่งเป็น 4
บริเวณใหญ่ ๆ คือ

1. บริเวณที่ต่อเนื่องจากตลาดหัวอิฐ ไปทางตะวันตกตามแนว
ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4016 ทั้งสองฟาก
2. บริเวณทั้งสองฟากของถนนพัฒนาการคูขวางที่ต่อเนื่องออกจาก
ตลาดท่าม้าในทางด้านตะวันออก
3. บริเวณฟากตะวันตกของถนนพัฒนาการคูขวางที่ต่อเนื่องจาก
ตลาดประตูชัยใต้ ในด้านตะวันออกและบริเวณโคตรอบ
4. บริเวณฟากตะวันตกของถนนพัฒนาการคูขวางที่ต่อเนื่องออก
จากย่านการค้าบริเวณสี่แยกหัวถนน-ศาลามีชัย

3. ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีแดง)
แบ่งออกเป็น 5 บริเวณใหญ่ ๆ คือ

1. บริเวณตลาดสดเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชและพื้นที่โคตรอบ
2. บริเวณตลาดหัวอิฐและพื้นที่โคตรอบ
3. บริเวณตลาดท่าม้าและพื้นที่โคตรอบ
4. บริเวณตลาดประตูชัยใต้และพื้นที่โคตรอบ
5. บริเวณย่านการค้าสี่แยกหัวถนน-ศาลามีชัยและพื้นที่ต่อเนื่อง
จนถึงหน้าโรงพยาบาลมหาราช

4. ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ (สีม่วงอ่อน) แบ่งเป็น 2
บริเวณ คือ

1. ทางด้านใต้ของพื้นที่ว่างฝั่ง บริเวณฟากใต้ของทางหลวง
จังหวัดหมายเลข 4013
2. ทางด้านตะวันตกของพื้นที่ว่างฝั่ง บริเวณฟากตะวันออกของ
ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4103

5. ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) แบ่งเป็น 5
บริเวณใหญ่ ๆ คือ

1. ทางด้านเหนือของพื้นที่ว่างฝั่ง ทั้งสองฟากของถนนอ้อมค่าย
วิเศษราช

2. ทางด้านตะวันตกของพื้นที่ว่างฝั่ง ในเขตตำบลนาเคียนและ ตำบลโพธิ์เสด็จที่เป็นส่วนบางพารา

3. ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ว่างฝั่ง ฝากเหนือของ ถนนราชนิคม

4. ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ว่างฝั่ง ตั้งแต่เขตเทศบาล เมืองนครศรีธรรมราชจนถึงทางรถไฟ

5. ทางด้านใต้ของพื้นที่ว่างฝั่ง ฝั่งเหนือของคลองท่าเรือและ คลองวังวัว

6. ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สีเขียวอ่อน) ได้กำหนดไว้ในบริเวณต่าง ๆ คือ

1. ที่สาธารณะประโยชน์บริเวณควนหัวเลและความประสะระ

2. สนามกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช

3. สวนพระเงิน สวนห่อมเจดีย์ชัยมงคลเมืองนครศรีธรรมราช

4. สนามหน้าเมือง สวนสาธารณะเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ศาลาประคู้หก สวนขวัญเมืองนครศรีธรรมราช และบริเวณกำแพงเมือง

5. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 84 บริเวณด้านตะวันตกของ

สนามกีฬาจังหวัด

สำหรับบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 84 เป็นการกำหนด

ที่ดินประเภทที่โล่งเพิ่มขึ้นจากผังเมืองรวมฉบับเดิม

7. ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา (สีเขียวมะกอก) โดยหลักการแล้ว จะกำหนดเฉพาะสถาบันการศึกษาที่เป็นของรัฐเท่านั้น แต่สำหรับในเมืองรวมนี้ได้กำหนด โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเอาไว้ ด้วย เพราะเป็นสถานศึกษาที่สามารถให้บริการแก่ประชากรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

8. ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา (สีเทาอ่อน) ได้กำหนดไว้ตามสภาพ ที่เป็นจริง เฉพาะสถาบัน ศาสนาที่สำคัญ ๆ ทั้งของศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม

9. ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขปลอดภัยและสาธารณูปการ (สีน้ำเงิน) ได้กำหนดเฉพาะสถาบันราชการที่สำคัญ ๆ ของพื้นที่ เช่น ศาลากลางจังหวัด ศาล จังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ และที่ทำการไปรษณีย์ ประปา ไฟฟ้า โทรศัทพ์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตวางผังนั้นได้เตรียมพื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนหลัก คือ ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเอาไว้ทั้งด้านตะวันตกและด้านตะวันออกของชุมชน และนับว่าผังเมืองรวมนี้จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบและทิศทางการเจริญเติบโตของเมืองในอนาคตอีกด้วย

ฉ. โครงการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์แห่งนี้ได้จัดให้ชุมชนเพื่อขยายบริการโครงสร้างพื้นฐานให้ผู้ประกอบการธุรกิจการลงทุน และประชาชนในจังหวัดได้ใช้บริการ เพื่อความสะดวกและคล่องตัวยิ่งขึ้น

การดำเนินการในขณะนั้นได้มีการสำรวจพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการที่บ้านท้าวราช หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช ในเนื้อที่ 3,125 ไร่ และคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2540 ฉะนั้นเมืองนครศรีธรรมราชก็จะเป็นอีกศูนย์กลางหนึ่งของการคมนาคมติดต่อของภูมิภาค

ช. โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้จัดให้ชุมชนเพื่อขยายบริการด้านการศึกษาออกไปสู่ภูมิภาค

การดำเนินการในขณะนั้นคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยได้มีมติเห็นชอบที่จะให้ตั้งมหาวิทยาลัยที่จังหวัดนครศรีธรรมราชในเขตพื้นที่อำเภอท่าศาลา เนื้อที่ 12,585 ไร่ (ตำบลหัวตะพาน ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลไทยบุรี) ขณะนี้ได้เริ่มดำเนินการแล้ว และคาดว่าจะแล้วเสร็จและเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2537

ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนั้นอยู่ห่างจากชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชประมาณ 30 กิโลเมตร แต่การใช้บริการต่าง ๆ ก็ยังต้องอาศัยการบริการจากชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

3.2.6 บทบาทของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

1. ศูนย์กลางการค้าพืชผลทางการเกษตร

เมืองนครศรีธรรมราชมีตลาดการค้าพืชผลทางการเกษตร คือ ตลาดหัวอิฐ ถึงแม้ตลาดแห่งนี้จะอยู่นอกเขตเทศบาลแต่ก็เป็นพื้นที่ที่ขยายตัวออกจากชุมชนเมือง และมีอาณาเขตติดต่อกับชุมชนเมือง ตลาดแห่งนี้เป็นตลาดการค้าพืชผลทางการเกษตรที่มีความสำคัญในระดับภาคและระดับจังหวัด กล่าวคือ ผลผลิตทางการเกษตรในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดรวมทั้งจังหวัดใกล้เคียงจะถูกนำเข้ามาซื้อ-ขายในตลาดแห่งนี้ และผลผลิตเหล่านี้จะถูกส่งไปเพื่อบริโภคยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาค

2. ศูนย์กลางการบริหารการปกครองของจังหวัด

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นที่ตั้งสถานที่ราชการที่สำคัญของจังหวัดที่จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และจัดการบริหารการปกครองภายในจังหวัด

3. ศูนย์กลางการศึกษาของจังหวัด

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาที่สำคัญทั้งในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ที่สามารถรองรับนักเรียน-นักศึกษาในอำเภอต่าง ๆ เข้ามาศึกษาต่อในชุมชนเมือง

4. ศูนย์กลางการค้าและบริการแก่ชุมชนโดยรอบ

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์รวมการค้าและบริการด้านต่าง ๆ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ชุมชนต่าง ๆ โดยรอบจำเป็นต้องใช้บริการจากชุมชนแห่งนี้

5. ศูนย์กลางการพักอาศัย

เนื่องจากชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งงาน เป็นศูนย์กลางการศึกษา ดังนั้นชุมชนเมืองนอกจากจะรองรับการพักอาศัยของคนในเมืองแล้ว ก็ยังรองรับการเข้ามาพักอาศัยของผู้เข้ามาทำงาน และผู้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนอีกด้วย

6. ศูนย์กลางทางศาสนา

บริเวณชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นที่ตั้งของศาสนสถานที่สำคัญโดยเฉพาะวัดพระมหาธาตุวรวิหาร ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุเจดีย์อันเป็นเจดีย์เก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราช และชาวภาคใต้มาตั้งแต่อดีต

สรุป

เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชหรือชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นชุมชนเมืองที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตัวเมืองตั้งอยู่บนสันทรายธรรมชาติซึ่งมีแนวยาว เป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง ตัวเมืองได้ขยายตามแนวสันทรายนั้นจนเป็นเมืองที่มีลักษณะเป็นแนวยาว (LINEAR TYPE) โดยมีความยาวจากเหนือ-ใต้ ประมาณ 10 กิโลเมตร กว้างประมาณ 1 กิโลเมตร มีถนนราชดำเนินตัดผ่ากลางชุมชนตามแนวยาวเหนือ-ใต้ และใช้เป็นถนนสายหลักของเมือง

ในด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการแก่ชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ราชได้หลักของชุมชนจึงขึ้นอยู่กับประกอบการด้านการค้าและบริการ

ในด้านสังคม ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณที่มีพัฒนาการมาช้านานในแหลมมลายู เป็นชุมชนที่ประกอบด้วยกลุ่มคนทั้งเชื้อชาติไทย จีน อินเดีย มาเลเซีย อาศัยอยู่ร่วมกัน

ในด้านประชากร ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นชุมชนเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีประชากรประมาณ 73,454 คน และมีการรวมกลุ่มพักอาศัยหนาแน่นที่สุด

ดังนั้นในปัจจุบันชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชจึงมีบทบาทสำคัญต่อชุมชนต่าง ๆ โดยรอบเป็นอันมาก เนื่องจากเป็นศูนย์กลางสำคัญในด้านการค้าและบริการ การบริหารการปกครอง การศึกษา และการพักอาศัย ของจังหวัดนครศรีธรรมราช